

**OKULÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA
UYGULANAN SERBEST ZAMAN
ETKİNLİKLERİNİN ÖĞRETMEN
GÖRÜŞLERİNE DAYALI OLARAK
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Banu DİKMEN

(Yüksek Lisans Tezi)
Eskişehir, 2002

OKULÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA UYGULANAN SERBEST ZAMAN
ETKİNLİKLERİNİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE DAYALI OLARAK
DEĞERLENDİRİLMESİ

Banu DİKMEN

YÜKSEK LİSANS TEZİ
İlköğretim Anabilim Dalı
Okulöncesi Öğretmenliği Programı
Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mehmet GÜLTEKİN

Eskişehir
Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Ağustos 2002

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZÜ

OKULÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA UYGULANAN SERBEST ZAMAN ETKİNLİKLERİNİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE DAYALI OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

Banu DİKMEN

İlköğretim Anabilim Dalı Okulöncesi Öğretmenliği Programı
Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ağustos 2002

Danışman: Yrd. Doç.Dr. Mehmet Gültekin

Okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan programlarda belirlenen amaçlara çeşitli etkinliklerle ulaşılır. Bu etkinliklerden biri de serbest zaman etkinlikleridir. Serbest zaman etkinlikleri; çocukların kendi kendilerine öğrenmelerini gerçekleştirdikleri, kendi başlattıkları etkinlikleri geliştirdikleri, arkadaşlıklarını pekiştirdikleri, problem durumlarını çözdükleri ya da çözmeye çalıştıkları etkinliklerdir. Bu etkinlik diliminde öğretmen uygun eğitim ortamı hazırlayarak ve çocukların etkin öğrenmelerini sağlayarak, çocukları yönlendirir, destekler ve onları her yönden geliştirir.

Serbest zaman etkinlikleri, kesinlikle çocukların başı boş amaçsızca geçirdikleri zamanlar olarak nitelendirilemez. Serbest zaman etkinlikleri yoluyla çocuklara önemli nitelikler kazandırılır; problem çözebilme, akıl yürütebilme, karar verebilme, yaratıcı düşünebilme, farklı bakış açıları kazanabilme, öğrenmeyi öğrenebilme serbest zaman etkinliklerinin çocuklara kazandırdığı niteliklerden kimileridir. Tüm bu niteliklerin çocuklara etkili bir biçimde kazandırılabilmesinde serbest zaman etkinliklerinin okullarda etkili biçimde gerçekleştirilebilmesinin rolü büyüktür.

Bu araştırma, okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanmakta olan serbest zaman etkinliklerinin öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırma, 2001-2002 eğitim-öğretim yılında Eskişehir ilinde resmi ve özel okulöncesi eğitim kurumlarında çalışmakta olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin, serbest zaman etkinliklerinin amaç ve uygulanma ilkeleri ile ilgili görüşlerine dayalı olarak saptamaya çalıştığından, tarama niteliğinde bir çalışmadır. Araştırmada, veri toplama aracı olarak öğretmenlerin okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan programlarda yer alan serbest zaman etkinliklerine ilişkin görüşlerini almak amacıyla 41 sorudan oluşan bir anket formu kullanılmıştır.

Araştırmada verilerin çözümü için önce okulöncesi eğitim öğretmenlerinin anket formuna verdikleri yanıtlar bilgisayar ortamında işlenmiştir. Araştırma verilerinin çözümlenmesinde, okulöncesi eğitim öğretmenlerinin görüşleri sayı ve yüzdeler ile ifade edildikten sonra meslekteki hizmet süreleri, mezun oldukları yükseköğretim programı ve çalışmakta oldukları kurumlar arasında farklılıklar olup olmadığının anlaşılması için ikili karşılaştırmalarda bağımsız t testi; üç ve daha fazla karşılaştırmalarda ise tek yönlü varyans analizinden yararlanılmıştır.

Araştırma sonuçları, okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanmakta olan serbest zaman etkinliklerinin amaç ve uygulanma ilkelerine uygun olarak gerçekleştirildiğini ve serbest zaman etkinliklerinin çocuklara kazandırması gerektiği düşünülen davranışları kazandırdığını göstermiştir. Buna karşın serbest zaman etkinliklerinde öğretmenlerin öğretim strateji, yöntem ve teknikleri ile pekiştireç kullanma düzeylerinin ise çok yüksek olmadığı görülmüştür. Ayrıca analiz sonuçlarında öğretmenlerin meslekteki hizmet sürelerine, mezun oldukları yükseköğretim programlarına ve çalışmakta oldukları kurumlara göre serbest zaman etkinliklerinin amaç ve uygulama ilkelerinin gerçekleşme düzeyinin çok az farklılaştığı görülmüştür.

ABSTRACT**EVALUATION OF LEISURE-TIME ACTIVITIES PRACTICED AT PRE-SCHOOLS IN
TERMS OF TEACHER OPINIONS**

Banu DİKMEN

Department of Primary Education Teacher Training Program in Pre-School Education,
Anadolu University, Graduate School of Educational Sciences, August 2002

Advisor: Ass. Prof. Mehmet GÜLTEKİN

In pre-schools, certain aims are achieved through various activities, one of which is leisure-time activities. Leisure-time activities are those which help children teach themselves, improve the activities they start, reinforce their friendships, solve their problems or at least try to do so. During such activities, teachers guide and support the students and improve them in all ways by preparing the necessary educational environment and providing them with effective learning opportunities.

Leisure-time activities can't be regarded as set times when children do whatever they want, with no definite aims whatsoever. Children acquire important qualities with Leisure-time activities, such as problem solving, reasoning, taking decisions, creative thinking, using different viewpoints simultaneously and learning how to learn. In order for children to acquire these qualities, it is essential that leisure-time activities be employed at schools efficiently and effectively.

The aim of this study is to evaluate leisure-time activities used at pre-schools with regard to teacher opinions.

The study is designed as a survey study because it aimed to determine the opinions of pre-school teachers about leisure-time activities, their aims and application principles in 2001-2002 educational period at governmental and private pre-schools educational in Eskişehir. The data were collected by using a questionnaire in order to take the opinions of pre-schools teachers about leisure-time activities that take part in the curriculum of pre-schools.

In order to analyze the data obtained, the answers to the questionnaires were transferred to computer. Teacher opinions were calculated as percent and numerical values and for double comparisons independent t-test and for triple or more comparisons one-way variance analysis were used to see whether there were any difference between the answers in terms of service years, the higher education programs that they completed, and the institutions they are currently employed.

The results of the study have revealed that the leisure-time activities used at schools are performed in accordance with their aims and application principles and that they acquire students with the necessary and target behavior. Moreover, it has also been found that the levels of using teaching strategies, methods and techniques and reinforcers in leisure-time activities are not that high. Besides, as a result of the analysis, it has been concluded that the application levels of the leisure-time activities differentiate only a little in terms of service years of the teachers in profession, the programs they graduated from, and the institutions they are employed in.

DEĞERLENDİRME KURULU VE ENSTİTÜ ONAYI

Banu DİKMEN'in "Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Serbest Zaman Etkinliklerinin Öğretmen Görüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi" başlıklı İlköğretim Anabilim Dalı, Okulöncesi Öğretmenliği Yüksek Lisans tezi 16.09.2002 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Adı-Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Y.Doç.Dr. Mehmet GÜLTEKİN

Üye : Prof.Dr. Ersan SÖZER

Üye : Y.Doç.Dr. Sema BATU

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Ç. K. /2002

Prof.Dr. Coşkun BAYRAK
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Okulöncesi dönem, insan yaşamının en hızlı büyüme, gelişme ve olgunlaşma gösterdiği dönemlerden biridir. Bu nedenle okulöncesi dönem, çocukların, zihinsel, fiziksel, psiko-sosyal, dil ve yaratıcılık gelişimlerini en yoğun ve kritik olarak yaşadıkları yılları kapsamaktadır. Bu dönemde, çocuğun tüm gelişimsel gereksinimlerinin zamanında karşılanabilmesi ve gelişim alanlarının desteklenebilmesi için okulöncesi eğitim kurumlarında çocuğun gelişim alanlarına uygun ve etkili programların uygulanması gerekir.

Okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan programlarda belirlenen amaçlara çeşitli etkinliklerle ulaşılır. Bu etkinliklerden biri de serbest zaman etkinlikleridir. Serbest zaman etkinlikleri, günlük eğitim programında en fazla zaman ayrılan ve çocukların tüm gelişim alanlarının desteklenebilmesine olanak veren etkinlik dilimidir. Bu etkinlik diliminde çocukların tüm gelişim alanları desteklendiği için yaşama uyum süreçleri de daha kolay olabilmektedir.

Bu araştırma, okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanmakta olan serbest zaman etkinliklerinin öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi amacı ile yapılmıştır. Serbest zaman etkinliklerinin okullarda etkili olarak gerçekleştirilebilmesi ve çocukların kazandıkları davranışların belirlenmesi, okulöncesi eğitim kurumlarının etkililiği bakımından önem taşımaktadır. Araştırmadan elde edilen sonuçların ve getirilen önerilerin alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın gerçekleştirilmesinde pek çok kişinin katkıları olmuştur. Özellikle çalışmanın planlanması, uygulanması ve sonuçlandırılmasındaki görüş ve yönlendirmeleriyle katkılarını, sabır ve desteğini esirgemeyen danışman hocam Yrd.Doç. Dr. Mehmet Gültekin'e teşekkürlerin en büyüğünü borçluyum.

Araştırma konusunun belirlenmesi ve uzman görüşlerinin alınabilmesi için gerekli ortamın hazırlanmasında ve ayrıca veri toplama aracının hazırlanmasında yardımlarına başvurduğum sayın hocalarım Prof.Dr. Şefik Yaşar'a ve Prof.Dr. Ersan Sözer'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Veri toplama araçlarının hazırlanması sırasında uzman görüşüne başvurduğum Öğr.Gr. Özlem Melek Kaya'ya ve İlköğretim Müfettişi Ayşe Ersoy'a, okulöncesi eğitimi öğretmeni arkadaşlarıma, veri toplama araçlarının uygulanması aşamasında her türlü kolaylığı gösteren Teftiş Kurulu Başkanı sayın H. Gürbüz Söğütü'ye ve değerlendirme aşamasında her zaman yanımda olan Öğr.Gr. Berrin Dinç'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Araştırma süresince her konuda yardımlarını, sabır ve desteklerini hiç esirgemeyen ve her şeye rağmen yanımda olan anneme, babama, kardeşlerime ve ismini sayamadığım herkese sonsuz teşekkür ederim.

Banu DİKMEN

Ağustos, 2002

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZ.....	ii
ABSTRACT.....	iv
DEĞERLENDİRME KURULU VE ENSTİTÜ ONAYI.....	vi
ÖNSÖZ.....	vii
ÖZGEÇMİŞ.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xv
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem.....	1
1.1.1. Okulöncesi Eğitim Programları.....	2
1.1.2. Günlük Etkinlik Programı.....	7
1.1.2.1. Serbest Zaman Etkinlikleri.....	11
1.1.2.2. İlgi Köşeleri.....	14
1.1.2.3. Sanat Etkinlikleri.....	22
1.1.2.4. Konu İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	36
1.2. Amaç.....	38
1.3. Önem.....	38
1.4. Sınırlılıklar.....	39
1.5. Tanımlar.....	40
2. YÖNTEM.....	41
2.1. Araştırma Modeli.....	41
2.2. Evren ve Örneklem.....	41
2.3. Veriler ve Toplanması.....	43
2.4. Verilerin Çözümlemesi.....	44

3. BULGULAR VE YORUM.....	46
3.1. Öğretmenlerin İlgi Köşelerine İlişkin Görüşleri.....	46
3.1.1. Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre İlgi Köşelerine İlişkin Görüşleri.....	51
3.1.2. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yükseköğretim Programına Göre İlgi Köşelerine İlişkin Görüşleri.....	54
3.1.3. Öğretmenlerin Çalışmakta Oldukları Kuruma Göre İlgi Köşelerine İlişkin Görüşleri.....	57
3.2. Öğretmenlerin Sınıflarında Bulunan İlgi Köşeleri.....	60
3.3. Öğretmenlerin Sanat Etkinliklerine İlişkin Görüşleri.....	62
3.3.1. Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre Sanat Etkinliklerine İlişkin Görüşleri.....	68
3.3.2. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yükseköğretim Programına Göre Sanat Etkinliklerine İlişkin Görüşleri.....	72
3.3.3. Öğretmenlerin Çalışmakta Oldukları Kurumlara Göre Sanat Etkinliklerine İlişkin Görüşleri.....	76
3.4. Öğretmenlerin Sanat Etkinlikleri Çalışmalarında Model Verme Durumları.....	79
3.4.1. Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre Sanat Etkinlikleri Çalışmalarında Model Verme Durumlarına İlişkin Görüşleri.....	82
3.4.2. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yükseköğretim Programına Göre Sanat Etkinlikleri Çalışmalarında Model Verme Durumlarına İlişkin Görüşleri.....	84
3.4.3. Öğretmenlerin Çalışmakta Oldukları Kurumlara Göre Sanat Etkinlikleri Çalışmalarında Model Verme Durumlarına İlişkin Görüşleri.....	86
3.5. Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulama İlkelerine İlişkin Görüşleri.....	88
3.5.1. Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulama İlkelerine İlişkin Görüşleri.....	96

3.5.2. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yükseköğretim Programına Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulama İlkelerine İlişkin Görüşleri.....	100
3.5.3. Öğretmenlerin Çalışmakta Oldukları Kuruma Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulama İlkelerine İlişkin Görüşleri.....	103
3.6. Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerinde Kullandıkları Öğretim Stratejisi, Yöntem ve Teknikler.....	107 +
3.6.1. Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Kullandıkları Öğretim Strateji, Yöntem ve Teknikler.....	112
3.6.2. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yükseköğretim Programına Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Kullandıkları Öğretim Strateji, Yöntem ve Teknikler.....	116 +
3.6.3. Öğretmenlerin Çalışmakta Oldukları Kurumlara Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Kullandıkları Öğretim Strateji, Yöntem ve Teknikler.....	119
3.7. Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Pekiştireç Kullanma Durumları.....	121
3.7.1. Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Pekiştireç Kullanma Durumlarına İlişkin Görüşleri.....	122
3.7.2. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yükseköğretim Programına Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Pekiştireç Kullanma Durumlarına İlişkin Görüşleri.....	125
3.7.3. Öğretmenlerin Çalışmakta Oldukları Kurumlara Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Pekiştireç Kullanma Durumlarına İlişkin Görüşleri.....	126
3.8. Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerinin Değerlendirilmesinde Kullandıkları Ölçme Araçları.....	128
3.8.1. Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Değerlendirilmesinde Kullandıkları Ölçme Araçlarına İlişkin Görüşleri.....	130

3.8.2. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yükseköğretim Programına Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Değerlendirilmesinde Kullandıkları Ölçme Araçlarına İlişkin Görüşleri.....	132
3.8.3. Öğretmenlerin Çalışmakta Oldukları Kurumlara Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Değerlendirilmesinde Kullandıkları Ölçme Araçlarına İlişkin Görüşleri.....	135
3.9. Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri.....	136
3.10. Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerine İlişkin Belirttikleri Diğer Görüşler.....	139
4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	142
4.1. Sonuçlar.....	142
4.1.1. Öğretmenlerin İlgi Köşelerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Sonuçlar.....	142
4.1.2. Öğretmenlerin Sınıflarında Bulunan İlgi Köşeleri.....	144
4.1.3. Öğretmenlerin Sanat Etkinliklerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Sonuçlar.....	144
4.1.4. Öğretmenlerin Sanat Etkinlikleri Çalışmalarında Model Verme Durumuna İlişkin Sonuçlar.....	146
4.1.5. Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulama İlkelerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Sonuçlar.....	147
4.1.6. Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerinde Kullandıkları Öğretim Strateji, Yöntem ve Tekniklerine İlişkin Sonuçlar.....	149
4.1.7. Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Pekiştireç Kullanma Durumlarına İlişkin Sonuçlar.....	151
4.1.8. Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerinin Değerlendirilmesinde Kullandıkları Ölçme Araçlarına İlişkin Sonuçlar.....	152

4.1.9. Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Sonuçlar.....	154
4.1.10. Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerine İlişkin Genel Görüşlerine Yönelik Sonuçlar.....	154
4.2. Öneriler.....	155
4.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler.....	155
4.2.2. İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler.....	156
EKLER.....	157
KAYNAKÇA.....	166

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo	Sayfa
1	Araştırmaya Katılan Öğretmenler.....42
2	Çalışma Evrenine Giren Öğretmenlerin Kişisel Özellikleri.....43
3	Öğretmenlerin İlgi Köşeleriyle İlgili Sorulara Verdikleri Yanıtlar.....47
4	Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre İlgi Köşeleriyle İlgili Sorulara Verdikleri Yanıtların Puan Ortalamaları ve Varyans Analizi Sonuçları.....51
5	Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yükseköğretim Programına Göre İlgi Köşeleriyle İlgili Sorulara Verdikleri Yanıtların Puan Ortalamaları ve Varyans Analizi Sonuçları.....55
6	Öğretmenlerin Çalıştıkları Kuruma Göre İlgi Köşeleriyle İlgili Sorulara Verdikleri Yanıtların Puan Ortalamaları ve t Testi Sonuçları.....58
7	Öğretmenlerin Sınıflarında Bulunan İlgi Köşeleri.....61
8	Öğretmenlerin Sanat Etkinlikleriyle İlgili Sorulara Verdikleri Yanıtlar.....62
9	Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre Sanat Etkinlikleriyle İlgili Sorulara Verdikleri Yanıtların Puan Ortalamaları ve Varyans Analizi Sonuçları.....70
10	Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yükseköğretim Programına Göre Sanat Etkinlikleriyle İlgili Sorulara Verdikleri Yanıtların Puan Ortalamaları ve Varyans Analizi Sonuçları.....72
11	Öğretmenlerin Çalışmakta Oldukları Kuruma Göre Sanat Etkinlikleriyle İlgili Sorulara Verdikleri Yanıtların Puan Ortalamaları ve t Testi Sonuçları.....77

12	Öğretmenlerin Sanat Etkinlikleri Çalışmalarında Çocuklara Model Verme Durumları.....	80
13	Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre Sanat Etkinlikleri Çalışmalarında Model Verme Durumlarına İlişkin Puan Ortalamaları ve Varyans Analizi Sonuçları.....	83
14	Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yükseköğretim Programına Göre Sanat Etkinlikleri Çalışmalarında Model Verme Durumlarına İlişkin Puan Ortalamaları ve Varyans Analizi Sonuçları.....	85
15	Öğretmenlerin Çalışmakta Oldukları Kuruma Göre Sanat Etkinlikleri Çalışmalarında Model Verme Durumlarına İlişkin Puan Ortalamaları ve t Testi Sonuçları	87
16	Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulama İlkeleriyle İlgili Sorulara Verdikleri Yanıtlar.....	89
17	Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulama İlkeleriyle İlgili Soruların Yanıtlarına İlişkin Puan Ortalamaları ve Varyans Analizi Sonuçları.....	96
18	Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yükseköğretim Programına Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulama İlkeleriyle İlgili Soruların Yanıtlarına İlişkin Puan Ortalamaları ve Varyans Analizi Sonuçları.....	100
19	Öğretmenlerin, Çalıştıkları Kuruma Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulama İlkeleri İle İlgili Sorulara Verdikleri Yanıtların Puan Ortalamaları ve t Testi Sonuçları.....	104
20	Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerinde Kullandıkları Öğretim Stratejisi, Yöntem ve Teknikler.....	108
21	Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Kullandıkları Öğretim Strateji, Yöntem ve Teknikleriyle İlgili Sorunun Yanıtına İlişkin Puan Ortalamaları ve Varyans Analizi Sonuçları.....	113

22	Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yükseköğretim Programına Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Kullandıkları Öğretim Strateji, Yöntem ve Teknikleriyle İlgili Sorunun Yanıtına İlişkin Puan Ortalamaları ve Varyans Analizi Sonuçları.....	116
23	Öğretmenlerin Çalıştıkları Kuruma Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Kullandıkları Öğretim Strateji, Yöntem ve Teknikleriyle İlgili Sorunun Yanıtına İlişkin Puan Ortalamaları ve t Testi Sonuçları.....	119
24	Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerinde Pekiştireç Kullanma Durumları.....	121
25	Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Pekiştireç Kullanma Durumlarıyla İlgili Soruların Yanıtlarına İlişkin Puan Ortalamaları ve Varyans Analizi Sonuçları.....	123
26	Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yükseköğretim Programına Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Pekiştireç Kullanma Durumlarıyla İlgili Soruların Yanıtlarına İlişkin Puan Ortalamaları ve Varyans Analizi Sonuçları.....	125
27	Öğretmenlerin Çalıştıkları Kuruma Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Pekiştireç Kullanma Durumlarıyla İlgili Soruların Yanıtlarına İlişkin Puan Ortalamaları ve t Testi Sonuçları.....	127
28	Öğretmenlerin, Serbest Zaman Etkinliklerinin Değerlendirilmesinde Kullandıkları Ölçme Araçları.....	128
29	Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Değerlendirilmesinde Kullandıkları Ölçme Araçlarıyla İlgili Soruların Yanıtlarına İlişkin Puan Ortalamaları ve Varyans Analizi Sonuçları.....	130

30	Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yükseköğretim Programına Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Değerlendirilmesinde Kullandıkları Ölçme Araçlarıyla İlgili Soruların Yanıtlarına İlişkin Puan Ortalamaları ve Varyans Analizi Sonuçları.....	133
31	Öğretmenlerin Çalıştıkları Kuruma Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Değerlendirilmesinde Kullandıkları Ölçme Araçlarıyla İlgili Soruların Yanıtlarına İlişkin Puan Ortalamaları ve t Testi Sonuçları.....	135
32	Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Karşılaştıkları Sorunlar.....	137
33	Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasıyla İlgili Olarak Belirttikleri Diğer Görüşler.....	139

1. GİRİŞ

Okulöncesi dönem, insan yaşamının en hızlı büyüme, gelişme ve olgunlaşma gösterdiği dönemdir. Çocukların, zihinsel, fiziksel, psiko-sosyal, dil ve yaratıcılık gelişimlerini en yoğun ve kritik olarak yaşadıkları bu dönemde; dünyayı tanımaya, kendine ve çevresindekilere güvenmeyi öğrenmeye çabalayan çocuk, çevresindeki yetişkinlerin sevgi, ilgi ve desteğine gereksinim duymaktadır. Yaşadığı dünya ile kurduğu iletişimin niteliği de çocuğun yaşama olan bağlılığını olumlu yönde etkilemektedir. Bu dönemde çocuğun tüm gelişimsel gereksinimlerinin zamanında karşılanabilmesi ve gelişim alanlarının desteklenebilmesi çok önemlidir. Çocuğun bu dönemi en iyi biçimde geçirebilmesi ise aile eğitimi yanında nitelikli bir okulöncesi eğitimiyle olanaklıdır.

Çocuklarda istenilen davranışların kazandırılması için okulöncesi eğitim kurumlarında titiz bir biçimde hazırlanmış olan okulöncesi eğitim programları uygulanmaktadır. Bu programlar yoluyla çocukların tüm gelişim alanları desteklenmekte ve sosyal yaşama uyumları daha kolay olabilmektedir. Okulöncesi eğitim kurumlarında çocuklara temel yaşam becerilerinin kazandırılması ve yaşama uyumlarının sağlanmasında, okulöncesi eğitim programlarında yer alan serbest zaman etkinlikleri büyük önem taşımaktadır.

1.1. Problem

Okulöncesi dönem, insan yaşamının temelini oluşturmaktadır (Oktay, 1999, s.197). Çünkü çocuğun çeşitli özellikleri, ilgileri ve kişiliğinin temelleri 0-6 yaşlar arasında biçimlenmeye başlamaktadır. Okulöncesi eğitim dönemi çocuk gelişiminin en kritik, en ilginç ve en çok dikkat isteyen dönemi olarak göze çarpmaktadır. Çağdaş ve demokratik toplumun gerektirdiği, duygu ve düşüncelerini özgürce ifade edebilen, araştırmacı, girişimci, öz denetimini sağlayabilen, kendisinin ve başkalarının haklarına saygılı, farkındalık değerleri yüksek, yeteneklerini kullanma becerisine sahip, kültürel

değerlerin farkında olan sağlıklı nesiller yetiştirmek, ancak okulöncesi çağıdaki çocukların eğitimine gereken önemi vermekle olanaklı olabilir (Bilir, 1993, s.63).

Okulöncesi eğitim çocuklarda; duygusal gelişimi ve algılama gücünü artırır, akıl yürütme ve problem çözmeyi geliştirir ve onların yaratıcılık ve estetik gelişimlerini destekler. Okulöncesi eğitimin amacı, okulöncesi dönem çocuğunun tüm gelişim alanlarını desteklemek ve hızlandırmak, ayrıca elverişsiz koşullarda yaşayan çocukların çevre şartlarını eşitleyerek eğitimde fırsat eşitliğini sağlamaktır. Okulöncesi eğitimden beklenen yararın sağlanabilmesi; nitelikli eğitimcilerin yetiştirilmesi, nitelikli okulöncesi eğitim kurumlarının artırılması ve etkili aile eğitiminin gerçekleştirilmesiyle olanaklıdır. Bu etmenlerin yanında, nitelikli okulöncesi eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanmasının da okulöncesi eğitimden beklenen yararın sağlanmasındaki önemi yadsınamaz.

1.1.1. Okulöncesi Eğitim Programları

Okulöncesi eğitimi; 0-6 yaş grubu çocukların bireysel farklılıklarına ve gelişim düzeylerine uygun, zengin uyarıcı bir çevrede, zihinsel, psiko-motor, duygusal ve sosyal, dil, yaratıcılık ve estetik gelişimlerini toplumun kültürel değerleri ile bağdaştırarak çocukları yönlendiren bilinçli ve sistemli bir eğitim sürecidir (M.E.B., 1994, s.13). Okulöncesi eğitimin temel noktalarından biri de iyi hazırlanmış bir programla verilen eğitimidir. Çünkü çocukların tüm gereksinimlerinin karşılanabilmesi, eğitimin bilinçli ve düzenli yapılabilmesi, ancak programlı bir çalışma ile gerçekleştirilebilir (Zembat, 2001, s.29).

Program, bir sektörde saptanan politikayı uygulamaya dönüştürecek esasları içeren rehber ya da kılavuz olarak tanımlanabilir. Eğitim programı, bir eğitim kurumunun çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı milli eğitimin ve kurumun amaçlarının gerçekleşmesine dönük tüm etkinlikleri içerir (Varış, 1994, s.18). Eğitim programları, eğitilenlerin kazanmaları gereken davranışlar, öğrenme ve öğretme etkinlikleri, kurum içi ve kurum dışı tüm eğitim etkinliklerini kapsayan çok kapsamlı bir yapıdadır.

İyi bir eğitim programının; işlevsellik, esneklik, devletin ve toplumun görüş ve isteklerine uygunluk, bilimsellik, ekonomiklik ve uygulanabilirlik özelliklerine sahip olması gerekir. Aynı zamanda iyi bir eğitim programının; eğitim etkinliklerine yön verme, aynı eğitim basamağındaki okullarda, milli eğitimin amaçlarının gerçekleşmesini sağlama, eğitimde verimi artırma, mesleğe yeni başlayan öğretmenlere rehberlik etme olarak özetlenebilen yararları vardır (Zembat, 2001, s.29-31).

Okulöncesi eğitim programı, planlanmış eğitimsel deneyimlerin küçük yaştaki çocuklar için uygun hale getirilmesidir. Programın amacı, eğitimin temel amaçlarını oluşturup ortaya koymaktır. Okulöncesi eğitimin amacına ulaşabilmesi için etkili bir okulöncesi eğitim programının uygulanması gerekir. Etkili okulöncesi eğitim programlarının, çocukların başlattıkları etkinliklere daha fazla yer veren programlar olduğu görülmektedir. Programda çocuğun gelişimini bütün halinde sağlayacak destekleyici bir çevre ve eğitim programının öngördüğü yetişkinler vardır (Oktay, 1999, s.197; Zembat, 2001, s.31).

Okulöncesi eğitim programları; 0-6 yaş çocuklarının gelişim özellikleri, gelişim hızları, bireysel farklılıkları ve çevre özellikleri dikkate alınarak hazırlanır ve alanlarında uzman öğretmenler tarafından da eğitim ortamlarında uygulanırlar.

Ülkemizde uygulanan okulöncesi eğitim programı, çocukların bireysel farklılıkları ve gereksinimleri ile eğitim ortamının sahip olduğu olanak ve koşulların farklı olmasından dolayı değişik uygulamalara olanak verebilecek bir esnekliğe sahiptir. Program, ilke olarak kurumsal eğitimi amaçlamakla birlikte ev ortamında da gerçekleştirilebilecek etkinliklerle ailelerin de çocuklarının gelişimlerini destekleyebilecekleri özellikte hazırlanmıştır (M.E.B., 1994, s.13).

Çalışmaları 1996 yılında tamamlanan “Okulöncesi Eğitim Programları” adı altında yayınlanan program; üniversiteler, alandaki uzmanlar ve bakanlık elemanlarının katkılarıyla çerçeve program olarak hazırlanmış ve denenip geliştirilmek üzere kabul edilerek uygulanmak üzere okullara gönderilmiştir (Oktay, 1999, s.200). Programda okulöncesi eğitim kurumlarının özelliklerine göre farklı okulöncesi eğitim programları

yer almaktadır. Bu programda; 0-3 yaş kreş, 4-5 yaş anaokulu ve 6 yaş anasınıfı olmak üzere üç farklı yaş grubu temel alınmıştır. Aşağıda bu yaş grupları için hazırlanan programlar ayrı ayrı ele alınmıştır:

Kreş Programı: Programda 0-3 yaş arasındaki çocukların zihinsel, dil, duygusal, sosyal, öz bakım ve fiziksel gelişim alanlarına ait özellikleri dikkate alınmıştır. Program, 0-12 ay, 13-24 ay ve 25-36 ay üç ayrı bölümde ele alınmıştır. Amacı, bu yaş grubundaki çocukların sağlıklı bakım, beslenme, bedensel ve ruhsal gelişimlerine katkıda bulunmaktır. Çocukla yetişkinin, kurumda ya da evde, güven ve sevgi ortamı içinde bulunması amaçlanmıştır. Program bakım ağırlıklı olmakla birlikte, çocukların gelişim özellikleri de dikkate alınarak düzenlenmiştir (M.E.B., 1994, s.31).

Anaokulu Programı: Program kısaca 4-5 yaş arasındaki çocukların bedensel, zihinsel, sosyal ve duygusal alanlardaki gelişimlerini desteklemek, hızlandırmak ve anasınıfına temel oluşturmak için hazırlanmıştır. Programın amacı, bu yaş grubu çocukların gelişim özelliklerine uygun olarak belirlenmiş olan amaç ve davranışsal amaçların çocuklara kazandırılmasıdır (M.E.B., 1994, s.31).

Anasınıfı Programı: Program 6 yaş çocuklarının tüm gelişimlerine yardım etmek, hızlandırmak ve ilköğretim programlarına temel oluşturmak üzere hazırlanmıştır. Çerçeve program niteliğinde olup öğretmene rehberlik edici bir özellik taşımaktadır. Programda yer alan amaç ve davranışsal amaçlar bu yaş grubunun gelişim özellikleri dikkate alınarak hazırlanmıştır (M.E.B., 1994, s.31).

Okulöncesi eğitim programları; okulöncesi dönem çocuklarının gelişim düzeylerine uygun ve çocukları bedensel, zihinsel, sosyal, duygusal ve bireysel yönden geliştirici olmalıdır. Programlarda yer alan eğitim etkinliklerinde; çocuğun kendini gerçekleştirme, kendini ifade etmesine, güven duygusu geliştirmesine, problem çözme, karar verme becerilerinin kazandırılmasına, yaratıcı yönlerini keşfetmesine, estetik ve sanat duygusu geliştirmesine olanak veren etkin öğrenme ilkeleri benimsenmeli, çocuğun ilgi ve yeteneklerine, grubun ve çevrenin özelliklerine dikkat edilmelidir. Ayrıca programlar, çevrenin eğitim gereksinimlerini karşılama ve çevrenin

eğitsel olanaklarından yararlanma fırsatı tanınmalıdır. Programlar çocuklarda, demokrasinin ilke ve yöntemlerini öğrenme ve alışkanlık haline getirmede bir araç olmalı, çağdaş bir nitelik taşımali, basitten zora, genelden özele, somuttan soyuta, yakından uzağa doğru bir sıra izlemelidir (Genç, 1987, s.21; Gültekin, 2000, s.78; M.E.B., 1993, s.28; Oktay, 1999, s.199).

Çocukların gelişim düzeyleri, ilgi ve gereksinimleri belirlenerek, amaçlar ve programın diğer boyutları buna göre düzenlenmelidir. Eğitim planlı-programlı olmalı, etkinlikler arasında çeşit, süre ve sıra açısından denge sağlanmalı ve etkinliklerin çoğunluğunun çocuklar tarafından başlatılmasına dikkat edilmelidir. Fırsat eğitiminden yararlanılmalı, kazandırılacak değerlerin çocukların kendi deneyimlerine dayandırılmasına önem verilmelidir. Eğitim etkinlikleri değerlendirilerek, belirlenen amaçlara ulaşıp ulaşılmadığı saptanmaya çalışılmalıdır. Çocuğun gelişimini destekleyecek rutin etkinliklere ve serbest zaman etkinliklerine yer verilmelidir. Eğitimi kalıcı kılmak için pekiştirici etkinliklere, tekrarlara ve genellemelere yer verilmelidir. Eğitimciler çocuğun katılımı konusunda rehber, destekleyici ve yönlendirici olarak sorumluluk taşımali ve okul-aile işbirliğini gerçekleştirmelidir (Genç, 1987, s.21; Gültekin, 2000, s.78; M.E.B., 1993, s.28; Oktay, 1999, s.199).

Okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan programların, hitap ettiği grup dikkate alındığında, oldukça farklı özelliklere sahip olduğu görülür. Nitekim okulöncesi eğitim programlarının örgün eğitimin diğer basamakları göz önüne alındığında ayırt edici kimi özelliklerinin olduğu görülür. Okulöncesi eğitim programlarının temel özelliklerinden biri, içerikten çok süreç üzerinde durmasıdır. Bu programlarda ayrıca dersler yerine etkinliklere yer verilmektedir. Eğitim süreci etkinliklerle yürütüldüğü için etkinlikler, programın odak noktasını oluşturmaktadır (Gültekin, 2000, s.78).

Okulöncesi eğitim programları uygulandıkları ülkedeki yaygın eğitim görüşüne ve okulöncesi eğitimle gerçekleştirilmek istenen amaçlara göre biçimlenir. Okulöncesi eğitim programlarının amaç ve ilkeleri, o ülkedeki eğitimin genel amaçları çerçevesinde belirlenir (Oktay, 1999, s.197). Çünkü okulöncesi eğitim programları ile okulöncesi eğitimde belirlenen amaçlara ulaşılmaya çalışılır. 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel

Yasası'nda okulöncesi eğitimin amaçları Türk Milli Eğitiminin genel amaç ve ilkelerine uygun olarak belirlenmiştir (Gültekin, 2000, s.79). Milli Eğitim Bakanlığı Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nde (M.E.B., 2002, s.2) okulöncesi eğitimin amaçları şöyle belirtilmiştir:

1. Çocukların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişmelerini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak.
2. Çocukların hayal güçlerinin gelişimi, yaratıcı yollarla düşünce ve duygularını anlatabilme ve iletişim kurabilme becerilerini kazandırmak.
3. Çocukların Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak.
4. Koşulları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak.
5. Çocukları temel eğitime hazırlamak.

Okulöncesi dönem, toplumsal olduğu kadar çocuğun bireysel gelişimi açısından da son derece önemli olan bir dönemdir. Bu nedenle okulöncesi eğitim amaçlarının çocuğun gelişim özellikleri ve gereksinimleri ile tutarlı olması gerekir. Oktay'a (2000, ss.47-50) göre okulöncesi dönem çocuğunun temel gereksinimleri; sevgi ve ilgi, sağlıklı bakım ve beslenme, güven, hareket ve oyun, kendini tanıma, bağımsızlık ve yetişkin desteğidir.

Okulöncesi dönem çocuğunun temel gereksinimleri ve okulöncesi eğitimin genel amaçlarına uygun olarak okulöncesi eğitim programında amaçlar şu başlıklar altında toplanmıştır: kendisinin farkında olmasının gelişimini desteklemek, psiko-motor becerilerin gelişimini desteklemek, öz bakım becerilerinin gelişimini desteklemek, sosyal becerilerin gelişimini desteklemek, duygusal becerilerin gelişimini desteklemek, zihinsel becerilerin gelişimini desteklemek, dil becerilerinin gelişimini desteklemek, estetik ve yaratıcılığın gelişimini desteklemek (M.E.B., 1994, ss.37-49).

Okulöncesi eğitim programlarından istenilen verimin sağlanabilmesi için kimi temel ilkeler de göz önünde bulundurulmalıdır. Bu bağlamda okulöncesi eğitim programları Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenmiş olan okulöncesi eğitimin amaç ve ilkelerine uygun olarak, çocukların yaşı, bireysel farklılıkları, gelişim düzeyleri, çevre şartları, eğitim ortamının özellikleri, uygulanacak grupların özellikleri dikkate alınarak, mevcut eğitim kuramlarından da faydalanılarak, ilgi, gereksinim ve çağdaşlık

benimsenerek, günlük yaşamla bağlantılar kurmaya olanak verebilecek özellikte eklektik olarak hazırlanmalıdır. Programlarda esneklik ilkesi dikkate alınarak fırsat eğitimlerinden yararlanılmalıdır. Programlar hazırlanırken çocuk merkezli hazırlanmalıdır. İlke olarak çocuğun başarabildikleri başlangıç noktası olarak alınmalı ve çocuğu öğrenmeye motive edecek etkinliklere yer verilmelidir. Etkin öğrenme yöntemi benimsenmeli, öğrenmeler çocuklar için anlamlı olmalıdır.

Ayrıca özgür, bağımsız ve akılcı düşünebilen, kendi özelliklerinin, yapabildiklerinin ve yapamadıklarının farkında olan, problem çözebilen, farklı bakış açılarına sahip, Atatürkçü düşüncüyü benimseyen, kültürel değer yargılarına sahip geleceğin gençlerini yetiştirmek için okulöncesi eğitim programları bilimsel ilkelerin ışığında, alanlarında uzman kişilerce hazırlanmalı, hazırlanan ve geliştirilen programlar çağı izlemeli, gelecek yüzyılın insanını yetiştirmeyi amaçlamalıdır.

1.1.2. Günlük Etkinlik Programı

Okulöncesi eğitim kurumlarında, bir gün içinde yapılacak etkinlikler ile bu etkinliklerin günün hangi saatinde yapılacağını ve sürelerini gösteren programa günlük etkinlik programı adı verilmektedir. Günlük etkinlik programından istenilen verimin sağlanabilmesi için programı hazırlarken kimi temel hususlara dikkat etmek gerekir.

Günlük etkinlik programı hazırlanırken; çocukların yaşları ve gelişim düzeyleri saptanmalı, çocukların gereksinimleri ve ilgileri göz önünde bulundurulmalı ve esnek olarak hazırlanmalıdır. Çocukların ilgi ve gereksinimlerine göre etkinliklerin sıra ve süresinde değişiklikler yapılabilirdir. Programda aktif ve pasif etkinlikler (hareketli ve sakin etkinlikler) dengeli bir biçimde yer almalı, programda grup olarak yapılabilecek etkinliklerin yanı sıra bireysel etkinliklere ve küçük grup etkinliklerine de yer verilmelidir. Program hazırlanırken okulun fiziksel özellikleri dikkate alınmalıdır. Programda doğal ve fiziksel çevrenin tanınması ve kişiler arası ilişkilerin kurulabilmesi için çeşitli öğrenme yaşantıları oluşturulabilmelidir (Gültekin, 2000, s.84; Poyraz ve Dere, 2001, s.75).

Günlük programda yer alan etkinlikleri; rutin etkinlikler, serbest zaman etkinlikleri ve grup etkinlikleri olarak üç grupta toplamak olanaklıdır.

Rutin Etkinlikler: Her gün aynı biçimde tekrarlanan okula geliş, toplanma, tuvalet, kahvaltı, uyku, dinlenme gibi etkinlikler rutin etkinlikler olarak adlandırılmaktadır. Bu etkinlikler ile temel beceri ve davranışların kazandırılması amaçlanmaktadır (Gültekin, 2000, s.75).

Serbest Zaman Etkinlikleri: Bu grupta ilgi köşelerinde oyun ve sanat etkinlikleri yer almaktadır. Bu etkinlik grubunda öğrenciler kendi ilgileri, gereksinimleri doğrultusunda özgürce seçtikleri çalışmaları yaparlar. Yaratıcı ve üretici etkinlikleri içeren bu zaman dilimi çocuklara, kendini ifade etme, bir iş yapma ve üretmenin tadına varma, birlikte iş yapma gibi bireysel ve sosyal beceriler kazandırır. Çocuklar belirlenen süre içinde tek başlarına ya da gruplar halinde bir veya birkaç etkinliği seçerek gerçekleştirirler (Cantekinler, 2000, s.74; Gültekin, 2000, s.75).

Grup Etkinlikleri: Bu etkinlikler öğretmenin önderliğinde grup halinde gerçekleştirilirler. Türkçe Dil Etkinlikleri, Müzik ve Oyun Etkinlikleri, Fen ve Doğa Çalışmaları, Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları, grup etkinlikleri kapsamındadır (Kandır, 1999, s.87).

Türkçe Dil Etkinlikleri: Günlük etkinlik programında, Türkçe dil etkinlikleri üç bölümden oluşmaktadır; hikaye öncesi etkinlikler, hikaye anlatma ve hikaye sonrası etkinlikler. Hikaye öncesinde kullanılan parmak oyunları çocukların sözcüklerle hareket arasında ilişki kurmalarını sağladığı için onları yaratıcı dramtizasyona hazırlamada önemli rol oynar. Hikaye anlatırken; pazen tahta, figürler, hikaye kartları, hikaye kitapları, televizyon şeridi, kukla, kukla sahneleri, slayt, tepegöz gibi materyaller kullanılır.

Hikaye sonrasında öğretmen, belirlediği kimi kurallar içinde çocukların özgürce oyun kurmaları ve bu oyunları geliştirmeleri için pandomim, rol oynama, doğaçlama, dramtizasyon ve drama gibi etkinlikleri gerçekleştirebilir. Hikaye sonrası etkinlikler

için dikkat edilmesi gereken en önemli nokta bu çalışmaların çocukların yaratıcılıklarını geliştirecek biçimde planlanmasıdır (Aral, Kandır ve Yaşar, 2000, ss.113-118; Tür, 1986, s.154-157).

Serbest zaman etkinliklerinde, kukla köşesi ve kitap köşesinde geçirilen zamanlarda çocuklar Türkçe Dil Etkinliklerini tekrar etme olanağı bulurlar. Kukla oynatma ve kitapların resimlerini anlatma çocukların, zihin, dil, yaratıcılık, duygusal ve sosyal gelişimlerini desteklemekte ayrıca çocukları temel eğitime hazırlamaktadır.

Oyun Etkinlikleri: Çocuk oyun içinde duygu ve düşüncelerini yaratıcı bir biçimde ifade eder. Dünyayı, sözel ve hayali oyunlar yardımıyla yeniden keşfeder. Bağımsızlık duygusunun gelişmesiyle yeteneklerini daha iyi tanıyarak kendine güveni artar. Çocukların yaratıcılıklarının gelişiminde hayal gücünü geliştirici oyunların ve oyuncakların önemi büyüktür. Dramatize oyunlar, sanat, müzik, dans gibi etkinliklere yer verilerek çocukların yaratıcılıkları desteklenmelidir (Güven, 1999, s.13). Bu yaş çocuklarında gözlenen hayali oyunlar, yaratıcılığın geliştirilmesi açısından iyi bir fırsattır. Okulöncesi eğitim kurumlarında çocukların bu tür oyunları için gerekli malzeme ve ortam yaratılmalıdır (Önder, 1999, s.246).

Serbest zaman etkinliklerinde, eğitici oyuncak köşesi, blok köşesi, evcilik köşesi, meslekler köşesi, sağlık köşesi ve kukla köşelerinde gerçekleştirilen oyunlar fiziksel gelişimi desteklemenin yanında, çocuklara sosyalleşme, işbirliği, paylaşma, yardımlaşma, kurallara uyma ve problem çözebilme gibi becerileri kazandırır. Ayrıca, çocuklar oyun etkinliklerinde oynadıkları oyunları tekrarlama olanağı bulurlar.

Müzik Etkinlikleri: Okulöncesi dönemde, müzik etkinlikleri çocukların dil gelişimini, ritme karşı duyarlılık geliştirmelerini, kendilerini ifade etmelerini, sosyal uyum kazanmalarını ve yaratıcılığın gelişimini destekler. Çocuklar şarkılara vücut hareketleri ile katılmaktan hoşlanırlar. Çocuklar bir müzik sesi duyduklarında sallanarak, zıplayarak, dönerek, hareketleriyle eşlik ederler. Dans çocuğun kendini ifade etmesinde büyük rol oynar (Aral ve diğerleri, 2000, ss.122-123; Ürfioğlu, 1986, s.170).

Serbest zaman etkinliklerinde çocukların, müzik köşesinde kendi istekleriyle ve ilgileri doğrultusunda kullandıkları müzik aletleri, söyledikleri şarkılar ve danslar, çocukların kendi bedenlerini tanımalarını ve müziğe karşı olumlu tutum geliştirmelerini sağlar. Müzik köşesinde gerçekleştirilen oyunlar, öğretmenlerin, çocukların işitsel yetenekleri ve fiziksel yapabilirlikleri hakkında bilgi edinmelerine ve çocukları tanımalarına yardımcı olurlar.

Fen-Doğa Etkinlikleri: Bu çalışmalar sırasında çocuklar gözlem yapabilme, soru sorma, çözüm yolları bulma, iletişim kurma, fikir ileri sürme, neden- sonuç ilişkisi kurma, sonucu tahmin etme, etkin katılım ile denemeler yapma, yaşayarak kavrayabilme fırsatlarını yakalarlar. Gerçekleştirilen etkinlikler ile çocuk çevresini ve doğayı daha iyi anlayabilecek, doğa ve doğada bulunan canlı ve cansız varlıklar hakkında düşünceler geliştirebilecektir. Fen ve doğa çalışmaları gerçekleştirilirken, çocukların gelişim özellikleri, ilgi ve gereksinimlerine dikkat edilmelidir (Albayrak, 2000, s.56-57; Bal, 1993, s.146; Demiral, 1986, s.163; Gültekin, 2000, s.76; Yaşar, 1993, s.142).

Fen ve doğa köşesinde çocuklar, önceden yapmış oldukları deneyleri öğretmen rehberliğinde tekrarlama, köşede bulunan araç-gereçleri tanıma ve kullanma olanağını bulurlar. Ayrıca, çocukların yakın ve uzak çevrelerine karşı eleştirel ve yaratıcı bakabilme yetenekleri de desteklenir.

Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları: Bu çalışmalar da diğer etkinlikler gibi okulöncesi eğitim programlarının önemli etkinliklerindedir. Bu etkinlikler, çocukta basılı materyalleri kavrama, anlama ve yorumlama yetenek ve becerilerini destekler. Çocuğun zihinsel, psiko-motor, sözel ve duygusal gelişimlerine de katkıda bulunur. Okuma yazmaya hazırlık etkinliklerinde dil gelişiminin önemli bir yeri vardır. Çocukların yaşantıları ile ilgili öyküler ve yapılan dil çalışmaları çocukların kitaplara karşı ilgi duymalarına ve yeni kavramlar kazanmalarına katkıda bulunur. Serbest zaman etkinlikleri içindeki değişik çalışmalar da, okuma yazma eğitimine hazırlıkta yardımcı olur. Bu çalışmalarda çocuğa baskı yapılmaması, çocuğun zorlanmaması ve bir yarışma ortamı yaratmaktan kaçınılması gerekir (Albayrak, 2000, s.46; Gültekin, 2000, s.76; Yılmaz, 1990, s.25).

Günlük etkinlik programında yer alan serbest zaman etkinlikleri, çocuğun tüm gelişim alanlarını özellikle de yaratıcı ve eleştirel düşünme, problem çözme ve zamanı etkili kullanma becerilerini destekleyen önemli bir etkinliktir. Serbest zaman etkinliklerinde, çocuk ilgisi doğrultusunda seçtiği etkinliği nasıl gerçekleştireceğini planlar, planladığı etkinliği uygular ve uyguladığı etkinliği değerlendirir. Bu süreçler çocukta, karar verme, planlama, uygulama ve değerlendirebilme becerilerinin yanında, çocukların analiz ve sentez becerilerini de destekler ve geliştirir. Serbest zaman etkinliklerinin çocuklara kazandırdıkları dikkate alındığında, serbest zaman etkinliklerini uygularken göz önünde bulundurulacak ilkeler ve serbest zaman etkinlikleri kapsamına giren diğer etkinlikleri ele almak yerinde olacaktır.

1.1.2.1. Serbest Zaman Etkinlikleri

Programlarda genellikle okula geliş ile başlayan serbest zaman etkinlikleri, günlük programlarda en fazla zaman ayrılan etkinlik dilimleridir. Ancak, öğretmen daha etkili olacağını düşündüğü bir zaman diliminde de serbest zaman etkinliklerini gerçekleştirebilir.

Serbest zaman etkinlikleri; *planlama, çalışma, toplanma ve değerlendirme* aşamalarından oluşur. Planlama aşaması; çocuğun yapacağı herhangi bir etkinliği seçerek, o etkinliğe yönelmesidir. Çalışma aşaması; çocuğun seçtiği etkinliği gerçekleştirme sürecini kapsar. Toplanma aşamasında; çocuk etkinliğini tamamlar ve toplanır. Değerlendirme aşamasında ise; çocuğun yaptığı etkinlik çocuk ve öğretmen tarafından çocuğun bireysel farklılıkları da dikkate alınarak değerlendirilir (Cantekinler, 2000, ss.75-76). Serbest zaman etkinlikleri kendi içerisinde; ilgi köşelerinde serbest oyunlar ve sanat etkinlikleri olarak sınıflandırılabilir (Aral ve diğerleri, 2000, ss.91-93).

İlgi köşeleri, okulöncesi eğitim sınıfının zengin uyarıcı fiziksel ortamını oluştururlar. İlgi köşelerini; evcilik köşesi, müzik köşesi, sanat köşesi, fen-doğa köşesi, Atatürk köşesi, eğitici oyuncak köşesi, blok köşesi, sessiz köşe, meslekler köşesi, kukla köşesi,

kitap köşesi ve işlenen konularla ilgili olarak oluşturulan geçici ünite köşeleri oluşturmaktadır.

Sanat etkinlikleri de genel olarak dört gruba ayrılırlar. Bunlar; serbest resim çalışmaları, yoğurma maddeleri ile çalışma, artık materyal çalışması ve kağıt işleridir. Sanat etkinlikleri bireysel yapılabileceği gibi grupla proje çalışması biçiminde de yapılabilir.

Serbest zaman etkinliklerinden ilgi köşelerinde sosyal oyunlar, dramatizasyonlar ve kuklalar ile gerçekleştirilen *serbest oyunlar* ile çocuk, gerçek hayattaki rolleri sınıf içindeki arkadaşlarıyla birlikte gerçekleştirerek sosyalleşir. Rollerini sınıfta deneme olanağı bulmak çocukta kendilik değerini, problem çözme becerilerini, yaratıcı düşüncüyü, sosyalleşmeyi, empati gelişimini, duygusal gelişimi, zihin gelişimini ve hareket gelişimini destekler.

Sanat etkinlikleri ise; çocukların seçim yapabilmelerine, ilgi, istek ve motivasyon uyandıran çalışmaları gerçekleştirebilmelerine olanak tanıyan etkinliklerdir. Sanat köşesi ise çeşitli malzeme ve materyallerden oluşur. Çeşitli özellikteki kağıtlar, boyalar, yapıştırıcılar, artık materyaller bu köşede bulunmalıdır. Önemli olan çocukların ilgi, istek ve yaratıcılıkları doğrultusunda istedikleri etkinlikleri gerçekleştirebilmeleri, iç dünyalarını yansıtabilmeleri ve iç enerjilerini boşaltabilmeleridir.

Çocukların kendi kendine öğrenmelerine olanak veren serbest zaman etkinliklerinin, çocuklara kazandırdıkları düşünüldüğünde en verimli bir biçimde ve amacına uygun olarak gerçekleştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle bu etkinlerin uygulanmasında kimi ilkelere hareket etmek gerekir:

- Köşelerde veya sanat çalışmalarında, çocukların ilgi ve gereksinimlerine uygun etkinlikleri yapmalarına fırsat verilmeli ve gelişimleri için gerekli olan bu etkinliklere etkin olarak katılmaları sağlanmalıdır.
- Çocuklar bu etkinlik diliminde birden fazla etkinliğe katılabilmelidirler.
- Serbest zaman etkinliklerinde çocuklara, yapacakları etkinlik ile ilgili örnek vermek yerine onları olabildiğince serbest bırakarak özgün ürünler oluşturmalarına olanak sağlanmalıdır.

- Konularla ilgili yönlendirmeler, sunulan materyaller ile dolaylı olarak yapılmalıdır.
- Planlanan etkinliklerden ve araç-gereçlerden çocukların tümünün yararlanması sağlanmalıdır. Öğretmen sınıfı çocuklar için ilgi çekici hale getirmeli, yeterli sayıda araç-gereci çocuklara sunmalıdır.
- Etkinlikler sırasında öğretmen çocukları gözlemlemeli, sorularını sohbet ortamında yanıtlamalı ve çocukların yardım isteklerini sınırlı bir biçimde gerçekleştirmelidir.
- Çocukların problemleri kendilerinin çözmelerine olanak verilmelidir (Yılmaz, 1999, s.159).

Serbest zaman etkinliklerinin amacına uygun bir biçimde gerçekleştirilmesi ve çocuk için kendi öğrenmesini gerçekleştireceği öğrenme ortamının hazırlanması, öğretmenin işidir. Öğretmen, çocuklar için gerekli olan uyarıcı çevreyi hazırlamalı ve onları motive edebilmelidir. Serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında öğretmenin rolleri de şöyle sıralanabilir:

- Öğretmen çocukları gözlemlemeli, desteklemeli ve çocuklar bir problemle karşılaştıklarında onlara rehberlik etmelidir.
- Hazırladığı etkinliklerde çocukların bireysel farklılıklarına, ilgi ve gereksinimlerine dikkat etmelidir.
- Çocuklara etkinlik için gerekli malzemeyi sunduktan sonra etkinlik sırasında çocukları özgür bırakmalıdır.
- Öğretmen ortaya çıkan sonuçtan çok, sürece önem vermelidir.
- Öğretmen ilgi köşelerini yenilemeli ve gerekli düzenlemeleri yapmalıdır.
- Öğretmen sanat etkinlikleri için gerekli olabilecek malzemeleri önceden hazırlamalı ve yeterli sayıda bulundurmalıdır (Oğuzkan, 1987, s.31-32).

Serbest zaman etkinlikleri ancak belirtilen amaç ve uygulama ilkelerine uygun olarak gerçekleştirildiklerinde beklenen yararı sağlayabilir.

1.1.2.2. İlgi Köşeleri

Okulöncesi eğitim sınıflarında bulunan ilgi köşelerinin neler olduğu ile ilgili açıklamalara geçmeden önce; ilgi, çocukta ilginin oluşumu ve gelişimi, oyun, oyunun eğitimsel değeri ve oyuncaklar ile ilgili bilgi verilmesi, ilgi köşelerinin öneminin anlaşılması bakımından yararlı olacaktır.

İlgi ve Çocukta İlginin Oluşumu: Bireyin kişiliğinin önemli değişkenlerinden biri olan ilgi, bireyin çevresiyle etkileşimi ve yaşantısı sonucu öğrenilmekte olup davranışın bir yönü olarak ele alınmaktadır (Aral, 1993, s.340). Bireyin bir gereksinmesini doyuran, karşılayan, öğrenilmiş hoşlanma veya hoşlanmama duygusu biçiminde belirlenmiş davranışlara ilgi denilmektedir. Başka bir tanımda ise ilgi, kendini doyuracak olan etkinliği yaratan zihinsel bir gereksinim ve dikkatin hareket noktası olarak ifade edilmektedir. İlginin gelişimini yaş, cinsiyet, aile ve çevre, sosyal-ekonomik düzey, gelişimsel özellikler ve kişilik gibi pek çok etmen etkilemektedir. Çocukların gelişim alanlarına uygun olarak, gereksinim ve ilgileri farklılaşmakta ve çeşitlilik kazanmaktadır. İlgi gelişimi, çocuğun denemeleri ve olgunlaşmasıyla paralellik göstermektedir. Çocukların ilgileri genellikle kısa süreli, yaygın, belirsiz, geçici ve değişkendir. Çocuğun gelişen ve değişen ilgilerinin öğrenme sonucu şekillendiği ve değişikliğe uğradığı ileri sürülmektedir (Aral, 1993, s.340-341).

Oyun ve Oyunun Çocuğun Dünyasındaki İşlevi: Oyun, belli amaca yönelik olan ve olmayan, kurallı ya da kuralsız olarak gerçekleştirilen, çocuğun her durumda isteyerek ve hoşlanarak yer aldığı, zihinsel, fiziksel, dil, duygusal ve sosyal gelişiminin temeli olan, gerçek hayatın bir parçası ve çocuk için en etkin öğrenme süreci olarak tanımlanabilir (Aral, Gürsoy ve Köksal, 2000, s.9).

Oyun çocuk için; özgürlüğünü kazandığı, geliştiği ve yaratma sevincini yaşadığı bir zaman dilimidir. Oyun, yaşama uyum sağlayıcı davranışların geliştiği, düşsel, fiziksel ve zihinsel etkinliklerin birbirleriyle etkileşimi sonucu tüm beceri ve deneyimlerin kullanıldığı, zihinsel etkinlikler ve hayal gücünün olgunlaştığı yaşama uyum sağlayıcı gerçek ve ciddi bir uğraştır (Yalçınkaya, 1996, s.9).

Çocuk oyunu; içsel olarak güdülenen, belirli bir amacı olmayan, yetişkinler tarafından değil, çocuğun koyduğu kurallara bağlı olarak kendiliğinden gelişen ve zevk unsuru taşıyan davranışlardan oluşan bir etkinliktir (Önder, 1999, s.48). Yaratıcı oyun ise; çocukların önceden belirlenmiş metin ya da kurallara bağlı olmaksızın, gelişim düzeylerine uygun, değişik koşullarda tek başlarına veya gruplar halinde, kendi koydukları kurallarla oynadıkları serbest oyundur (Oğuzkan, Tezcan, Tür ve Demiral, 1981, s.12).

Çocuklar oyunda, duyu-hareket ve zihin becerilerinin bir çoğunu vurgular, denetler, kavramları, toplumsal farkındalığı ve toplumsal davranışı geliştirirler (Onur, 1995, s.256). Çocuklar çevrelerinde gördüklerini oyunlarına yansıtırlar ve çeşitli rolleri yaşayarak farklı yaşantılar kazanırlar. Yaratıcı oyunlar, çocukların duygularını yansıtılmaları açısından önemlidir. Sıkıntılar, üzüntüler, sevinçler, kızgınlıklar gibi yaşadıkları duygu birikimlerini oynadıkları çeşitli rollerle dışa yansıtırlar. Böylece çocuklarda bir rahatlama yaşanır. Çocuklar birlikte oynarlarken etkileşim halindedirler. Bu da birlikte yaşamayı öğrenme açısından önemlidir. Bu tür yaşantılar, çocukların davranışlarında değişme ve gelişmeler yaratır ve onların yaratıcılıklarını geliştirir (Oğuzkan ve diğerleri, 1981, s.13). En genel anlamda oyunun işlevlerinden biri sosyalleşme, diğeri de kişilik gelişimini desteklemedir. Aslında çocuk oyun oynarken, yaşadığı aile içi yaşantıları ve kişilik özellikleri ile ilgili olarak yetişkinlere bilgi verir.

Oyunun çok değişik yararları vardır. Oyun yoluyla çocuk:

- İçinde yaşadığı dünyayı, çevresindeki insanları tanır ve anlar.
- Düşünür, deneyim kazanır.
- Maddelerin özelliklerini, kendi gücünün sınırlarını kavrama ve deneme fırsatı bulur.
- İnsanlararası ilişkileri öğrenir, kavrar ve sosyalleşir.
- Paylaşmayı, arkadaşlarının isteklerini kabul etmeyi veya onlara kendi isteklerini kolaylıkla nasıl kabul ettirebileceğini yaşadığı çatışmalarla öğrenir.
- Çeşitli düşünceler geliştirmeyi, bunları uygun biçimde ifade edebilmeyi öğrenir.
- Duygularını anlamayı ve uygun yollarla ifade etmeyi öğrenir.

- Düşünce ürettiği gibi iç itilimlerini de geliştirir, saldırganlık duygularını kimseye zarar vermeden ifade edebilir.
- Endişelerini kontrol eder.
- Zaman zaman yaşadığı çaresizlik duygularından ve korkularından kurtulur.
- Suçluluk duygusundan kaynaklanan etkinlik ve düşüncelerini açığa çıkarır.
- Deneyimlerini geliştirir, öğrendiklerini pekiştirir. Yaşlıları ile birlikte oynamaktan zevk alırken bir yandan da diğer çocuklarla oyun oynamak istiyorsa, onlarla geçinmenin yollarını da öğrenir (Oktay, 1999, s.255; Şahin, 1999, s.111-112; Yalçınkaya, 1996, s.10).

Oyundan istenilen yararın sağlanabilmesi, çocuklarda oyun gelişimini dikkate almayı gerektirir. Çünkü, çocuklarda oyun gelişimi belli bir sıra izler. Bu sıralama şöyledir: tek başına oyun, paralel oyun, işbirliğine dayalı oyun ve kurallı oyundur. Çocukların, oynadıkları oyunların evresini çocukların gelişim düzeyleri belirlemektedir. Anaokulları ve anasınıflarına devam eden çocuklar, işbirliğine dayalı oyun ve kurallı oyun evresindedirler.

İşbirliğine Dayalı Oyun: Çocuklar genel olarak 3 yaşından sonra işbirliğine dayalı oyun oynamaya başlarlar. İlk önce iki üç kişilik küçük gruplar halinde ve kısa süreli oyunlar oynarlar. Daha sonra çocukların, oynadıkları oyunun süresi ve oyun gruplarındaki kişilerin sayılarında artmalar olur. Çocuklar, ilgilerine göre farklı zamanlarda, farklı gruplar ile oyun oynarlar. Çocuklarda, gelişmekte olan paylaşma ve bir işi birlikte başarma duygusunun, ilgi gruplarının oluşmasında etkili olduğu söylenebilir. Kesin olmamakla birlikte, gelişim düzeyleri birbirine yakın olan çocuklar aynı grupta yer alırlar (Poyraz, 1999, s.46). İlgi köşelerinde oyun oynayan çocukların belirtilen evreye ait özelliklere sahip oldukları görülmektedir.

Kurallı Oyun Evresi: Çocuk oyunlarında 4 yaştan sonra kuralların oluşmaya başladığı görülür. Çocuklar, oyunların ancak bu kurallara uymakla yürütülebileceğinin artık farkındadırlar. Çocuklar, 6 yaşlarına geldiklerinde oyunlarda var olan kuralların işlevlerini iyice kavrarlar (Poyraz, 1999, s.46). Anaokulları ve anasınıflarında, ilgi köşelerinde oynanan serbest oyunlarda, çocukların kendileri tarafından koydukları

kuralları uygulayarak oyun oynadıkları görülmektedir. Oyun etkinliklerinde ise çocuklar kurallı oyunlar da oynamaktadır.

Özetle; çocukların oynadığı oyunların türlerini ve oynanma biçimlerini, çocuğun içinde bulunduğu gelişim evresinin özellikleri belirler. Çocuk 3 yaşlarına doğru arkadaşlarının beraberliğini aramaya, aynı oyun ortamı ve oyuncakları paylaşmaya başlar. 4 yaşlarında arkadaşları ile oynadığı oyunların süresi uzar, ancak oyun grupları gevşektir. Arkadaşları ile başlattığı bir oyunu bir süre sonra kendi başına sürdürebilir. 5 yaşında çocuk için en büyük mutluluklardan biri arkadaşları ile birlikte olmak, oyuncakları ve rolleri paylaşmaktır. 6 yaşına geldiklerinde ise arkadaşları ile işbirliği içinde olmayı, anne ve baba ile birlikte olmaya tercih ettikleri görülür. Bu yaşlarda oyunlar, daha iyi düşünülmüş ve daha iyi düzenlenmiş durumdadırlar (Oktay, 1999, ss.253-256).

Oyuncak ve Eğitimsel Değeri: Oyuncakların birçok farklı tanımı bulunmakla birlikte; oyuncak, gelişim basamakları boyunca, çocuğun hareketlerine düzen getiren, zihinsel, fiziksel ve psiko-sosyal gelişimlerinde yardımcı olan, yaratıcı yetenekleri ve hayal gücünü geliştiren tüm oyun malzemeleridir (Yavuzer, 2000, s.235). Oyuncaklar, çocukların çevrelerini, yaşadıkları dünyayı ve insanlar arasındaki ilişkileri anlamlandırmalarına, kavramalarına ve yorumlamalarına olanak tanıyan eğitim araçları olarak da tanımlanabilir (Yalçınkaya, 1996, ss.12). Oyuncaklar çocuğun yaşı, cinsiyeti, yaşadıkları aile ve çevreye göre çeşitlilik gösterir. Oyun gibi, oyuncakların da çeşitli yararları söz konusudur:

- Oyun kendi alanı içinde bina ise oyuncaklar da binanın tuğlalarıdır. Oyuncaklar ile kurulan ilişkiler sayesinde çocuk nesnelere yakından tanıma olanağı bulur.
- Oyuncaklar çocuğun zihinsel dünyasını düzenlemesine yardım eder.
- Oyuncak çocuğun hayal dünyasını geliştirir.
- Oyuncaklar, çocukların boyut, renk ve şekilleri kavramalarına, sayısal, yazınsal kavramları tanımlarına yardımcı olur.
- Oyuncaklar ile oynayan çocuk nesnelere mekandaki konumları ile ilgili bilgilerini de artırır (Avcı, 1999, s.49; Yalçınkaya, 1996, ss.12-13).

Çocukların gelişimlerinde belirlenen amaçlara yönelik davranışların kazanılması, uyarıcıların gereksinimlere yanıt vermesine bağlıdır. Bu yüzden ilgi köşeleri zengin araç-gereç ve materyallerle donatılmalıdır. Çocuklar ancak iyi düzenlenmiş bir uyarıcı ortamda ilgilerine ve gereksinimlerine göre çeşitli etkinliklere yönelebilir ve yaratıcılıkları desteklenebilir. Çocukların gelişmesi ve geleceğe hazırlanması, ilgi köşelerinin ortak amaçlarındandır.

Okulöncesi eğitim kurumlarında ilgi köşeleri çocukların tüm gelişim alanlarını destekleyen ve onları hayata hazırlayan köşelerdir. Çocuklar gereksinimlerini doyurabildiği sürece yeni davranışlara yönelirler ki bu da öğrenmeyi gerçekleştirmede önemlidir. Çocuklarda yaratıcılığın gelişmesi ancak iyi düzenlenmiş eğitim ortamları ile desteklenir. Okulöncesi eğitim sınıfları çocukların ilgilerine göre köşelere ayrılırlar ve bu köşeler çocukların tüm gelişim alanlarını destekler (Oğuzkan ve diğerleri, 1981, s.20).

İlgi Köşelerinin Düzenlenmesi: İlgi köşelerinden beklenen yararın sağlanabilmesi, ilgi köşelerinin istenilen biçimde düzenlenmesine bağlıdır. İlgi köşeleri düzenlenirken, oyun alanının ekonomik bir biçimde kullanılmasına, çocukların tehlikelerden uzak olmasına, oyunlarda köşelere ayrılan ve köşelerin dışında kalan ortak alanın yeterli olmasına dikkat edilmelidir. Çocukların köşelerde rahatça oynayabilmesi, dikkatlerinin dağılmaması ses açısından birbirini rahatsız etmemesi için köşeler birbirinden ayrılmalı ve sınırlandırılmalıdır (Oğuzkan, Demiral ve Tür, 1999, ss.21-23).

İlgi köşeleri düzenlenirken; oyuncaklar, araç-gereçler ve diğer materyaller çocukların ilgisini çekebilecek özellikte olmalı ve çocukların kolayca ulaşabilecekleri dolaplara yerleştirilmelidir. Köşeler özelliklerine göre, hangi köşelerin birbirine yakın hangilerinin uzak olması gerektiğine dikkat edilerek düzenlenmelidir. Örneğin; çocukların gürültüyle oynadıkları blok köşesi ve evcilik köşesi birbirinden uzak yerlerde düzenlenmelidir. Yoğun dikkat isteyen köşeler, diğerlerinin gürültüsünden etkilenmeyecek biçimde düzenlenmelidir. Kitap köşesi ve yaratıcı oyuncak köşesi yeterince ışık alabilecekleri pencere yakınlarında kurulmalıdır. Ayrıca okulöncesi eğitimcisi, kazandırmak istediği amaç ve davranışsal amaçlara uygun olan köşe

etkinliklerini düşünmeli, gerekli olan araç-gereç ve oyuncakları araştırmalı ve ilgili köşeyi oluşturmalıdır.

Bu bölümde okulöncesi eğitim sınıflarında bulundurulabilecek ilgi köşeleri ve bu ilgi köşelerinin özelliklerine değinmekte yarar vardır.

Evcilik Köşesi: Çocukların ev ve aile yaşamı ile ilgili olayları oyunlarında canlandırdıkları köşedir. Çocuklar bu köşedeki oyunlar yoluyla hayal güçlerini kullanırlar, duygularını ifade ederler ve çeşitli rolleri canlandırarak sosyalleşirler. Evcilik köşesinin amaçlarına ulaşabilmesi için zengin materyallerle donatılması gerekir. Araçların çoğu gerçek yaşamdakilerin küçük birer modelidir. Köşede, dolaplar, masalar, sandalyeler, bebekler, yastıklar, bebek giysileri, mutfak araç-gereçleri, temizlik araçları vb. bulunmalıdır. Yer uygun ise basit bir ev modeli de yapılabilir (Oğuzkan, Demiral ve Tür, 1999, ss.22-23). Bu köşenin zenginleştirilmesi, velilerle işbirliği yapılarak kullanmadıkları giysiler ve mutfak araç-gereçlerinin okula getirilmesi istenerek gerçekleştirilebilir. Çocuklar, dayanıklı ve çabuk kırılmayan gerçek nesnelere oynamaktan daha çok zevk alırlar ve gerçek nesnelere bütünleşme, onların ev araç-gereçlerini kullanma becerilerini ve yaşama uyum becerilerini artırır.

Blok Köşesi: Çocukların hayal güçlerini kullanarak yaratıcılıklarını ortaya koydukları köşedir. Bloklarla oynama çocuğun büyük ve küçük kas gelişimini destekler. Oynanan oyunun grup oyunu olması da çocukların sosyal gelişimlerini desteklemektedir. Bloklarla oynanan yapı-inşa oyunları çocukların bilişsel gelişimini de destekler. Bu köşede, değişik boyutlarda bloklar ve tahta oyuncaklar, vb. bulunabilir. Bu eğitim araçlarının bir araya getirildiğinde birbirini tamamlayacak ve bir bütün oluşturacak biçimde olması, güvenlik, yaratıcılık ve dengenin sağlanması açısından önemlidir. Bloklar çocukların denge, sınıflama, ağırlık, alan, hacim gibi bilimsel kavramları öğrenmeleri için uygun fırsatlar sağlar. Çocuklar bu köşede oynarlarken öğretmenin; gözlemci, rehber, gerektiğinde de katılımcı olması gerekir (Poyraz ve Dere, 2001, ss.80-81). Bu köşenin oluşturulmasında marangozlarda bulunan artık tahta parçalarından yararlanılabilir.

Kitap Köşesi: Çocukların eğitim sürecinde önemli uyarıcı kaynaklardan biri de kitaplardır. Yetişkinlerin çocuğa kazandıracığı davranışlarla ilgili pek çok mesaj, kitaplar ile çocuklara ulaştırılır. İyi niteliklere sahip kitaplar sanat zevkinin aşılması ve okuma ilgisinin uyandırılmasında önemlidir. Önemli olan kitapların çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun olacak biçimde hazırlanmasıdır. Kitaplar kapakları görülecek biçimde yerleştirilmeli ve çocuklar diledikleri zaman kitapları alabilmelidirler. Çocuklar kitaplardaki kahramanlar ile empati kurarlar. Böylece duygusal gelişimleri desteklenir. Resimlerine bakarak yeni hikayeler oluşturmaları da zihinsel ve yaratıcılık gelişimlerini desteklemektedir (M.E.B., 2000, ss.19-20). Sanat etkinliklerinde yapılan, boyama, kolaj, kesme-yapıştırma ve yırtma-yapıştırma çalışmalarında çocuklar bireysel ya da oluşturulan proje gruplarıyla birlikte kendi kitaplarını oluşturup kitap köşesinin zenginleştirilmesine katkıda bulunabilirler.

Kukla Köşesi: Çeşitli kuklaların bulunduğu köşedir. Kuklalar ile özdeşim kuran çocuk, iç dünyasını yansıtır ve dil gelişimi hızlanır. Kukla sahnelerinde oynatılan kuklalar çocukta kendine güveni de geliştirir. Bu köşede el kuklası, parmak ve yüzük kuklası, çomak kukla, gölge kuklası ve ipli kuklalar olmak üzere değişik kuklalar kullanılabilir (Yılmaz, 1999, s.138). Ayrıca gerçekleştirilen artık materyal çalışmalarında çocuklar kendi kuklalarını kendileri yaparak kukla köşesini zenginleştirebilirler. Bu çalışmalarda öğretmen, çocukların yaratıcılıkları doğrultusunda onlara rehberlik eder.

Müzik Köşesi: Müzik etkinlikleri çocuklarda, sözsüz ve sınırlı sözlü ifadelerin gelişiminin yanında sosyal, duygusal, zihinsel ve fiziksel gelişimi, ayrıca algısal ve müziksel gelişimi destekler. Müzik etkinliklerinin yararlı olabilmesi için okulöncesi kurumlarda eğitimcilerin, müzik dinleme, şarkı söyleme, şarkılı oyunlar, tartım çalışmaları, yaratıcı dans ve drama çalışmalarına yer vermeleri gerekir. Müzik köşelerinde; araçları koymak için dolaplar, müzikle ilgili resimleri sergilemek için pazen tahta, televizyon, video, video kasetleri, teyp, teyp kasetleri, radyo gibi elektronik araçlar, keman, trampet, ud, akordeon, bağlama, tek ses kutuları, tartım çubukları, çelik üçgenler, davullar, tefler, çingiraklar, ziller, marakaslar, darbukalar, çanlar, tahta kaşıklar gibi çalgılar ve tartım araçları bulunmalıdır (Artan, 1993, s.236; Mertoğlu,

1993, s.252; Oğuzkan, Demiral ve Tür, 1999, ss.36-63). Ayrıca, artık materyal çalışmalarında yapılan marakaslarla da bu köşe daha da zenginleştirilebilir.

Eğitici Oyuncak Köşesi: Çocukların tek başlarına ya da gruplar halinde oyuncaklarla oynadıkları köşedir. Bu köşede bulunan oyuncaklar *yapılandırılmış* ve *yarı yapılandırılmış* olmak üzere iki grupta toplanır. Çocukların yaratıcılıklarını ve problem çözme yeteneklerini geliştiren legolar, küçük tahta ve plastik bloklar, küpler yarı yapılandırılmış oyuncaklardır. Çocuklar bu köşede bulunan yarı yapılandırılmış oyuncaklar ile hayal ettikleri çalışmalarını serbest bir biçimde yaparlar.

Yapılandırılmış oyuncaklar, yapılış amaçları doğrultusunda oynandığı zaman çocukların gelişimlerini desteklerler, bunlara “eğitici oyuncak” adı verilmektedir. Çocukların eşleştirme, ilişki kurma, gruplama, sıralama yapabildikleri resimli küpler, yap-bozlar, bilmeceler, dominolar bu gruba giren oyuncaklardır.

Eğitici oyuncaklar hazırlanırken çocukların yaşları, gelişim düzeyleri ve çevre özellikleri dikkate alınır. Eğitici oyuncaklar, çocukların hazır oldukları dönemlerde basitten karmaşığa doğru verilirler. Eğitici oyuncağın amacı ve kuralları çocuklara açıklanır ve çocuklar kendi gelişim düzeyinde çalışmaya teşvik edilirler. Eğitici oyuncaklar genellikle tahtadan yapılırlar ve resimler seçilirken çocukların tanıdığı, sık rastladığı basit şekiller olmasına dikkat edilir (Oğuzkan, Demiral ve Tür, 1999, ss.64-65). Eğitici oyuncaklarla oynama çocuklara, işbirliği, paylaşma, yardımlaşma, kurallara uyma becerilerini kazandırır. Ayrıca, çocukların zihin, dil, yaratıcılık ve sosyal gelişimlerini de destekler.

Fen ve Doğa Etkinlikleri Köşesi: Bu köşede çocukların zihinsel gelişimleri için uyarıcı bir çevre sağlanır. Köşede bulundurulmuş araç-gereçler, yapılan etkinlikler çocukları zihinsel bakımdan uyarmakla kalmaz, onların çevrelerine karşı daha duyarlı duruma gelmelerine ve fen ve doğa araçlarını kullanma becerisi elde etmelerine yardım eder. Çocuklar yaptıkları gözlemler ve katıldıkları etkinlikler yoluyla birbirleriyle ve öğretmenleriyle daha fazla iletişim kurarlar ve sözel becerileri gelişir.

Köşede bulundurulacak araç-gereçler; büyüteç, mıknatıs, el feneri, termometre, pusula, çeşitli ölçü aletleri, yerküre, saat, resimler, grafikler ve modeller, taşlar ve deniz kabukları, cetvel, mikroskop, dürbün, ayna, akvaryum, çeşitli tohumlar ve bitkiler, vb., olabilir (Oğuzkan, Demiral ve Tür, 1999, ss.81-84).

Çocuklara fen eğitimi verilirken, öğretmenin yaklaşımı çok önemlidir. Fen ve doğa etkinliklerinde, öğretmen sürece etkin olarak katılır, rehber, yanıtlandırıcı ve yardımcı rolündedir. Öğretmen, fen eğitiminin çocuğun gelişim düzeyinde olmasına özen göstermeli, çocukların ilgi ve yeteneklerini küçümsememelidir. Burada, çocukların fen kavramlarını tanımaları amaçlanmalıdır. Çocukların, etkinlikler yoluyla zihinsel bakımdan uyarılmasını sağlamalı ve bilimsel düşünme yeteneğini kazandırmalıdır. Ayrıca, çocukların bağımsız düşüncelerine, muhakeme yeteneğini geliştirmelerine ve konu ya da problemle ilgili bilgilerini hatırlamalarına ve kullanmalarına yardımcı olmalı, çocukların söylediklerini kaydetmelidir (Albayrak, 2000, s.60; Dere ve Ömeroğlu, 2001, s.2; Yaşar, 1993, s.141; Zembat, Şahin, Çağlak ve Polat, 1999, ss.371-372).

Öğretmen, çocukların, çevrelerinde olup bitenlere karşı daha duyarlı duruma gelmelerine yardımcı olmalıdır. Çocukları tatmin edecek deneyimler sunarak ilgilerini canlı ve sürekli tutmalıdır. Çocukları tartışmaya, dinlemeye, düşünmeye ve araştırmaya teşvik etmeli ve çocuklara yeni merak, ilgi ve araştırma olanağı sağlayacak materyaller ve deneyimler sunmalıdır. Çocuklarla fen ve doğa çalışmaları gerçekleştirilirken, resim, şarkı, şiir, drama, parmak oyunları ve bulmacalar kullanılarak etkinlik basit ve eğlenceli hale getirilmelidir. Tüm bu sayılanların dışında öğretmenin fene ilgi duyması da diğer önemli bir noktayı oluşturmaktadır (Albayrak, 2000, s.60; Dere ve Ömeroğlu, 2001, s.2; Yaşar, 1993, s.141; Zembat ve diğerleri, 1999, ss.371-372).

1.1.2.3. Sanat Etkinlikleri

Serbest zaman etkinlikleri içerisinde ilgi köşeleri ile eş zamanlı olarak gerçekleştirilen diğer etkinlik türü sanat etkinlikleridir. Serbest zaman etkinliklerinin bir bölümünü

oluşturan sanat etkinliklerinde daha çok resim çalışmaları, yoğurma maddeleri çalışmaları, artık materyaller çalışmaları ve kağıt işleri çalışmaları olarak adlandırılan etkinlikler yapılmaktadır. Okuma yazma bilmeyen dönem çocuğunun kendini ifade etme yöntemleri arasında oyun, müzik, hareket ve resim bulunmaktadır. Çocuklar iç dünyalarını bu etkinliklerle dışa yansıtmaktadırlar.

Çocuk, var olan gizli güçlerini resmederek, oyun oynayarak kendiliğinden ortaya koyar. Burada önemli olan, çocuğu belli kalıplara sokmak değil, olabildiğince özgür bırakarak onun kendisini ifade etmesine yardımcı olmaktır. Gerçek bilgi, insanın kendi içinde sorgulaması sonucu edindiği bilgidir. Sanat eğitimi, insanın kendini ifade etmesinde önemli rol oynar. Okulöncesi dönemde çocuklara verilecek sanat eğitiminin amacı, onlara sanatsal bakış açısı ve estetik değerler kazandırmak ve yaratıcı düşünebilen geleceğin bireylerini yetiştirebilmek için sanatın kendi kollarını öğretmeyi değil, sanattan yararlanarak çocuğun tüm gelişim alanlarını desteklemektir. Sanat eğitimi sadece resim eğitimi kapsamaz. Tiyatro, dans, dans tiyatrosu, performans ve bunun gibi tüm sanat dallarını içerir (Abacı, 2000, s.8; Darıca, 1993, s.220; Etike, 1993, s.224; Taşdemir, 1999, s.137-138).

Sanat eğitiminden beklenen yararın sağlanabilmesi ve sanat eğitiminin amacına ulaşabilmesi için okulöncesi eğitim sınıflarında gerçekleştirilen sanat etkinliklerine ve bu etkinliklerin özelliklerine değinmekte yarar vardır.

Sanat Etkinlikleri Çalışmaları: Sanat etkinlikleri; temelde yaratıcılığı ve estetik duyarlılığı geliştirmeyi amaçlayan etkinliklerdir. Bu çalışmalarda önemli olan nokta elde edilen sonuç değil, kullanılan yöntemlerdir. Bu nedenle çocuklara yeterli zaman, rahat çalışabilecekleri geniş bir yer, yaş, gelişim düzeyi ve bireysel farklıklara uygun araç-gereçler verilmeli; böylece çocuğun yaratıcılığını daha iyi ortaya koyması sağlanmalıdır (Aral ve diğerleri, 2000, s.103).

Okulöncesi dönemde verilen sanat eğitimi çocukların zevk alarak katılacakları etkinlikler aracılığıyla, kendilerini etkileyen nesne ve olaylara karşı tutum ve tavır geliştirmelerini sağlar ve sanat çalışmalarına ilgiyi artırır. Sanat eğitimi aynı zamanda

çocuğun duygu ve düşüncelerini ifade etmesini geliştirici, hayal gücünü ve yaratıcılığını destekleyici nitelik taşımaktadır (Aral ve diğerleri, 2000, s.103).

Sanat etkinlikleri sırasında çocukların çalışmalarına müdahale edilmesi onların yaratıcılıklarını, hayal güçlerini ve bağımsızlık duygularının gelişimini engelleyerek, yetişkine bağımlılıklarını arttırıcı, kendilerini serbestçe ifade edebilme isteklerini köreltici rol oynamaktadır (Aral ve diğerleri, 2000, s.103). Bu nedenle bu etkinlikler sırasında çocukların özgürce çalışabilmelerine olanak sağlanmalıdır.

Serbest zaman etkinlikleri diliminde sanat etkinlikleri dört grupta toplanabilir:

1. Serbest Resim Çalışmaları
2. Yoğurma Maddeleri ile Yapılan Çalışmalar
3. Artık Materyaller ile Yapılan Çalışmalar
4. Kağıtlarla Yapılan Çalışmalar (Kağıt İşleri)

Serbest Resim Çalışmaları: Bu etkinliklerde çocuklar malzemeleri istedikleri gibi kullanarak yaratıcılıklarını ortaya koyarak bir eser meydana getirirler (M.E.B., 2000, s.5). Bu etkinlikler, çocukların, çeşitli özellikteki kağıtlara pastel boya, mum boya, sulu boya, parmak boyası, şeker boya, renkli tebeşirler, vb. boya türleri ile resim yaptıkları etkinliklerdir.

Yoğurma Maddeleri ile Çalışma: Yoğurma maddeleri, çocukların el becerilerini ve yaratıcılıklarını geliştirir. Çocuklar yoğurma maddeleri ile çalışırken sıkıntılarından kurtulur, duygusal doyuma ulaşırlar. Bu çalışmalarda kullanılan malzemeler; kil, tuz seramiği, kağıt hamuru, talaş hamuru, macun ve oyun hamuru olabilir (M.E.B., 2000, s.39-40). Belirtilen yoğurma maddelerinin sanat köşesinde hazır bulunması, çocukların ilgileri doğrultusunda istedikleri yoğurma maddesi ile çalışabilmelerini olanaklı kılar. Böylece, çocukların karar verme ve özgür çalışabilme becerileri de desteklenmiş olur.

Artık Materyaller ile Çalışma: Okulöncesi kurumlarda çocukta yaratıcılığın gelişimini sağlayacak birçok etkinliğin yanı sıra, artık malzemelerin kullanımı da önemli bir yer tutar. Artık malzemeleri saymak ya da sınırlamak söz konusu değildir. Önemli olan

artık malzeme toplama ve değerlendirme alışkanlığını çocuğa kazandırmaktır. Böylece çocuk, biriktirmeye, neyi nerede kullanabileceğini, neler üretebileceğini düşünmeye yönlendirilerek, araştırmacı, tüketicilikten çok üretime yönelik bir kişilik geliştirecektir (Karadağ, 1993, s.77, Yalçınkaya, 1993, s.203). Artık materyal çalışmaları sırasında çocukların eleştirel, estetik ve yaratıcı düşünceleri de desteklenmektedir.

Kağıtlarla Yapılan Çalışmalar (Kağıt İşleri): Kağıt çalışmalarında uygulanan teknikler; kağıt kesme, kağıt yırtma, kağıt yuvarlama, kağıt katlamadır (M.E.B., 2000, ss.54-55). Çocuklara, gelişim hızlarına ve bireysel farklılıklarına dikkat edilerek belirtilen tekniklerin nasıl yapıldığı gösterilir. Bu teknikleri pekiştirici ve geliştirici çalışmalar yapılır. Çocuklar zamanla kendi yaratıcılıklarını da işin içine katarak, verilen tekniklerin tümünü kullanarak çalışmalarını ilgileri ve istekleri doğrultusunda özgürce gerçekleştirebilirler.

Sanat etkinliklerinin çocuklara kazandırdığı yararlar şu şekilde sıralanabilir:

- Yaratıcı düşünceyi geliştirir.
- Çocuğun kendini ifade etmesini kolaylaştırır.
- Çocukta duygusal rahatlama sağlar.
- Çocukların kendilerini tanımlarına ve özgüvenlerinin gelişmesine yardımcı eder.
- Çocuklara estetik duyarlılık kazandırır.
- Çocukların zihinsel tasarım yapabilmelerini kolaylaştırır.
- Çocukların başkalarını anlama ve hoşgörü geliştirmelerine yardımcı eder.
- Çocuklarda iyi çalışma alışkanlıkları ve sorumluluk duygusu geliştirir.
- Öğretmene, çocukları anlama ve yardım edebilme fırsatları sağlar.
- Çocukların mutlu olmalarında önemli rol oynar (Abacı, 2000, s.8-9; Darıca, 1993, s.220-221).

Sanat etkinliklerinin çocuklarda beklenen davranışları kazandırabilmesinde öğretmenin tutum ve davranışları etkili olmaktadır. Öğretmenlerin sanat etkinlikleri uygulamalarını gerçekleştirirken çocuklara karşı takındıkları tutum ve davranışlar çocukların bu

etkinliklere karşı olumlu ya da olumsuz tutum geliştirmelerinde önemli rol oynamaktadır.

Sanat etkinliklerinde istenilen verimin sağlanması, öğretmenlerin bu etkinlikleri uygulamadaki başarısına bağlıdır. Sanat etkinliklerini gerçekleştirirken öğretmenler şu hususlara dikkat etmelidirler:

- Çocukların kendilerini rahat hissetmelerine ve deneyler yapmalarına fırsatlar hazırlamalıdır.
- Çocuklara olabildiğince çeşitli malzeme sunmalıdır.
- Çocuklara sunulan malzemeyi incelemeleri için süre tanınmalıdır.
- Çocuklara basit, açık ve anlaşılır bir dil ile hitap etmelidir.
- Sınıfın dağılmasını ve kirlenmesini problem etmemelidir.
- Çocukların deneyerek öğrenmesine olanak sağlamalıdır.
- Çocukları yaptıkları etkinliklerde özgür bırakmalıdır.
- Bütün materyalleri çocukların kolayca ulaşabilecekleri bir yerde bulundurmalıdır.
- Etkinlik sırasında artık materyallerle çalışırken çocukların sorularını zamanında yanıtlamalıdır.
- Çocuğun dikkatini çekmeyen konularda onu duyarlı ve dikkatli hale getirmelidir.
- Kağıt işleri yaparken, çalışma yapılmadan önce çalışma ile ilgili malzemeleri hazırlamalıdır.
- Kağıt işleri verilmeden önce, ön çalışma yapılmalıdır.
- Çocukların gelişim seviyeleri bilinmeli ve çalışmalar sırasında bireysel farklılıklara dikkat edilmelidir (M.E.B., 2000, s.52; Oğuzkan, Demiral ve Tür, 1999, ss.85-89; Yalçınkaya, 1996, s.68).

Serbest zaman etkinliklerinin çocukların tüm gelişim alanlarını desteklediği ve gerçekleştirilen etkinlikler içerisinde en fazla sürenin serbest zaman etkinliklerine ayrıldığı dikkate alındığında, çocuklara kazandırması gerektiği düşünölen beceri, tutum ve davranışların kazandırılabilmesinde bu etkinlik diliminin en iyi biçimde geçirilmesi önemli rol oynayacaktır.

Serbest zaman etkinliklerinin niteliğinin artırılmasında eğitim durumlarının en iyi biçimde hazırlanması etkili olacaktır. Öğretmenler bu etkinlik diliminde hazırlamış oldukları eğitim ortamında çocukların kendi öğrenmelerini gerçekleştirmelerine yardımcı olurlar. İstenilen eğitim yaşantılarının oluşturulmasında öğrenme-öğretme süreçlerinin en uygun biçimde planlanarak uygulanması önemlidir. Eğitim durumlarının gerçekleştirilmesinde, kullanılacak öğretim strateji, yöntem ve tekniklerinin ayrıca kullanılacak olan eğitim materyallerinin dikkatli ve uygun bir biçimde belirlenip seçilmesi gerekir. Uygulanan programın değerlendirilmesi de istenilen davranışların kazanılıp kazanılmadığını, belirlenen amaçlara ulaşıp ulaşılmadığını saptayabilmek açısından önemlidir.

Serbest zaman etkinliklerinde değişik ve çok çeşitli strateji, yöntem ve teknik kullanılabilir. Bu kesimde serbest zaman etkinliklerinde sıklıkla kullanılan değişik strateji, yöntem ve teknikler ele alınmıştır.

Sunuş Yoluyla Öğretim Stratejisi: Bilginin aktarılması, kavram, ilke ve genellemelerin açıklanmasında kullanılır. Öncelikle genel ilke ve kavramlar daha sonra ayrıntılı bilgiler verilir. Etkinlik aşama aşama gelişir. Ön düzenleyicilerle etkinlik başlar ve genel bir çerçevesi çizilmiş olan etkinlikte daha sonraki aşamalarda ayrıntılara girilir. Etkinlik tamamlandıktan hemen sonra çocuklara pekiştireç verilmelidir (Sözer, 2001, s.100). Serbest zaman etkinliklerinde de öğretmen ilgi köşeleri ve sanat etkinlikleri için gerekli olan malzeme ve materyalleri önceden hazırlar, yapılacak olan etkinliğe çocuklar etkin olarak katıldıklarında çalışma daha ayrıntılı olarak gerçekleştirilir. Öğretmen uygulanan etkinliğin çocuklar için daha anlamlı olmasını sağlamak ve katılımı arttırmak için maddi ve manevi pekiştireçleri etkinlik sırasında veya etkinlik bitiminde kullanır.

Buluş Yoluyla Öğretim Stratejisi: Öğretim problemle başlar. Problem öğrencinin merakını sürekli kılacak ve başarıya duygusunu doyuracak derecede olmalıdır. Öğrenciler daha önce araştırılmış bir gerçeği kendileri için araştırırlar. Öğretmenin yapacağı ilk iş amacın belirtilmesidir. Zihinsel gelişimlere uygun örnekler belirlenir. Öğrenciler bunlar üzerinde yorum yapar. Öğrenciye sorulacak sorular açık uçlu ve öğrencilerin yanıtları ise gerçekçi olmalıdır. Sorular kolaydan-zora doğru dizilmelidir.

Motivasyon ve ilgiyi arttırmak önemlidir. Öğrenci genelleme ve tanımlamalara kendisi ulaşmalıdır (Demirel, 1998, s.34; Sönmez, 1999, s.188).

Serbest zaman etkinliklerinde gerçekleştirilmek istenen amaç ve davranışsal amaçlara ulaşabilmek için öğretmen ilgi köşelerini ve yaptıracığı sanat etkinliklerini önceden planlar, çocuklar da kendileri için oluşturulmuş olan eğitim ortamında kendi öğrenmelerini gerçekleştirirler. Böylece buluş yoluyla öğretim stratejisi kullanılarak belirlenen amaca ulaşılabilir.

Araştırma İnceleme Stratejisi: Öğrencilerin belli bir konu ile ilgili problemleri çözmek üzere harekete geçmelerini, araştırma etkinliklerini sürdürmelerini ve sonuca ulaşmalarını amaçlayan öğretim stratejisidir. Öğrenci problemi tanımlar ve problemin çözümü için çözüm yolları düşünür, çözüm yollarını gerçekleştirmek için veri toplar ve verileri değerlendirerek sonuca ulaşır. Öğrencilerin araştırma ve inceleme yapmalarına ağırlık verir. Öğretmen yol gösterici, yönlendirici ve rehberdir (Bilen, 1999, s.61; Senemoğlu, 2001, s.37; Sözer, 2001, s.101).

Bu öğretme stratejilerinden yola çıkarak öğretmenler eğitimi etkili kılabilmek için çeşitli yöntem ve tekniklerden yararlanır, bu yöntem ve teknikleri daha etkin kılmak için de gerekli olan araç-gereçleri kullanırlar. Serbest zaman etkinliklerinde; düz anlatım yöntemi, soru-yanıt yöntemi, problem çözme yöntemi, bireysel çalışma tekniği, küme çalışması tekniği, gösterip yaptırma tekniği, benzetim tekniği ve oyunlaştırma tekniği gibi yöntem ve tekniklerden yararlanılabilir.

Düz anlatım Yöntemi: Sözlü anlatıma ağırlık verir. Sözlü anlatım yeteneğinin geliştirilmesi gereken durumlarda ve tüm etkinliklerde rahatlıkla kullanılabilir. Sunuş yoluyla öğretme yaklaşımına girer (Binbaşıoğlu, 1994, s.138; Demirel, 1998, s.45-46). Serbest zaman etkinliklerinde, özellikle sanat etkinliklerinde yapılacak olan çalışmalar ile ilgili açıklamalar yapılırken kullanılır. Ayrıca günlük etkinlik programında yer alan tüm etkinliklerde de sıklıkla kullanılabilir.

Soru-Yanıt Yöntemi: Öğretmenin bir konuyla ilgili olarak öğrencilere bir takım sorular sorması ve sorulara aldığı yanıtlara dönütler vererek öğretim yapmasıdır. Öğrencilere düşünme ve konuşma alışkanlıklarını kazandırma da oldukça önemlidir ve hemen hemen her etkinlikte kullanılabilir (Sözer, 2001, s.106; Tan ve Erdoğan, 2001, s.28). Serbest zaman etkinliklerinde, ilgi köşelerinde çocuklar oyun oynarlarken ve sanat etkinliklerini gerçekleştirirken sorulacak olan sorular ya da çocukların sordukları soruların yanıtları, çocukların eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerini destekler.

Problem Çözme Yöntemi: İstenilen amaca ulaşabilmek için etkili ve yararlı olan araç ve davranışları türlü olanaklar içinden seçme ve kullanmadır. Problem çözme yönteminde zihnin, analiz etme, genelleme ve sentez etme gibi en yüksek zihinsel işlevleri kullanılmaktadır (Demirel, 1999, s.88; Küçükahmet, 1997, s.71). Bu yöntem, bilgiyi aktarma yerine, yaratıcı bilgiyi üretmek için çocuklara yaratıcı ve üretici olmayı öneren bir yaklaşım biçimini içerir. Öğrenciler kullanacakları bu yöntem ile bilgileri öğrenmeyi, beceri ve tutumlarını geliştirerek bunları kullanmayı ve karşılaştıkları sorunları çözmeyi başarabilirler. Serbest zaman etkinliklerinde de çocuklar oynadıkları oyunlarda karşılaştıkları sorunları çözebilmeyi öğrenerek gerçek yaşama hazırlanırlar.

Bireysel Çalışma Tekniği: Öğrencinin konuyu yaparak-yaşayarak öğrenmesine olanak sağlayan çalışma biçimidir (Demirel, 1998, s.52). Her öğrencinin kişisel yetenek ve ilgisini dikkate alarak gerçekleştirilen bir öğretim uygulamasıdır (Sözer, 2001, s.115). Serbest zaman etkinliklerinde çocukların ilgileri ve gereksinimleri doğrultusunda kendi seçimlerini yaptıkları göz önüne alındığında bu tekniğin en çok kullanılan tekniklerden biri olduğu söylenilebilir.

Küme Çalışması Tekniği: Öğretmenin kılavuzluğunda, belli sayıda öğrencinin, işbirliği içerisinde ve ortak amaçlar doğrultusunda belirli bir konu üzerinde yaptıkları çalışmadır. Bu teknikte küme içindeki bütün öğrencilerin, gerçekleştirilmesi planlanan etkinliğe katılmaları temeldir (Sözer, 2001, s.115). Serbest zaman etkinlikleri içerisinde yer alan sanat etkinliklerinde yaptırılan proje çalışmalarında bu teknik yaygın olarak uygulanmaktadır.

Gösterip Yaptırma Tekniği: Bir işlemin uygulanmasını, bir araç-gerecin çalıştırılmasını önce gösterip açıklama sonra da öğrenciye alıştırmaya ve uygulama yaptırarak öğretme yoludur (Demirel, 1998, s.50). Serbest zaman etkinliklerinde ilgi köşelerindeki oyuncakların ve sanat etkinliklerinde kullanılacak olan araç-gereçlerin nasıl kullanılacağına gösterilmesinde bu teknikten yararlanılmaktadır.

Benzetim Tekniği: Sınıf içinde öğrencilerin bir olayı gerçekmiş gibi ele alıp eğitici çalışma yapmalarına olanak sağlayan tekniktir. Benzetim tekniği düşünce değil, bir hareket ya da bir olaydır. Benzetimde öğrencilerin içgörülerini gerçektir, ortaya konan durum ya da olay yapaydır (Demirel, 1998, ss.62-63). Benzetim tekniğinden en çok fen-doğa etkinliklerinde yararlanılmaktadır. Serbest zaman etkinliklerinde de ilgi köşelerinde oynanan oyunlar tam olarak bu tekniğin içine girmese de çocukların oynadıkları rollerdeki iç görülerini gerçektir. Örneğin; çocuklar evcilik köşesinde anne, baba rollerini oynarlarken bu rolleri gerçeğe uygun olarak yerine getirirler.

Oyunlaştırma Tekniği: Öğrencilerin, kendilerini özgür hissettikleri bir ortamda belirli bir konunun öğrenilmesine dönük olarak, içlerinden geldiği gibi, olay ve durumları sergileyerek, görüş, düşünce ve davranışlarının oyunlaştırılmasıdır (Sözer, 2001, s.116). Okulöncesi dönem çocuğunun öğrenmelerini, oyunlar yoluyla yaptıkları özümsemeler ve içselleştirmeler sonucu oluşan kavramlar oluşturmaktadır. Bu nedenle oyunun çocuğun öğrenme dünyasını oluşturduğu düşünülerek bu tekniğe yer verilmektedir.

Öğretim strateji, yöntem ve tekniklerinin etkili olarak uygulanabilmesinde kullanılan eğitim materyallerinin rolü büyüktür.

Eğitim Materyalleri: Materyaller öğrenmeyi kolaylaştırıcı araçlardır. Öğretim yöntemlerinin eğitim materyalleri ile desteklenmesi gerekir. Teknolojinin ilerlemesiyle birlikte çok çeşitli eğitim materyalleri geliştirilmiştir. Eğitim materyallerinin etkili olabilmesi için; konu alanına ve öğrencilere kazandırılmak istenen davranışa uygun olarak seçilmesi ve öğretmenler tarafından iyi kullanılması gerekir. Kullanılacak eğitim yöntemi ve eğitim materyalinin tutarlı olması da önemlidir (Fidan ve Erden, 1998, ss.177-178).

Eğitim materyalleri görsel ve işitsel araçlar olarak sınıflanabilir. Öğretme etkinliğinde ne kadar çok duyu organına hitap edilirse öğrenme o kadar iyi, kalıcı izli ve unutma da o kadar geç olmaktadır. Öğrencinin ğrenmeye güdülenmesi de daha fazla olmaktadır. Bu nedenle iyi bir ğretmen kullanacağı ğretim materyalini hazırlamalı, bunları nerede, nasıl kullanacağını iyi planlamalıdır.

ğrenme-ğretme sürecinde ğretmen; öğrenme-öğretme stratejilerini, yöntem ve teknikleri iyi bilmeli, eğitim materyallerini kullandığı yöntem ve tekniklerle birleştirebilmeli, bir başka deyişle, öğrenmenin kalıcı olabilmesi için eğitim materyallerini de kullanabilmelidir. Etkinliğin özelliğine göre yöntem-teknik, araç-gereçleri en etkili biçimde seçebilmeli ve kaynaştırabilmelidir. Gerekli durumlarda yöntem, teknik ve araç-gereçleri karma olarak kullanabilme becerisine sahip olmalıdır.

Okulöncesi eğitim ğretmeni etkinlikleri en verimli şekilde gerçekleştirebilmek için öğrenme-öğretme süreçlerini çok iyi bilmeli ve bunları okulöncesi eğitimde en uygun biçimde kullanabilmelidir. Okulöncesi eğitimde öğrenmeler oyunlar, müzik, drama, analogjiler, vb. yardımıyla etkin öğrenmeye dayalı olarak gerçekleştirilir. Kullanılacak araç ve gereçler ise doğada bulunan her şey olabilir. En ileri teknoloji ile geliştirilmiş materyallerin yanında artık malzemeler de rahatlıkla kullanılabilir. Okulöncesi eğitimde, bilgisayarlar, video, vb. araçlardan da yararlanılır.

Okulöncesi eğitim çocuğu; oyun, model alma, taklit ve etkin öğrenmeler ile kendi kavram ve şemalarını gerçekleştirir. Oyun oynayarak bedensel, sosyal, duygusal ve zihinsel gelişme için gerekli deneyimleri yaşama fırsatı bulur (Oktay, 1999, ss.253-258). Kavramların soyut olması ve çocuğun işlem öncesi dönemde bulunması öğrenmeyi zorlaştırmaktadır. Bu dönemde öğrenmelerin kalıcılığı, verilen her şeyin somutlaştırılması, çocukların bildikleri kavramlar, nesnelere ve olaylarla ilişki kurulmasına bağlıdır. Bu da öğretmenin öğrenme-öğretme strateji yöntem ve tekniklerini bilmesi ve en biçimde kullanması ile gerçekleşir (Zembat ve diğerleri, 1999, ss.370-371).

Eğitim programları çocukların gelişim özellikleri, ilgileri ve yetenekleri göz önünde bulundurularak hazırlanırsa, çocukların öğrenmeleri daha kolay ve anlamlı olacaktır. Günümüzde eğitimin anlamlı öğrenmeler ile gerçekleştirilmesine çalışılmaktadır. Anlamlı öğrenmeye okul öncesi dönemde başlanırsa, çocukların çevrelerine karşı ilgili, bilimsel, yaratıcı düşünme ve problem çözme yeteneklerinin geliştirilmesi sağlanabilir. Yaratıcılık, çocuğun doğuştan getirdiği bir yetenektir. Yaratıcılığı ortaya çıkarabilmek için ortam ve etkinlikler hazırlamak gerekir. Okulöncesi eğitim kurumları bunun için uygun ortamlardır (Zembat ve diğerleri, 1999, ss.370-371).

Okulöncesi eğitimde uygulanan eğitim programının ne derecede başarıya ulaşıp ulaşmadığı yapılacak olan değerlendirme boyutunda ele alınmaktadır. Değerlendirme, eğitim programının önemli öğelerinden biridir. Değerlendirme, uygulanan programın gruptaki tek tek bireyler veya grubun bütünü tarafından ne ölçüde özümlendiğinin ve kavranıldığının anlaşılması açısından önemlidir. Böylece programın amaçlarına ne derecede ulaşıldığı da ortaya konmuş bulunmaktadır (Oktay, 1989, s.152).

Değerlendirme, hazırlanan programın, ulaşılmak istenen davranış değişikliğini en etkili biçimde gerçekleştirecek nitelikte olup olmadığını ortaya koyar. Eğitim programı değerlendirilirken bireylerin ya da eğitimin değerlendirilmesi yapılır. Uygulanan programın değerlendirilmesi, programı uygulayan eğiticiyi, yöneticileri, anne-babaları, çocukları daha etkin bir biçimde destekleyebilmelerine yardımcı olur. Değerlendirme; çocuğun durumunu daha iyi anlamak, aileye bilgi vermek, programın çocuklara uygunluğunu belirlemek, öğretmenin programın uygulanması sırasındaki başarısını belirleyebilmek amacıyla yapılmaktadır (Zembat, 2001 ss.38-39).

Neler Değerlendirilmelidir?: Değerlendirme; programın değerlendirilmesi, öğretmenin değerlendirilmesi ve çocukların değerlendirilmesi olmak üzere üç aşamada yapılabilir (Ülküer, 1986, s.156).

Programın Değerlendirilmesi: Çoğunlukla her eğitim öğretim yılı sonunda yönetici, öğretmenler, programın planlayıcısı uzmanlar ve ailelerle birlikte belirtilen soruların

kapsamlı bir şekilde yanıtlandırılması ile programın değerlendirilmesi gerçekleştirilebilir (Ülküer, 1986, s.151).

Programın değerlendirilmesi:

1. Eğitim programının seçilen amaç ve davranışsal amaçları geçerli ve gerekli mi ?
2. Eğitim programının planlanması; kapsadığı bilgi, beceri, sıralama ve ünitelerin işleniş hızı etkili mi? (Ülküer, 1986, s.151).

Öğretmenin değerlendirilmesi: “Öğretmen programda saptanan amaçları ne ölçüde benimseyip kabul ediyor?” sorusunu yanıtlar. Hazırlanmış olan amaçlar öğretmen tarafından benimsenip uygulanmıyorsa, bu amaçların mükemmel bir biçimde hazırlanmış olmasının bir önemi yoktur. Ayrıca öğretmenin bu amaçlara inanmış olması, programı etkili bir biçimde uygulayacağını göstermez. Öğretmenin etkililiğini ölçmek kolay bir iş değildir. Programın uygulanmasında öğretmenin başarılı ve başarısız uygulamaları önemli değişkenlerdir. Eğitim programının değerlendirilmesinde, öğretmenin etkililiğini değerlendirecek güvenilir teknikler geliştirmek önemlidir (Ülküer, 1986, s.151).

Çocukların değerlendirilmesi: Programa katılan çocukların değerlendirilmesi en önemli ve en dikkat edilmesi gereken bir aşamayı oluşturmaktadır. Öğretmenler çocukları değerlendirme konusunda yeterli bilgi ve beceriye sahip değillerse, yapılacak değerlendirme çocukları “etiketleme, sınıflandırma, gruplandırma” gibi endişeleri beraberinde getirmektedir. Ayrıca eğitim programının çocukların gelişim ve eğitim gereksinimlerini ne dereceye kadar karşıladıklarının da belirlenmesi gerekmektedir. Programın çocuklar üzerindeki etkisi değerlendirilmeden, programın bütün olarak değerlendirilmesinin yapılması olanaksızdır (Zembat, 2001, s.42).

Çocuklar hakkında hangi tür bilgilerin kaydedileceği, bunların ne kadarının sonraki öğretmene aktarılacağı önemli bir konudur. Ayrıca, öğretmenin çocuğu tanıyabilmek ve programın verimini ölçebilmek için hangi tür bilgilere gereksinimi olduğunu bilmesi ve buna göre notlar alması önemlidir (Zembat, 2001, s.42). Öğretmenin uyguladığı

programın sonuçlarını görebilmesi için çeşitli yöntemleri kullanarak değerlendirme yapması gerekir. Yaygın olan değerlendirme türleri şunlardır:

- Standardize edilmiş testler
- Değerlendirilmek istenen temel davranışların ne ölçüde kazanıldığını gösteren hazır davranış değerlendirme listeleri
- Gözlem notları
- El işi etkinliklerinin (Etkinlik dosyalarının) değerlendirilmesi
- Görüşme (Demiral, 1987, s.58; Oktay, 1989, s.155-157).

Değerlendirmede kullanılan yöntemlerin tümünün tek başlarına sınırlılıkları vardır. Değerlendirmeyi tek bir yöntemle yapmak yerine, birden fazla yöntemi uygun biçimde birleştirerek kullanmak doğru bir değerlendirme yapmada yarar sağlayabilir (Oktay, 1989, s.155-157).

Okulöncesi eğitimde en yaygın değerlendirme, gözlem tekniği ile yapılmaktadır. Gözlem, genel olarak bireylerin değişik ortamlarda çeşitli davranışları hakkında onları gözletleme yoluyla bilgi toplama tekniğidir. Sistemli gözlem ve sistemsiz (rastlantısal) gözlem olarak ikiye ayrılabilir (Kepçeoğlu, 1997, s.149). Gözlem yaparken öğretmenin dikkat etmesi gereken ilkeler şöyle sıralanabilir:

- Öğretmen öncelikle neyi gözlemlemek istediğini belirlemeli, fakat olağan dışı davranışa karşı da duyarlı olmalı,
- Davranışı anlamlı kılacak kadar çok sayıda davranışı gözleyip kaydetmeli,
- Her gözlemi tek bir olayın kısa tanımlaması ile sınırlamalı,
- Olayın tanımı ve kendi yorumunu ayrı tutmalı, tanımlarda yalnızca yargılayıcı olmayan kelimeler kullanılmalı,
- Hem olumlu hem olumsuz olayları kaydetmeli, öğrencinin davranışı hakkında karar vermeden önce çok sayıda gözlemi toplamalıdır (Kepçeoğlu, 1997, ss.150-151; Zembat, 2001, s.43).

Okulöncesi eğitim kurumlarında etkinlik dosyalarının değerlendirilmesi, değerlendirmenin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Etkinlik dosyalarını değerlendirirken öğretmen çocukların yaptıkları çalışmaların üzerlerine çocukların

adlarını ve çalışmanın yapıldığı tarihi yazmalı, değerlendirme kriterlerini gelişim özelliklerine göre belirlemeli ve iki değerlendirme arasında geçen sürede çocuğun gösterdiği gelişimi belirlediği ilkelere göre kaydetmelidir (Demiral, 1987, s.58).

Değerlendirme, eğitim programı ile iç içe olan bir etkinliktir ve programın kendisi kadar da gereklidir. Programın uygulanması gibi değerlendirme için gerekli bilgilerin toplanması da süreklilik göstermelidir. Süreklilik, hem çocuğun katıldığı günlük etkinlikler açısından hem de ilgili yetişkinler açısından önemlidir. Çocuğun ya da grubun kaydettiği gelişmenin belirlenebilmesi için uygun bir sürenin geçmesi gerekmektedir. Değerlendirme, çok sık ya da çok seyrek aralarla değil, uygun aralıklarla yapılmalıdır. Değerlendirmenin kılavuzların çoğunda, çocuk en az yarım dönem okulda kaldıktan sonra yapılması önerilmektedir (Oktay, 1989, ss.157-158).

Öğretmenin, neyi niçin değerlendireceğini bilmesi kadar, nasıl, hangi yöntemle ve ne kadar sıklıkla değerlendirme yapacağını; ayrıca yaptığı değerlendirmeleri, gerekli açıklamalarla veli ve yöneticilere aktarabilmelidir. Ayrıca öğretmenin, değerlendirmeyi, kendini yenilemek, program ve uygulamada yapacağı değişiklikleri ve yenilikleri belirlemek için kullanabileceğini bilmesi de gereklidir (Zembar, 2001, s.43).

Okulöncesi eğitim programının etkili bir biçimde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğinin belirlenmesinde yapılacak olan değerlendirmenin niteliği de büyük önem taşımaktadır. Yapılan değerlendirme, öğrencilerin ilgili davranışları kazanıp kazanmadıkları ve öğretmenlerin gerçekleştirdikleri uygulamaların niteliği ile ilgili geri bildirim sağlamaktadır.

Bu bağlamda, serbest zaman etkinliklerinin değerlendirilmesi, programın başarısı açısından kimi yararlar sağlayabilir. En fazla zaman ayrılan bu etkinliklerin etkili bir biçimde değerlendirilmesi programın niteliğinin de bir göstergesi olacaktır.

1.1.2.4. Konu İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Serbest zaman etkinlikleri ile ilgili olarak gerçekleştirilen araştırmaların sayısı yok denecek kadar azdır. Serbest zaman etkinliklerinin uygulama amaç ve ilkeleri, çocuklara kazandırması gereken davranışları kazandırıp kazandırmadığı ve serbest zaman etkinliklerinin öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi boyutunda yapılan araştırmalara rastlanamamıştır. Serbest zaman etkinlikleri ile ilgili olduğu görülen araştırmalardan kimileri şunlardır:

Özgümüş tarafından 1999 yılında gerçekleştirilen “Okulöncesi Öğretmeninin Serbest Zaman Etkinlikleri Sırasındaki Davranışlarının İncelenmesi” başlıklı çalışmada okulöncesi eğitim kurumlarında çalışmakta olan 104 öğretmenden veri toplanmıştır. Araştırmada veri toplamak amacıyla geliştirilen gözlem formu, araştırmacı tarafından gözlem tekniği kullanılarak uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre, öğretmenin serbest zaman etkinlikleri sırasındaki davranışlarının, etkinliklerin niteliğinin artmasında birinci derecede önemli olduğu görülmüştür. Serbest zaman etkinliklerinin planlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarında daha başarılı olan öğretmenlerin davranış kriterlerine sahip olan öğretmenler olduğu görülmüştür (Özgümüş, 1999, ss.31-73).

Kurtuluş 1999 yılında “Okulöncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden Beş-Altı Yaş Grubu Çocuklarına Yaratıcı Etkinlikler Yoluyla Kavram (Zaman Kavramı) Öğretilmesi” başlıklı çalışmayı gerçekleştirmiştir. Araştırma, okulöncesi eğitim programlarının yaratıcı etkinlikler temel alınarak oluşturulmasının, eğitimin kalitesi açısından olumlu sonuçlar vereceğini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Gardner’ın Çoklu Zeka Teorisi kriter alınarak, her bir zihinsel beceri alanında öğrenmeyi sağlayabilecek ve yaratıcı etkinliklerle yaratıcı süreçleri ön planda tutan, araştırmacı tarafından hazırlanmış bir programla belirlenen zaman kavramlarının öğretilmesi amaçlanmıştır. Araştırma deneme modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Uygulamalar 3 hafta sürmüştür. Deneme için hazırlanan programın içeriğini resim ve üç boyutlu çalışmalar, müzik, oyun, drama, dil etkinlikleri ve konu olarak belirlenen zaman kavramının zamansal sıralama, zaman birimlerini sınıflama ve sıralama, zamanı gösteren araçları kullanma alt

başlıkları oluşturmaktadır. Uygulamanın ardından zaman kavramı başarı değerlendirme ölçeği ile her iki grupta programın değerlendirilmesi yapılmıştır. Yapılan işlemler sonucunda her üç boyutta da programın genel anlamda başarılı olduğu görülmüştür (Kurtuluş, 1999, ss.71-78).

Yılmaz 1990 yılında “Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Yaratıcı Etkinliklerin Değerlendirilmesi” başlıklı çalışmayı gerçekleştirmiştir. Araştırma, okulöncesi eğitim kurumları programlarında yer alan ana dil, eliş, oyun, müzik, fen ve doğa köşesi, okuma ve yazmaya hazırlık ve açık hava etkinliklerinin yaratıcılığı destekleme yönünden mevcut durumunu değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. 90 anaokulundan 1/10'luk örneklem alınarak gerçekleştirilen araştırmada veri toplama aracı olarak gözlem formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda gözlenen anaokulu öğretmenlerinin sırasıyla açık hava, müzik, eliş ve oyun etkinliklerinde çocuğun yaratıcılığını geliştirdikleri, ana dil, okuma yazmaya hazırlık, fen ve doğa köşesi çalışmalarında ise yaratıcılığı geliştirmede yetersiz kaldıkları bulunmuştur (Yılmaz, 1990, ss.67-68).

Kavsaoğlu tarafından 1990 yılında “1,5-2,0 ve 4,5-5,0 Yaş Çocuklarında Oyun Yöntemi İle Büyük-Küçük ve Uzun-Kısa Kavramlarının İşlev ve Dil Düzeylerinde Değerlendirilmesi” başlıklı çalışma, çocuğun davranışına en yakın ve güvenilir bilgi verici bir yöntem olan oyundan değerlendirmede de yararlanmak amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla 15 test oyuncağı hazırlanmış ve her yaş ve cinsiyetten eşit sayıda olmak üzere toplam 40 çocukta “büyük-küçük”, “uzun-kısa” kavramlarının oyun yöntemi ile işlev ve dil düzeylerinde değerlendirilmesi yapılmıştır. Araştırma sonucunda, çocuğun zihin potansiyeline yaklaşımda oyun yönteminin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Kavsaoğlu, 1990, ss.166-167).

Serbest zaman etkinlikleri ile ilgili olarak alanda çok fazla çalışma yapılmamış olması, serbest zaman etkinliklerine günlük eğitim programında en fazla sürenin ayrılması ve serbest zaman etkinliklerinin çocukların tüm gelişim alanlarını desteklediği dikkate alındığında bu etkinliklerin önemini daha da arttırmaktadır. Yapılan bu çalışma sözü edilen gereksinimleri karşılamak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

1.2. Amaç

Bu araştırmanın temel amacı; okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan programda yer alan serbest zaman etkinliklerinin öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesini yapmaktır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğretmenlerin, ilgi köşeleri, sanat etkinlikleri ve serbest zaman etkinliklerinin uygulama ilkelerine ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Öğretmenlerin ilgi köşeleri, sanat etkinlikleri ve serbest zaman etkinliklerinin uygulama ilkelerine ilişkin görüşleri ile meslekteki hizmet süreleri, en son bitirdikleri öğrenim programı ve çalışmakta oldukları kurumlar arasında fark var mıdır?
3. Öğretmenlerin serbest zaman etkinliklerinde kullandıkları öğretim strateji, yöntem ve teknikler, pekiştireç kullanma durumları ve çocukları değerlendirmede kullandıkları ölçme araçlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Öğretmenlerin serbest zaman etkinliklerinde kullandıkları öğretim strateji, yöntem ve teknikler, pekiştireç kullanma durumları ve çocukları değerlendirmede kullandıkları ölçme araçlarına ilişkin görüşleri ile meslekteki hizmet süreleri, en son bitirdikleri öğrenim programı ve çalışmakta oldukları kurumlar arasında fark var mıdır?
5. Öğretmenlerin serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında karşılaştıkları sorunlar nelerdir?

1.3. Önem

Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan programlarda belirlenen amaçlara belirlenen etkinlikler ile ulaşılır. Bu etkinlik dilimlerinden biri de serbest zaman etkinlikleridir. Serbest zaman etkinlikleri; çocukların kendi kendilerine öğrenmelerini gerçekleştirdikleri, kendi başlattıkları etkinlikleri geliştirdikleri, arkadaşlıklarını pekiştirdikleri, problem durumlarını çözdükleri ya da çözmeye çalıştıkları etkinliklerdir. Öğretmen için ise uygun eğitim ortamı hazırlayarak, çocukların etkin öğrenmelerini

gerçekleştirmelerine olanak veren, çocukları yönlendiren, destekleyici ve iyileştirici rolleri üstlendikleri zamanlardır. Serbest zaman etkinlikleri kesinlikle çocukların başıboş amaçsızca geçirdikleri zamanlar olarak nitelendirilemez.

Serbest zaman etkinliklerinin çocuklara kazandırdığı niteliklerden kimileri; problem çözebilme, akıl yürütebilme, karar verebilme, yaratıcı düşünebilme, farklı bakış açıları kazanma, öğrenmeyi öğrenebilmedir. Tüm bu niteliklerin çocuklara kazandırılabilmesi için, serbest zaman etkinliklerinin okullarda etkin olarak gerçekleştirilebilmesi ve çocukların kazandıkları davranışların belirlenmesi okulöncesi eğitim programlarının etkililiği bakımından önem taşımaktadır.

Yapılan bu araştırma, serbest zaman etkinlikleri ile ilgili çok az sayıda araştırma yapılmış olması, serbest zaman etkinliklerinin çocukların tüm gelişim alanlarını desteklemesi, okulöncesi eğitim programında yer alan amaç ve davranışsal amaçların tümünün gerçekleştirilmesini olanaklı kılması ve serbest zaman etkinliklerinin günlük eğitim programında en fazla zaman ayrılan etkinlik dilimi olması bakımlarından büyük önem taşımaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma:

1. Eskişehir ilinde bulunan resmi ve özel okulöncesi eğitim kurumlarında görev yapan okul öncesi eğitim öğretmenleri,
2. 2001-2002 yılı eğitim-öğretim yılı etkinlikleri ve
3. Veri toplama aracında yer alan sorularla sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Etkinlik: Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim programı ile belirlenen amaç ve davranışsal amaçlara ulaşabilmek için eğitim durumlarının gerçekleştirildiği zaman dilimlerinde yer alan aktivitelere etkinlik denir.

İlgi Köşeleri: Çocukların ilgi, istek ve motivasyonlarını arttırarak öğrenmelerine yardımcı olan zengin uyarıcı çevrelere denir. Örneğin; Evcilik Köşesi, Blok Köşesi, vb.

Sanat Etkinlikleri: Boyama çalışmaları, yoğurma maddeleri ile çalışma, artık materyal çalışmaları ve kağıt işlerinin yapıldığı etkinliklerdir.

Serbest Zaman Etkinlikleri: İlgi köşelerinde serbest oyunlar ve sanat etkinliklerinin eş zamanlı olarak gerçekleştirildiği etkinlik dilimine denir.

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama aracının hazırlanması ve uygulanması ile veri toplama aracı yoluyla elde edilen verilerin çözümlenmesine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan programda yer alan serbest zaman etkinliklerinin, öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi amacıyla, okulöncesi eğitim öğretmenlerine uygulanan bir ölçme aracından elde edilen bilgilere dayalı olarak, serbest zaman etkinlikleri değişkenini varolan biçimiyle saptamaya çalıştığından, tarama niteliğinde bir çalışmadır.

Tarama modeli, geçmişte ya da halen varolan bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan birey, nesne ya da olaylar kendi koşulları içerisinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Önemli olan, uygun bir biçimde gözleyebilmektir (Karasar, 1995, s. 77).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye’de resmi ve özel anaokulları ile ilköğretim okulları bünyesindeki anasınıflarında görevli tüm okulöncesi eğitim öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışma evreni ise Eskişehir ilindeki resmi ve özel anaokulları ile ilköğretim okulları bünyesindeki anasınıflarında görev yapan okulöncesi eğitimi öğretmenlerinden oluşmaktadır. Araştırmada çalışma evreninden örneklem alma yoluna gidilmemiş, çalışma evreninin tümüne ulaşılmaya çalışılmıştır.

Çalışma evrenini oluşturan öğretmenlerden araştırmaya katılan, değerlendirme dışı bırakılan ve değerlendirmeye alınan öğretmenlerin sayıları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğretmenler

Küme	Evreni Oluşturan	Araştırmaya Katılan	Değerlendirme Dışı Bırakılan	Değerlendirmeye Alınan
Resmi ve Özel Anaokullarında Görevli Öğretmenler	37	37	13	24
İlköğretim Bünyesindeki Anasınıflarında Görevli Öğretmenler	187	187	49	138
Toplam	203	203	62	162

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmanın çalışma evrenine, Resmi ve Özel Anaokullarından 37 öğretmen katılmıştır. Bunlardan 13’ü ölçme aracını gereği gibi yanıtlamadıklarından değerlendirme dışı bırakılmıştır. Böylece Resmi ve Özel Anaokullarından değerlendirmeye alınan öğretmen sayısı 24 olarak belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma evreninde ayrıca, İlköğretim bünyesindeki anasınıflarından 187 öğretmen katılmıştır. Bunlardan 49’u ölçme aracını gereği gibi yanıtlamadıklarından değerlendirme dışı bırakılmıştır.

Çalışma evrenine giren öğretmenlerin; meslekteki hizmet süresi, mezun oldukları öğrenim programı ve çalışmakta oldukları kurumlar gibi değişkenlere göre sayı ve oranları Tablo 2’de görülmektedir.

Tablo 2’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin hizmet sürelerine göre 41.4’ü 0-5 yıl, yüzde 13.6’sı 6-10 yıl, yüzde 15.4’ü 11-15 yıl, yüzde 17.9’u 16-20 yıl ve yüzde 11.7’si ise 21 yıl ve üstünde hizmet süresine sahip olan öğretmenlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin mezun oldukları programlara göre dağılımına bakıldığında, öğretmenlerin yüzde 44.4’ünü önlisans mezunu, yüzde 33.3’ünü lisans mezunu öğretmenler ve yüzde 22.2’sini de Açıköğretim Fakültesine devam eden Kız Meslek Lisesi mezunu usta öğreticiler oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan

öğretmenlerin çalışmakta oldukları kurumlara göre dağılımında ise öğretmenlerin yüzde 85.2'si İlköğretim bünyesinde bulunan anasınıflarında ve yüzde 14.8'i de Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmaktadır.

Tablo 2. Çalışma Evrenine Giren Öğretmenlerin Kişisel Özellikleri

Özellik	Grup	Sayı	Yüzde
Meslekteki Hizmet Süresi	0-5 yıl	67	41.4
	6-10 yıl	22	13.6
	11-15 yıl	25	15.4
	16-20 yıl	29	17.9
	21 yıl ve üstü	19	11.7
Toplam		162	100
Mezun Olunan Program	Önlisans	72	44.4
	Lisans	54	33.3
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	22.2
Toplam		162	100
Çalışmakta Olunan Kurum	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	85.2
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	14.8
Toplam		162	100

2.3. Veriler ve Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen bir anket kullanılmıştır. Okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan programda yer alan serbest zaman etkinliklerini öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirmeyi amaçlayan anketin geliştirilmesinde öncelikle, serbest zaman etkinliklerinin değerlendirilmesinde gerekli olduğu kabul edilen kişisel bilgiler ile araştırmanın amaçlarının gerçekleşmesine yönelik olduğu düşünülen özelliklerin bir dökümü yapılmıştır. Anketi oluştururken kişisel bilgilere ve serbest zaman etkinliklerinin değerlendirilmesi ile ilgili özelliklere uygun soruları kapsayan taslak oluşturulmuştur. Taslak oluşturulurken, anketin biçimi, ne tür soruları içermesi gerektiği ve yaklaşık olarak kaç sorudan oluşacağı üzerinde durulmuştur. Ayrıca anketin soru yapısı bakımından öğretmenlerin fazla zamanını almayacak ve araştırma için gerekli verileri toplayabilecek nitelik taşıması ilke olarak

benimsenmiştir. Daha sonra anketin hazırlanması ve geliştirilmesine yönelik olarak sırayla şu yollar izlenmiştir:

1. Hazırlanan taslak anketin açıklamasının uygun ve maddelerin açık ve anlaşılır olup olmadığı ve anketin ölçülmesi istenen özellikleri kapsayıp kapsamadığı konularında uzmanların görüşleri alınmıştır.
2. Uzmanların görüş, öneri ve eleştirileri doğrultusunda bir kez daha incelenen anketler yeniden düzenlenip hazırlanmıştır.
3. Ankete son biçimi verilerek çoğaltılmıştır.

Anket dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; kişisel bilgileri belirlemeyi amaçlayan sorular, ikinci bölümde ilgi köşeleri ile ilgili sorular, üçüncü bölümde sanat etkinlikleri ile ilgili sorular ve dördüncü bölümde ise serbest zaman etkinliklerinin uygulanma ilkeleri ile ilgili sorular yer almaktadır (bkz.Ek-2).

Veri toplama aracı, Şubat 2002 ve Mart 2002 tarihlerinde araştırmacının da görevli olarak katıldığı “okulöncesi eğitim kurumlarında eğitim-öğretim” seminerlerinde araştırmacı tarafından öğretmenlere uygulanmıştır.

2.4. Verilerin Çözümlemesi

Veri toplama aracı ile toplanan verilerin çözümlemesine geçilmeden önce veri toplama araçları tek tek incelenmiş, gerektiği biçimde doldurulmamış olanlar “geçersiz” sayılarak değerlendirmeye alınmamıştır. Geçerli olan veri toplama araçlarındaki yanıtlar bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

Bu işlemten sonra ölçme araçlarındaki bilgiler, bilgisayarda kullanılan SPSS paket programına aktarılmış ve amaçlara uygun olarak çözümlenmiştir.

Verilerin çözümlemesinde kullanılan teknikler, toplanan verilerin özelliklerine göre değişmiştir. Veriler, sayı ve yüzdeler kullanılarak, öğretmenlerin meslekteki hizmet sürelerine, mezun oldukları programlara ve çalışmakta oldukları kurumlara göre

değerlendirilmiştir. Likert tipi dereceleme ölçeğinden elde edilen veriler, ölçeğin özelliklerinden dolayı sürekli ve aralık ölçeğinde kabul edilmiş, buna uygun olarak bu tip veriler önce ortalama ile betimlenmiştir. Likert tipi ölçekle düzenlenmiş sorulara ilişkin değerlendirmelerde bağımsız değişkenlerle bağımlı değişkenler arasında bir farklılaşma olup olmadığı ikili karşılaştırmalarda bağımsız t testi, üç ve daha fazla karşılaştırmalarda ise tek yönlü varyans analizi yoluyla belirlenmiştir. Adı geçen istatistiksel tekniklerin temel sayıtlarının (normallik, homojenlik) toplanan veriler için geçerli olduğu kabul edilmiştir. Analize giren grupların büyük gruplar olması bu kabulün dayanağını oluşturmaktadır.

Veri toplama araçlarında kullanılan dörtlü derecelendirme ölçeğine uygun olarak, elde edilen ortalama puanların derecelendirilmesi ve yorumlanmasında; “1.00-1.75 hiç, 1.76-2.50 ara sıra, 2.51-3.25 genellikle ve 3.26-4.00 her zaman” puan aralıkları temel alınmıştır.

Yapılan tüm istatistiksel çözümlenmelerde, anlamlılık düzeyi .05 olarak benimsenmiştir.

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın amaçları doğrultusunda veri toplama aracıyla elde edilen bulgulara ve yorumlarına yer verilmiştir. Bulgular ve yorumların sunulmasında, amaçlarda belirlenmiş olan sıraya aynen uyulmuştur.

3.1. Öğretmenlerin İlgî Köşelerine İlişkin Görüşleri

Araştırma kapsamına giren öğretmenlerin ilgi köşeleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtlar Tablo 3’de görülmektedir.

Tablo 3’te görüldüğü gibi ilgi köşeleriyle ilgili sorulardan “İlgî köşeleri çocukların ilgi, gereksinim ve isteklerine göre hazırlanıyor mu?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 1.2’i yanıtı bırakmış, yüzde 5.6’sı ara sıra, yüzde 60.5’i genellikle ve yüzde 32.7’si de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 90’ından fazlasının ilgi köşelerini çocukların ilgi, gereksinim ve isteklerine göre hazırladığını göstermektedir. Öğretmenlerin “İlgî köşeleri çocukların ilgi, gereksinim ve isteklerine göre hazırlanıyor mu?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.23’tür. Bu ortalamaya göre öğretmenler, ilgi köşelerinin genellikle çocukların ilgi, gereksinim ve isteklerine göre hazırlandığı görüşündedirler.

Tablo 3. Öğretmenlerin İlgi Köşeleriyle İlgili Sorulara Verdikleri Yanıtlar

İlgi Köşeleriyle İlgili Sorular		Her zaman	Genellikle	Ara sıra	Hiç	Yanıtsız	\bar{X}
İlgi köşeleri çocukların ilgi, gereksinim ve isteklerine göre hazırlanıyor mu?	f %	53 32.7	98 60.5	9 5.6	- -	2 1.2	3.23
İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocuklarda problem çözebilme becerisini geliştiriyor mu?	f %	50 30.9	100 61.7	11 6.8	- -	1 0.6	3.22
İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocukların karar verebilme becerisini geliştiriyor mu ?	f %	73 45.1	78 47.5	11 6.8	- -	1 0.6	3.36
İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocukların sosyalleşmesine olumlu katkılar getiriyor mu?	f %	115 71.0	43 26.5	2 1.2	- -	2 1.2	3.70
İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocuklara farklı bakış açıları kazandırıyor mu?	f %	65 40.1	77 47.5	17 10.5	- -	3 1.9	3.24
İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar çocuklarda işbirliği, paylaşma, saygı ve sevgi becerilerini geliştiriyor mu?	f %	105 64.8	55 34.6	1 0.6	- -	1 0.6	3.62
Çocukların ilgi köşelerinde oynadıkları serbest oyunlara öğretmen katılıyor ve çocukları gözlemliyor mu?	f %	96 59.3	54 33.3	9 5.6	1 0.6	2 1.2	3.48
İlgi köşeleri, ünite planları ve günlük planlara uygun olarak sürekli yenileniyor mu?	f %	61 37.7	86 53.1	13 8.0	1 0.6	1 0.6	3.26
İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlarda yönlendirmeler sunulan materyallerle yapılıyor mu?	f %	52 32.1	85 52.5	20 12.3	1 0.6	4 2.5	3.11

“İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocuklarda problem çözme becerisini geliştiriyor mu?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 0.6’sı yanıtı bırakmış, yüzde 6.8’i ara sıra, 61.7’si genellikle ve yüzde 30.9’u da her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 90’ından fazlasının ilgi köşelerinde oynanan serbest oyunların çocuklarda problem çözme becerisini geliştirdiğini belirttiklerini göstermektedir. Öğretmenlerin “İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocuklarda problem çözme becerisini geliştiriyor mu?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.22’dir. Bu ortalamaya göre öğretmenler, ilgi köşelerinde oynanan serbest oyunların çocuklarda problem çözebilme becerisini genellikle geliştirdiğini düşünmektedirler.

“İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocukların karar verebilme becerisini geliştiriyor mu?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 0.6’sı yanıtı bırakmış, yüzde 6.8’i ara sıra, 47.5’i genellikle ve yüzde 45.1’i de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 90’ından fazlasının ilgi köşelerinde oynanan serbest oyunların, çocuklarda karar verebilme becerisini geliştirdiğini belirttiklerini göstermektedir. Öğretmenlerin “İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocukların karar verebilme becerisini geliştiriyor mu?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.36’dır. Bu ortalama öğretmenlerin, ilgi köşelerinde oynanan serbest oyunların, çocukların karar verebilme becerisini her zaman geliştirdiğini gözlemlediklerini göstermektedir.

“İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocukların sosyalleşmesine olumlu katkılar getiriyor mu?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 1.2’si yanıtı bırakmış, yüzde 1.2’si ara sıra, 26.5’i genellikle ve yüzde 71.0’ı da her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 90’ından fazlasının ilgi köşelerinde oynanan serbest oyunların, çocukların sosyalleşmesine olumlu katkılar getirdiğini belirttiklerini göstermektedir. Öğretmenlerin “İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocukların sosyalleşmesine olumlu katkılar getiriyor mu?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.70’tür. Bu ortalama öğretmenlerin, ilgi köşelerinde oynanan serbest oyunların, çocukların sosyalleşmesine her zaman katkı getirdiğini gözlemlediklerini göstermektedir.

“İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocuklara farklı bakış açıları kazandırıyor mu?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 1.9’u yanıtızsız bırakmış, yüzde 10.5’i ara sıra, yüzde 47.5’i genellikle ve yüzde 40.1’i de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 80’inden fazlasının ilgi köşelerinde oynanan serbest oyunların, çocuklara farklı bakış açıları kazandırdığını belirttiklerini göstermektedir. Öğretmenlerin “İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocuklara farklı bakış açıları kazandırıyor mu?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.24’tür. Bu ortalamaya göre, öğretmenlerin, ilgi köşelerinde oynanan serbest oyunların genellikle çocuklarda farklı bakış açılarını geliştirdiğini düşündüklerini göstermektedir.

“İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocuklarda işbirliği, paylaşma, saygı ve sevgi becerilerini geliştiriyor mu?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 0.6’sı yanıtızsız bırakmış, yüzde 0.6’sı ara sıra, yüzde 34.0’ü genellikle ve yüzde 64.8’i de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 60’ından fazlasının ilgi köşelerinde oynanan serbest oyunların, çocuklarda işbirliği, paylaşma saygı ve sevgi becerilerini her zaman kazandırdığını, yüzde 34’dan fazlasının da genellikle kazandırdığını belirttiklerini göstermektedir. Öğretmenlerin “İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocuklarda işbirliği, paylaşma, saygı ve sevgi becerilerini geliştiriyor mu?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.62’dir. Bu ortalamaya göre, öğretmenlerin, ilgi köşelerinde oynanan serbest oyunların, çocuklarda işbirliği, paylaşma, saygı ve sevgi becerilerini her zaman geliştirdiğini gözlemlediklerini göstermektedir.

“Çocukların ilgi köşelerinde oynadıkları serbest oyunlara öğretmen katılıyor ve gözlemliyor mu?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 1.2’si yanıtızsız bırakmış, yüzde 0.6’sı hiç, yüzde 5.6’sı ara sıra, yüzde 33.3’ü genellikle ve yüzde 59.3’ü de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 90’ından fazlasının ilgi köşelerinde oynanan serbest oyunlara katılıp gözlemlediklerini belirttiklerini göstermektedir. Öğretmenlerin “Çocukların ilgi köşelerinde oynadıkları serbest oyunlara öğretmen katılıyor ve gözlemliyor mu?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.48’dir. Bu ortalama öğretmenlerin, ilgi köşelerinde oynanan serbest oyunlara her zaman katılıp gözlemlediklerini göstermektedir.

“İlgi köşeleri, ünite planları ve günlük planlara uygun olarak sürekli yenileniyor mu?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 0.6’sı yanıtı bırakmış, yüzde 0.6’sı hiç, yüzde 8.0’ı ara sıra, yüzde 53.1’i genellikle ve yüzde 37.7’si de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler öğretmenlerin yüzde 90’ından fazlasının ilgi köşelerini ünite planları ve günlük planlara uygun olarak yenilediklerini göstermektedir. Öğretmenlerin “İlgi köşeleri, ünite planları ve günlük planlara uygun olarak sürekli yenileniyor mu?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.26’dır. Bu ortalamaya göre, öğretmenlerin, ilgi köşelerinin ünite planları ve günlük planlara uygun olarak her zaman yenilediği görüşünde oldukları söylenebilir.

“İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlarda yönlendirmeler sunulan materyallerle yapılıyor mu?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 2.5’i yanıtı bırakmış, yüzde 0.6’sı hiç, yüzde 12.3’ü ara sıra, yüzde 52.5’i genellikle ve yüzde 32.1’i de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 80’inden fazlasının ilgi köşelerinde oynanan serbest oyunlarda yönlendirmeleri, sunulan materyallerle yaptıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin “İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlarda yönlendirmeler sunulan materyallerle yapılıyor mu? sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.11’dir. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, ilgi köşelerinde oynanan serbest oyunlardaki yönlendirmelerin genellikle sunulan materyallerle yapıldığını düşündükleri söylenebilir.

Tablo 3 dikkatle incelendiğinde, öğretmenler “İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocukların karar verebilme becerisini geliştiriyor mu?”, “İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocukların sosyalleşmesine olumlu katkılar getiriyor mu?”, “İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocuklarda işbirliği, paylaşma, saygı ve sevgi becerilerini geliştiriyor mu?”, “Çocukların ilgi köşelerinde oynadıkları serbest oyunlara öğretmen katılıyor ve gözlemliyor mu?” ve “İlgi köşeleri, ünite planları ve günlük planlara uygun olarak sürekli yenileniyor mu?” sorularının her zaman gerçekleştirildiği görüşündedirler. Ayrıca öğretmenler, “İlgi köşeleri çocukların ilgi, gereksinim ve isteklerine göre hazırlanıyor mu?”, “İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocuklarda problem çözme becerisini geliştiriyor mu?”, “İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocuklara farklı bakış açıları kazandırıyor mu?” ve “İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlarda

yönlendirmeler sunulan materyallerle yapılıyor mu?” sorularının da genellikle gerçekleştirildiği düşüncesindedirler.

Öğretmenlerin ilgi köşeleriyle ilgili tüm sorulara verdikleri yanıtların tümünün aritmetik ortalamalarının ortalaması 4 üzerinden 3.31’dir. Bu ortalamaya göre, öğretmenlerin, ilgi köşelerinde gerçekleştirilen etkinliklerin her zaman gerçekleştiği ve öğretmenlerin bu etkinliklerin gerçekleşme düzeyine ilişkin oldukça olumlu düşündükleri söylenebilir.

3.1.1. Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre İlgi Köşelerine İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin meslekteki hizmet sürelerine göre ilgi köşeleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtların puan ortalamaları ile puan dağılımlarının standart sapmaları ve varyans analizi sonuçları Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre İlgi Köşeleriyle İlgili Sorulara Verdikleri Yanıtların Puan Ortalamaları ve Varyans Analizi Sonuçları

İlgi Köşeleriyle İlgili Sorular	Hizmet Süresi	N	\bar{X}	SS	SD	F
İlgi köşeleri çocukların ilgi, gereksinim ve isteklerine göre hazırlanıyor mu?	0-5 yıl	67	3.16	0.59	(4,157)	2.813*
	6-10 yıl	22	3.00	0.81		
	11-15 yıl	25	3.32	0.47		
	16-20 yıl	29	3.55	0.50		
	21 yıl ve üstü	19	3.15	0.95		
Toplam		162	3.23	0.66		
İlgi köşelerinde oynanan serbest, oyunlar, çocuklarda problem çözebilme becerisini geliştiriyor mu?	0-5 yıl	67	3.13	0.60	(4,157)	2.281
	6-10 yıl	22	3.13	0.56		
	11-15 yıl	25	3.12	0.43		
	16-20 yıl	29	3.48	0.50		
	21 yıl ve üstü	19	3.36	0.95		
Toplam		162	3.22	0.62		

İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocukların karar verebilme becerisini geliştiriyor mu ?	0-5 yıl	67	3.29	0.62	(4,157)	1.488
	6-10 yıl	22	3.40	0.66		
	11-15 yıl	25	3.28	0.54		
	16-20 yıl	29	3.62	0.49		
	21 yıl ve üstü	19	3.26	1.04		
Toplam		162	3.36	0.66		
İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocukların sosyalleşmesine olumlu katkılar getiriyor mu ?	0-5 yıl	67	3.68	0.49	(4,157)	1.802
	6-10 yıl	22	3.68	0.56		
	11-15 yıl	25	3.80	0.40		
	16-20 yıl	29	3.68	0.47		
	21 yıl ve üstü	19	3.31	1.24		
Toplam		162	3.66	0.63		
İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocuklara farklı bakış açıları kazandırıyor mu?	0-5 yıl	67	3.29	0.67	(4,157)	1.692
	6-10 yıl	22	3.22	0.97		
	11-15 yıl	25	3.12	0.60		
	16-20 yıl	29	3.44	0.57		
	21 ve üstü	19	2.89	1.24		
Toplam		162	3.24	0.78		
İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar çocuklarda işbirliği, paylaşma, saygı ve sevgi becerilerini geliştiriyor mu?	0-5 yıl	67	3.62	0.51	(4,157)	1.153
	6-10 yıl	22	3.68	0.47		
	11-15 yıl	25	3.44	0.50		
	16-20 yıl	29	3.75	0.43		
	21 yıl ve üstü	19	3.57	0.96		
Toplam		162	3.62	0.56		
Çocukların ilgi köşelerinde oynadıkları serbest oyunlara öğretmen katılıyor ve çocukları gözlemliyor mu?	0-5 yıl	67	3.49	0.66	(4,157)	0.993
	6-10 yıl	22	3.27	0.76		
	11-15 yıl	25	3.40	0.91		
	16-20 yıl	29	3.65	0.55		
	21 yıl ve üstü	19	3.57	0.96		
Toplam		162	3.48	0.74		
İlgi köşeleri, ünite planları ve günlük planlara uygun olarak sürekli yenileniyor mu?	0-5 yıl	67	3.31	0.63	(4,157)	0.507
	6-10 yıl	22	3.22	0.52		
	11-15 yıl	25	3.20	0.64		
	16-20 yıl	29	3.34	0.61		
	21 yıl ve üstü	19	3.10	1.10		
Toplam		162	3.28	0.68		
İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlarda yönlendirmeler sunulan materyallerle yapılıyor mu ?	0-5 yıl	67	3.00	0.77	(4,157)	1.522
	6-10 yıl	22	3.18	0.90		
	11-15 yıl	25	3.12	0.88		
	16-20 yıl	29	3.41	0.68		
	21 yıl ve üstü	19	2.94	0.97		
Toplam		162	3.11	0.82		

Tablo 4’de görüldüğü gibi değişik hizmet sürelerine sahip okulöncesi eğitim öğretmenlerinin ilgi köşeleriyle ilgili soruların yanıtlarına ilişkin puan ortalamaları birbirinden farklıdır. İlgi köşeleriyle ilgili sorulardan “İlgi köşeleri çocukların ilgi, gereksinim ve isteklerine göre hazırlanıyor mu?”, “İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocuklarda problem çözebilme becerisini geliştiriyor mu?”, “İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocukların karar verebilme becerisini geliştiriyor mu?”, “İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocuklara farklı bakış açıları kazandırıyor mu?”, “İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar çocuklarda işbirliği, paylaşma, saygı ve sevgi becerilerini geliştiriyor mu?”, “Çocukların ilgi köşelerinde oynadıkları serbest oyunlara öğretmen katılıyor ve çocukları gözlemliyor mu?”, “İlgi köşeleri, ünite planları ve günlük planlara uygun olarak sürekli yenileniyor mu?” ve “İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlarda yönlendirmeler sunulan materyallerle yapılıyor mu?” sorularına verilen yanıtlarda en yüksek puan ortalamasını 16-20 yıl grubu almıştır.

“İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocukların sosyalleşmesine olumlu katkılar getiriyor mu?” sorusuna verilen yanıtlarda ise en yüksek puan ortalaması 11-15 yıl grubuna aittir.

İlgi köşeleriyle ilgili sorulara verilen yanıtlarda öğretmenlerin hizmet sürelerine bakıldığında 21 yıl ve üstü grubun çoğu soruda en düşük puan ortalamasına sahip olduğu görülmektedir. 0-5 yıl, 6-10 yıl ve 11-15 yıl gruplarının puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu, 16-20 yıl mesleki kıdeme sahip olan grubun ise en yüksek puan ortalamasına sahip olduğu görülmektedir. Buradan, 16-20 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin ilgi köşelerinde gerçekleştirilen etkinliklere ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu söylenebilir.

Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin hizmet sürelerine göre ilgi köşeleriyle ilgili her bir soruya verdikleri yanıtların puan ortalamalarında görülen farkların istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadıklarını sınamak için grup ortalamaları arasında tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. İlgi köşeleriyle ilgili sorular içerisinde yalnızca “İlgi köşeleri çocukların ilgi, gereksinim ve isteklerine göre hazırlanıyor mu?” sorusunun yanıtına ilişkin puan ortalamalarında istatistiksel bakımdan anlamlı fark bulunmuştur.

“İlgi köşeleri çocukların ilgi, gereksinim ve isteklerine göre hazırlanıyor mu?” sorusuna verilen yanıtlarda anlamlı fark 16-20 yıl ile 0-5 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenleri, 6-10 yıl ve 21 yıl ve üstü hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenleri arasındadır ($F=2.813$, $P<.05$). Bu değerlere göre, 16-20 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenleri 0-5 yıl, 6-10 yıl ve 21 yıl ve üstü hizmet süresine sahip olan okulöncesi öğretmenlerine göre ilgi köşelerinin çocukların ilgi, gereksinim ve isteklerine göre düzenlendiği konusunda daha olumlu görüşe sahiptirler.

3.1.2. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yükseköğretim Programına Göre İlgi Köşelerine İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin mezun oldukları yükseköğretim programına göre ilgi köşeleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtların puan ortalamaları ile puan dağılımlarının standart sapmaları ve varyans analizi sonuçları Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5’de görüldüğü gibi öğretmenlerin mezun oldukları yükseköğretim programlarına göre ilgi köşeleriyle ilgili soruların yanıtlarına ilişkin puan ortalamaları birbirinden farklıdır. İlgi köşeleriyle ilgili sorulardan “İlgi köşeleri çocukların ilgi, gereksinim ve isteklerine göre hazırlanıyor mu?”, “İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocuklarda problem çözebilme becerisini geliştiriyor mu?”, “İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocukların karar verebilme becerisini geliştiriyor mu?” ve “İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlarda yönlendirmeler sunulan materyallerle yapılıyor mu?” sorularına verilen yanıtlarda en yüksek puan ortalamasını önlisans programı mezunları almıştır.

Tablo 5. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yükseköğretim Programına Göre İlgili Köşeleriyle İlgili Sorulara Verdikleri Yanıtların Puan Ortalamaları ve Varyans Analizi Sonuçları

İlgili Köşeleriyle İlgili Sorular	Okul Türü	N	\bar{X}	SS	SD	F
İlgi köşeleri çocukların ilgi gereksinim ve isteklerine göre hazırlanıyor mu?	Önlisans	72	3.36	0.67	(2,159)	2.957
	Lisans	54	3.07	0.60		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	3.22	0.68		
Toplam		162	3.23	0.66		
İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocuklarda problem çözebilme becerisini geliştiriyor mu?	Önlisans	72	3.34	0.65	(2,159)	2.809
	Lisans	54	3.14	0.56		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	3.08	0.60		
Toplam		162	3.22	0.62		
İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocukların karar verebilme becerisini geliştiriyor mu ?	Önlisans	72	3.47	0.58	(2,159)	1.573
	Lisans	54	3.38	0.56		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	3.19	0.70		
Toplam		162	3.36	0.66		
İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocukların sosyalleşmesine olumlu katkılar getiriyor mu ?	Önlisans	72	3.63	0.75	(2,159)	0.222
	Lisans	54	3.64	0.55		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	3.72	0.45		
Toplam		162	3.66	0.48		
İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocuklara farklı bakış açıları kazandırıyor mu?	Önlisans	72	3.22	0.64	(2,159)	0.155
	Lisans	54	3.22	0.76		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	3.30	0.70		
Toplam		162	3.24	0.78		
İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar çocuklarda işbirliği, paylaşma, saygı ve sevgi becerilerini geliştiriyor mu?	Önlisans	72	3.62	0.63	(2,159)	1.526
	Lisans	54	3.53	0.53		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	3.75	0.43		
Toplam		162	3.62	0.56		
Çocukların ilgi köşelerinde oynadıkları serbest oyunlara öğretmen katılıyor ve çocukları gözlemliyor mu?	Önlisans	72	3.55	0.80	(2,159)	2.918
	Lisans	54	3.29	0.71		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	3.63	0.59		
Toplam		162	3.48	0.74		

İlgi köşeleri, ünite planları ve günlük planlara uygun olarak sürekli yenileniyor mu?	Önlisans	72	3.23	0.77	(2,159)	0.449
	Lisans	54	3.24	0.61		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	3.36	0.59		
Toplam		162	3.26	0.68		
İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlarda yönlendirmeler sunulan materyallerle yapılıyor mu ?	Önlisans	72	3.23	0.84	(2,159)	4.018*
	Lisans	54	3.16	0.74		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	2.77	0.83		
Toplam		162	3.11	0.82		

“İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocukların sosyalleşmesine olumlu katkılar getiriyor mu?”, “İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocuklara farklı bakış açıları kazandırıyor mu?”, “İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar çocuklarda işbirliği, paylaşma, saygı ve sevgi becerilerini geliştiriyor mu?” ve “İlgi köşeleri, ünite planları ve günlük planlara uygun olarak sürekli yenileniyor mu?” sorularına verilen yanıtlarda en yüksek puan ortalaması Açıköğretim Fakültesine devam etmekte olan Kız Meslek Lisesi mezunlarına aittir. “Çocukların ilgi köşelerinde oynadıkları serbest oyunlara öğretmen katılıyor ve çocukları gözlemliyor mu?” sorusuna verilen yanıtlarda ise en yüksek puan ortalamalarını önlisans mezunları ve Açıköğretim Fakültesine devam eden Kız Meslek Lisesi mezunları almıştır.

İlgi köşeleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtlara bakıldığında, öğretmenlerin ilgi köşelerine ilişkin görüşlerinin mezun oldukları yüksek öğretim programlarına göre farklılık gösterdiği görülmektedir. Özellikle Açıköğretim Fakültesine devam eden Kız Meslek Lisesi mezunları grubunda yer alan usta öğreticilerin görüşlerinin önlisans ve lisans mezunlarına göre farklı olduğu söylenebilir. Nitekim önlisans ve lisans mezunu öğretmenlerin sorulara verdikleri yanıtların puan ortalamaları birbirine yakındır.

Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin mezun oldukları yükseköğretim programına göre ilgi köşeleriyle ilgili her bir soruya verdikleri yanıtların puan ortalamalarında görülen farkların istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadıklarını sınamak için grup ortalamaları arasında tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. İlgi köşeleriyle ilgili soruların yanıtları içerisinde yalnızca “İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlarda yönlendirmeler sunulan materyallerle yapılıyor mu?” sorusunun

yanıtına ilişkin puan ortalamalarında istatistiksel bakımdan anlamlı fark bulunmuştur.

Nitekim, “İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlarda yönlendirmeler sunulan materyallerle yapılıyor mu?” sorusuna verilen yanıtlarda anlamlı fark önlisans mezunları ve lisans mezunları ile Açıköğretim Fakültesine devam etmekte olan Kız Meslek Lisesi mezunları arasındadır ($F=4.018$, $P<.05$). Bu değerlere göre, Kız Meslek Lisesi mezunu usta öğreticilerin ilgi köşeleriyle ilgili görüşleri lisans ve önlisans mezunu öğretmenlerden farklıdır. Bu verilerden Kız Meslek Lisesi mezunu usta öğreticilerin ilgi köşelerinde oynanan serbest oyunlarda yönlendirmelerin sunulan materyallerle yapıldığı konusunda lisans ve önlisans mezunu öğretmenlere göre daha olumsuz düşündükleri söylenebilir.

3.1.3. Öğretmenlerin Çalışmakta Oldukları Kuruma Göre İlgi Köşelerine İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin çalışmakta oldukları kurumlara göre ilgi köşeleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtların puan ortalamaları ile puan dağılımlarının standart sapmaları ve t testi sonuçları Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6’da görüldüğü gibi öğretmenlerin çalışmakta oldukları kurumlara göre ilgi köşeleriyle ilgili soruların yanıtlarına ilişkin puan ortalamaları birbirinden farklıdır. İlgi köşeleriyle ilgili sorulardan “İlgi köşeleri çocukların ilgi, gereksinim ve isteklerine göre hazırlanıyor mu?”, “İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocukların sosyalleşmesine olumlu katkılar getiriyor mu?”, “İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocuklara farklı bakış açıları kazandırıyor mu?”, “İlgi köşeleri, ünite planları ve günlük planlara uygun olarak sürekli yenileniyor mu?” ve “İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlarda yönlendirmeler sunulan materyallerle yapılıyor mu?” sorularına verilen yanıtlarda Resmi ve Özel Anaokullarına çalışan öğretmenler “İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocuklarda problem çözebilme becerisini geliştiriyor mu?”, “İlgi köşelerinde

oyanan serbest oyunlar, çocukların karar verebilme becerisini geliştiriyor mu?" ve "Çocukların ilgi köşelerinde oynadıkları serbest oyunlara öğretmen katılıyor ve çocukları gözlemliyor mu?" sorularına verilen yanıtlarda ise ilköğretim bünyesindeki anasınıfında görev yapan öğretmenlerin puan ortalamaları daha yüksektir.

Tablo 6. Öğretmenlerin Çalıştıkları Kuruma Göre İlgi Köşeleriyle İlgili Sorulara Verdikleri Yanıtların Puan Ortalamaları ve t Testi Sonuçları

İlgi Köşeleriyle İlgili Sorular	Çalışılan Kurum	N	\bar{X}	SS	SD	t
İlgi köşeleri çocukların ilgi, gereksinim ve isteklerine göre hazırlanıyor mu?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	3.18	0.66	160	2.144*
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	3.50	0.58		
Toplam		162	3.23	0.66		
İlgi köşelerinde oynanan serbest, oyunlar, çocuklarda problem çözebilme becerisini geliştiriyor mu?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	3.22	0.62	160	0.118
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	3.20	0.58		
Toplam		162	3.22	0.62		
İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocukların karar verebilme becerisini geliştiriyor mu ?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	3.37	0.65	160	0.576
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	3.29	0.75		
Toplam		162	3.36	0.66		
İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocukların sosyalleşmesine olumlu katkılar getiriyor mu ?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	3.61	0.66	160	2.176*
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	3.91	0.28		
Toplam		162	3.66	0.63		
İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocuklara farklı bakış açıları kazandırıyor mu?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	3.20	0.80	160	1.474
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	3.45	0.65		
Toplam		162	3.24	0.78		

İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar çocuklarda işbirliği, paylaşma, saygı ve sevgi becerilerini geliştiriyor mu?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	3.62	0.58	160	0.014
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	3.62	0.49		
Toplam		162	3.62	0.56		
Çocukların ilgi köşelerinde oynadıkları serbest oyunlara öğretmen katılıyor ve çocukları gözlemliyor mu?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	3.52	0.69	160	1.408
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	3.29	0.95		
Toplam		162	3.48	0.74		
İlgi köşeleri, ünite planları ve günlük planlara uygun olarak sürekli yenileniyor mu?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	3.23	0.70	160	1.500
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	3.45	0.50		
Toplam		162	3.26	0.68		
İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlarda yönlendirmeler sunulan materyallerle yapılıyor mu ?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	3.06	0.83	160	1.705
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	3.37	0.71		
Toplam		162	3.11	0.82		

“İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar çocuklarda işbirliği, paylaşma, saygı ve sevgi becerilerini geliştiriyor mu?” sorusuna verilen yanıtlarda Resmi ve Özel Anaokullarında ve İlköğretim bünyesindeki anasınıflarında görev yapan öğretmenler eşit puan ortalamalarına sahiptirler.

Tablo 6’daki verilerden Resmi ve Özel Anaokullarında çalışan öğretmenlerin ilgi köşelerinde gerçekleştirilen etkinlikler konusunda İlköğretim bünyesindeki anasınıflarında çalışmakta öğretmenlere göre daha olumlu düşündükleri söylenebilir.

Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çalışmakta oldukları kurumlara göre ilgi köşeleriyle ilgili her bir sorunun yanıtına ilişkin puan ortalamalarında görülen

farkların istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadıklarını sınamak için grup ortalamaları arasında bağımsız t testi yapılmıştır.

İlgi köşeleriyle ilgili soruların yanıtları içerisinde “İlgi köşeleri çocukların ilgi, gereksinim ve isteklerine göre hazırlanıyor mu?” ve “İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocukların sosyalleşmesine olumlu katkılar getiriyor mu?” sorularının yanıtlarına ilişkin puan ortalamaları arasında istatistiksel bakımdan anlamlı farklar bulunmuştur.

“İlgi köşeleri çocukların ilgi, gereksinim ve isteklerine göre hazırlanıyor mu?” sorusunda İlköğretim bünyesindeki anasınıflarında çalışmakta olan öğretmenler, Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta olan öğretmenlere göre daha düşük bir puan ortalamasına sahiptirler (3.18; 3.50). Bu iki ortalama arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını sınamak için yapılan t testinde, t değeri 2.144’tür. t değeri 160 serbestlik derecesinde .05 anlamlılık düzeyindeki 1.96 tablo değerinden büyük olduğundan, Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta olan öğretmenler lehine anlamlı bir fark vardır.

“İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocukların sosyalleşmesine olumlu katkılar getiriyor mu?” sorusunda İlköğretim bünyesindeki anasınıflarında çalışmakta olan öğretmenler, Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta olan öğretmenlere göre daha düşük bir puan ortalamasına sahiptirler (3.61; 3.91). Bu iki ortalama arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını sınamak için yapılan t testinde, t değeri 2.176’dır. t değeri 160 serbestlik derecesinde .05 anlamlılık düzeyindeki 1.96 tablo değerinden büyük olduğundan, Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta olan öğretmenler lehine anlamlı bir fark vardır.

3.2. Öğretmenlerin Sınıflarında Bulunan İlgi Köşeleri

Araştırma kapsamına giren öğretmenlerin sınıflarında bulunan ilgi köşeleri Tablo 7’de görülmektedir.

Tablo 7. Öğretmenlerin Sınıflarında Bulunan İlgi Köşeleri

İlgi Köşeleri	Sayı	Yüzde
Evcilik Köşesi	159	98.1
Eğitici Oyuncak Köşesi	155	95.7
Blok Köşesi	120	74.1
Müzik Köşesi	138	85.2
Fen-Doğa Etkinlikleri Köşesi	143	88.3
Sanat Köşesi	88	54.3
Meslekler Köşesi	57	35.2
Sağlık Köşesi	69	42.6
Kukla Köşesi	157	96.9
Kitap Köşesi	156	96.3
Atatürk Köşesi	158	97.5
Kum Havuzu Köşesi	9	5.6
Ünite Köşesi	144	88.9
Diğer (belirtiniz):	14	8.6
Sayı=162		

Tablo 7’de görüldüğü gibi öğretmenlerin yüzde 98.1’inin sınıfında Evcilik Köşesi, 97.5’inin sınıfında Atatürk Köşesi, yüzde 96.9’unun sınıfında Kukla Köşesi, yüzde 96.3’ünün sınıfında Kitap Köşesi, yüzde 95.7’sinin sınıfında Eğitici Oyuncak Köşesi, yüzde 88.9’unun sınıfında Ünite Köşesi, yüzde 88.3’ünün sınıfında Fen ve Doğa Etkinlikleri Köşesi, yüzde 85.2’sinin sınıfında Müzik Köşesi, yüzde 74.1’inin sınıfında Blok Köşesi, yüzde 54.3’ünün sınıfında Sanat Köşesi, yüzde 42.6’sının sınıfında Sağlık Köşesi, yüzde 35.2’sinin sınıfında Meslekler Köşesi, yüzde 5.6’sının

sınıfında Kum Havuzu Köşesi bulunmaktadır. Öğretmenler, kum havuzlarının okul bahçesinde bulunduğunu belirtmişlerdir. Çizelgedeki verilere göre öğretmenlerin çoğunluğunun sınıflarında Evcilik Köşesi, Atatürk Köşesi, Kukla Köşesi, Kitap Köşesi, Eğitici Oyuncak Köşesi, Ünite Köşesi, Fen ve Doğa Etkinlikleri Köşesi, Müzik Köşesi, Blok Köşesi ve Sanat Köşeleri bulunmaktadır. Öğretmenlerin yarısından azının sınıfında bulunan köşeler ise; Sağlık Köşesi, Meslekler Köşesi, ve Kum Havuzu Köşeleridir.

Diğer seçeneğinde öğretmenler; Alış Veriş Köşesi, Tamir Köşesi, Taşıtlar Köşesi, Trafik Köşesi ve Spor Köşesini oluşturulabilecek diğer köşeler olarak belirtmişlerdir.

Tablo 7 dikkatle incelendiğinde öğretmenlerin, sınıflarında en çok bulunan ilgi köşelerinin sırasıyla; Evcilik Köşesi, Atatürk Köşesi, Kukla Köşesi, Kitap Köşesi, Eğitici Oyuncak Köşesi, Kum Havuzu Köşesi, Ünite Köşesi, Fen-Doğa Etkinlikleri Köşesi, Müzik Köşesi, Blok Köşesi, Sanat Köşesi, Sağlık Köşesi, Meslekler Köşesi, Alış-Veriş Köşesi, Tamir Köşesi, Taşıtlar Köşesi, Trafik Köşesi ve Spor Köşesi olduğu söylenebilir.

3.3. Öğretmenlerin Sanat Etkinliklerine İlişkin Görüşleri

Araştırma kapsamına giren öğretmenlerin sanat etkinlikleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtlar Tablo 8’de görülmektedir.

Tablo 8. Öğretmenlerin Sanat Etkinlikleriyle İlgili Sorulara Verdikleri Yanıtlar

Sanat Etkinliklerinin Uygulama İlkeleriyle İlgili Sorular		Her zaman	Genellikle	Ara sıra	Hiç	Yanıtsız	\bar{X}
Sanat etkinliklerinde her gün boyama çalışmaları, yoğurma maddesi çalışması, artık materyal çalışmaları ve kağıt işlerine yer veriliyor mu?	f %	84 51.9	61 37.7	16 9.9	- -	1 0.6	3.40

Sanat etkinlikleri çocuklara ilgileri doğrultusunda diledikleri sıra ile yaptırılıyor mu?	f	65	78	17	-	1	
	%	40.1	48.1	10.5	-	0.6	3.26
Sanat etkinliklerinde bireysel çalışmalar yaptırılıyor mu?	f	55	60	45	-	1	
	%	34.0	37.0	27.8	-	0.6	3.03
Sanat etkinliklerinde proje çalışmaları yaptırılıyor mu?	f	31	63	65	2	1	
	%	19.1	38.9	40.1	1.2	0.6	2.74
Sanat etkinliklerinde daha çok çocukların yaratıcılıklarını kullanmalarına izin veriliyor mu ?	f	82	75	4	-	1	
	%	50.6	46.3	2.5	-	0.6	3.46
Serbest resim çalışmalarında çocukların diledikleri türde boyayı kullanmalarına izin veriliyor mu?	f	69	76	16	-	1	
	%	42.6	46.9	9.9	-	0.6	3.30
Serbest resim çalışmalarında çocuklar her gün, farklı tür boya ile çalıştırılıyor mu?	f	53	65	44	1	1	
	%	32.7	40.1	27.2	0.6	0.6	3.02
Her gün farklı türde yoğurma maddesi ile çalışılıyor mu?	f	4	44	100	11	3	
	%	2.5	27.2	61.7	6.8	1.9	2.21
Kağıt işleri çalışmalarında çocukların özgün bir şekilde çalışmalarına fırsat veriliyor mu?	f	58	81	20	1	2	
	%	35.8	50.0	12.3	0.6	1.2	3.18
Her gün farklı türde kağıt işleri çalışması yaptırılıyor mu?	f	43	75	42	1	1	
	%	26.5	46.9	25.9	0.6	0.6	2.97
Yırtma-yapıştırma çalışmalarında çocukların özgün ürünler çıkarmalarına fırsat veriliyor mu?	f	54	77	27	2	2	
	%	33.3	47.5	16.7	1.2	1.2	3.10
Kağıt-kesme ve kağıt-katlama çalışmalarında çocukların özgün ürünler çıkarmalarına fırsat veriliyor mu ?	f	56	80	25	-	1	
	%	34.6	49.4	15.4	-	0.6	3.17

Tablo 8’de görüldüğü gibi sanat etkinlikleriyle ilgili sorulardan “Sanat etkinliklerinde her gün boyama çalışmaları, yoğurma maddesi çalışmaları, artık materyal çalışmaları ve kağıt işlerine yer veriliyor mu?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 0.6’sı yanıtı bırakmış, yüzde 9.9’u ara sıra, yüzde 37.7’si genellikle ve yüzde 51.9’u da her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 85’inden fazlasının sanat etkinliklerinde her gün boyama çalışmalarına, yoğurma maddesi çalışmalarına, artık materyal çalışmalarına ve kağıt işleri çalışmalarına yer verdiklerini göstermektedir. Öğretmenlerin “Sanat etkinliklerinde her gün boyama çalışmaları, yoğurma maddesi çalışmaları, artık materyal çalışmaları ve kağıt işlerine yer veriliyor mu?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.40’dır. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, sanat etkinliklerinde her gün boyama çalışmaları, yoğurma maddesi çalışmaları, artık materyal çalışmaları ve kağıt işleri çalışmalarına genellikle yer verildiğini düşündükleri söylenebilir.

“Sanat etkinlikleri çocuklara ilgileri doğrultusunda diledikleri sıra ile yaptırılıyor mu?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 0.6’sı yanıtı bırakmış, yüzde 10.5’i ara sıra, yüzde 48.1’i genellikle ve yüzde 40.1’i de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 80’inden fazlasının sanat etkinliklerini çocuklara ilgileri doğrultusunda diledikleri sıra ile yaptırdıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin “Sanat etkinlikleri çocuklara ilgileri doğrultusunda diledikleri sıra ile yaptırılıyor mu?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.26’dır. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, sanat etkinliklerinin çocuklara her zaman ilgileri doğrultusunda diledikleri sıra ile yaptırıldığı görüşünde oldukları söylenebilir.

“Sanat etkinliklerinde bireysel çalışmalar yaptırılıyor mu?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 0.6’sı yanıtı bırakmış, yüzde 0.6’sı hiç, yüzde 27.8’i ara sıra, yüzde 37.0’ı genellikle ve yüzde 34.0’ı da her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 70’inin sanat etkinliklerinde çocuklara bireysel çalışmalar yaptırdıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin “Sanat etkinliklerinde bireysel çalışmalar yaptırılıyor mu?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.03’dür. Bu ortalama öğretmenlerin, sanat etkinliklerinde çocuklara genellikle bireysel çalışmalar yaptırıldığını düşündüklerini göstermektedir.

“Sanat etkinliklerinde proje çalışmaları yaptırılıyor mu?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 0.6’sı yanıtı bırakmış, yüzde 1.2’si hiç, yüzde 40.1’i ara sıra, yüzde 38.9’u genellikle ve yüzde 19.1’i de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 55’inden fazlasının sanat etkinliklerinde çocuklara proje çalışmaları yaptırıldığını göstermektedir. Öğretmenlerin “Sanat etkinliklerinde proje çalışmaları yaptırılıyor mu?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.74’tür. Bu ortalama sanat etkinlikleriyle ilgili sorular içinde en düşük ortalamadır. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, sanat etkinliklerinde çocuklara genellikle proje çalışmaları yaptırıldığı görüşünde oldukları söylenebilir.

“Sanat etkinliklerinde daha çok çocukların yaratıcılıklarını kullanmalarına izin veriliyor mu?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 0.6’sı yanıtı bırakmış, yüzde 2.5’i ara sıra, yüzde 46.3’ü genellikle ve yüzde 50.6’sı da her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 95’inden fazlasının sanat etkinliklerinde çocukların daha çok yaratıcılıklarını kullanmalarına izin verdiklerini göstermektedir. Öğretmenlerin “Sanat etkinliklerinde daha çok çocukların yaratıcılıklarını kullanmalarına izin veriliyor mu?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.46’dır. Bu ortalama sanat etkinlikleriyle ilgili sorular içinde en yüksek ortalamadır. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, sanat etkinliklerinde çocukların yaratıcılıklarını kullanmalarına her zaman izin verildiğini düşündükleri söylenebilir.

“Serbest resim çalışmalarında çocukların diledikleri türde boyayı kullanmalarına izin veriliyor mu?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 0.6’sı yanıtı bırakmış, yüzde 9.9’u ara sıra, yüzde 46.9’u genellikle ve yüzde 42.6’sı da her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 85’inden fazlasının serbest resim çalışmalarında çocukların diledikleri türde boya ile çalışmalarına izin verdiklerini göstermektedir. Öğretmenlerin “Serbest resim çalışmalarında çocukların diledikleri türde boyayı kullanmalarına izin veriliyor mu?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.30’dur. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, serbest resim çalışmalarında çocukların diledikleri tür boyayı kullanmalarına her zaman izin verildiği görüşünde oldukları söylenebilir.

“Serbest resim çalışmalarında çocuklara her gün, farklı tür boya ile çalıştırılıyor mu?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 0.6’sı yanıtı bırakmış, yüzde 0.6’sı hiç,

yüzde 27.2'si ara sıra, yüzde 40.1'i genellikle ve yüzde 32.7'si de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 50'sinden fazlasının serbest resim çalışmalarında çocukları her gün farklı tür boya ile çalıştırdıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin "Serbest resim çalışmalarında çocuklara her gün, farklı tür boya ile çalıştırılıyor mu?" sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.02'dir. Bu ortalama öğretmenlerin, serbest resim çalışmalarında çocukların genellikle her gün farklı tür boya ile çalıştırıldığını düşündükleri söylenebilir.

"Her gün farklı türde yoğurma maddesi ile çalışılıyor mu?" sorusunu, öğretmenlerin yüzde 1.3'ü yanıtı bırakmış, yüzde 6.8'i hiç, yüzde 61.7'si ara sıra, yüzde 27.2'si genellikle ve yüzde 2.5'i de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 30'unun her gün farklı tür yoğurma maddesi ile çocukları çalıştırdıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin "Her gün farklı türde yoğurma maddesi ile çalışılıyor mu?" sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.21'dir. Bu ortalama öğretmenlerin, yoğurma maddeleri çalışmalarında çocukların her gün farklı türdeki yoğurma maddesiyle ara sıra çalıştırıldığını düşündükleri söylenebilir.

"Kağıt işleri çalışmalarında çocukların özgün bir şekilde çalışmalarına fırsat veriliyor mu?" sorusunu, öğretmenlerin yüzde 1.2'si yanıtı bırakmış, yüzde 0.6'sı hiç, yüzde 12.3'ü ara sıra, yüzde 50.0'ı genellikle ve yüzde 35.8'i de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 85'inden fazlasının kağıt işleri çalışmalarında çocukların özgün bir şekilde çalışmalarına fırsat verdiklerini göstermektedir. Öğretmenlerin "Kağıt işleri çalışmalarında çocukların özgün bir şekilde çalışmalarına fırsat veriliyor mu?" sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.18'dir. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, kağıt işleri çalışmalarında çocukların özgün bir şekilde çalışmalarına genellikle fırsat verildiği görüşünde oldukları söylenebilir.

"Her gün farklı türde kağıt işleri çalışması yaptırılıyor mu?" sorusunu, öğretmenlerin yüzde 0.6'sı yanıtı bırakmış, yüzde 0.6'sı hiç, yüzde 25.9'u ara sıra, yüzde 46.3'ü genellikle ve yüzde 26.5'i de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 70'inden fazlasının çocuklara her gün farklı türde kağıt işleri çalışmalarını yaptırdıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin "Her gün

“Yırtma-yapıştırma çalışmalarında çocukların özgün ürünler çıkarmalarına fırsat veriliyor mu?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 1.2’si yanıtı bırakmış yüzde 1.2’si hiç, yüzde 16.7’si ara sıra, yüzde 47.5’i genellikle ve yüzde 33.3’ü de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 80’inin çocukların yırtma-yapıştırma çalışmalarında özgün ürünler çıkarmalarına fırsat verdiklerini göstermektedir. Öğretmenlerin “Yırtma-yapıştırma çalışmalarında çocukların özgün ürünler çıkarmalarına fırsat veriliyor mu?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.10’dur. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, çocukların yırtma-yapıştırma çalışmalarında özgün ürünler çıkarmalarına genellikle fırsat verildiği görüşünde oldukları söylenebilir.

“Kağıt-kesme ve kağıt-katlama çalışmalarında çocukların özgün ürünler çıkarmalarına fırsat veriliyor mu?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 0.6’sı yanıtı bırakmış, yüzde 15.4’ü ara sıra, yüzde 49.4’ü genellikle ve yüzde 34.6’sı da her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 80’inden fazlasının çocukların kağıt-kesme ve kağıt-katlama çalışmalarında özgün ürünler çıkarmalarına fırsat verdiklerini göstermektedir. Öğretmenlerin “Kağıt-kesme ve kağıt-katlama çalışmalarında çocukların özgün ürünler çıkarmalarına fırsat veriliyor mu?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.17’dir. Bu ortalama öğretmenlerin, çocukların kağıt-kesme ve kağıt-katlama çalışmalarında özgün ürünler çıkarmalarına genellikle fırsat verildiğini düşündükleri söylenebilir.

Tablo 8 dikkatle incelendiğinde öğretmenlerin, sanat etkinlikleri içinde “Sanat etkinliklerinde daha çok çocukların yaratıcılıklarını kullanmalarına izin veriliyor mu?”, “Sanat etkinliklerinde her gün boyama çalışmaları, yoğurma maddesi çalışmaları, artık materyal çalışmaları ve kağıt işlerine yer veriliyor mu?”, “Sanat etkinlikleri çocuklara ilgileri doğrultusunda diledikleri sıra ile yaptırılıyor mu?” ve “Serbest resim çalışmalarında çocukların diledikleri türde boyayı kullanmalarına izin veriliyor mu?” etkinliklerinin her zaman; “Sanat etkinliklerinde bireysel çalışmalar yaptırılıyor mu?”, “Sanat etkinliklerinde proje çalışmaları yaptırılıyor mu?”, “Serbest resim çalışmalarında çocuklara her gün, farklı tür boya ile çalıştırılıyor mu?”, “Kağıt işleri çalışmalarında çocukların özgün bir şekilde

çalışmalarına fırsat veriliyor mu?”, “Her gün farklı türde kağıt işleri çalışması yaptırılıyor mu?”, “Yırtma-yapıştırma çalışmalarında çocukların özgün ürünler çıkarmalarına fırsat veriliyor mu?” ve “Kağıt-kesme ve kağıt-katlama çalışmalarında çocukların özgün ürünler çıkarmalarına fırsat veriliyor mu?” etkinliklerinin genellikle gerçekleştirildiği; yalnızca “Her gün farklı türde yoğurma maddesi ile çalışılıyor mu?” etkinliğinin ara sıra gerçekleştiğini düşündükleri görülmektedir.

Öğretmenlerin sanat etkinlikleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtların tümünün aritmetik ortalamalarının ortalaması 4 üzerinden 3.07’dir. Bu ortalamaya göre, öğretmenlerin sanat etkinliklerinin genellikle gerçekleştiğini düşündükleri dolayısıyla sanat etkinliklerinin gerçekleşme düzeyini istenilen düzeyde buldukları söylenebilir.

3.3.1. Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre Sanat Etkinliklerine İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin meslekteki hizmet sürelerine göre sanat etkinlikleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtların puan ortalamaları ile puan dağılımlarının standart sapmaları ve varyans analizi sonuçları Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9’da görüldüğü gibi değişik hizmet sürelerine sahip okulöncesi eğitim öğretmenlerinin sanat etkinlikleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtların puan ortalamaları birbirinden farklıdır. Sanat etkinlikleriyle ilgili sorulardan “Sanat etkinliklerinde her gün boyama çalışmaları, yoğurma maddesi çalışması, artık materyal çalışmaları ve kağıt işlerine yer veriliyor mu?”, “Sanat etkinlikleri çocuklara ilgileri doğrultusunda diledikleri sıra ile yaptırılıyor mu?”, “Her gün farklı türde kağıt işleri çalışması yaptırılıyor mu?” ve “Yırtma-yapıştırma çalışmalarında çocukların özgün ürünler çıkarmalarına fırsat veriliyor mu?” sorularına verilen yanıtlarda en yüksek puan ortalamasını 16-20 yıl hizmet süresine sahip grup almıştır. “Sanat etkinliklerinde bireysel çalışmalar yaptırılıyor mu?”, “Sanat etkinliklerinde proje çalışmaları yaptırılıyor mu?”, “Kağıt işleri

çalışmalarında çocukların özgün bir şekilde çalışmalarına fırsat veriliyor mu?” ve “Kağıt-kesme ve kağıt-katlama çalışmalarında çocukların özgün ürünler çıkarmalarına fırsat veriliyor mu?” sorularına verilen yanıtlarda en yüksek puan ortalamasına 11-15 yıl hizmet süresi grubu sahiptir. “Sanat etkinliklerinde daha çok, çocukların yaratıcılıklarını kullanmalarına izin veriliyor mu?”, “Serbest resim çalışmalarında çocukların diledikleri türde boyayı kullanmalarına izin veriliyor mu?” ve “Serbest resim çalışmalarında çocuklar her gün, farklı tür boya ile çalıştırılıyor mu?” sorularına verilen yanıtlarda en yüksek puan ortalamasını 21 yıl ve üstü hizmet süresine sahip grup almıştır. “Her gün farklı türde yoğurma maddesi ile çalışılıyor mu? sorusuna verilen yanıtlarda ise en yüksek puan ortalamasını 6-10 yıl hizmet süresine sahip grup almıştır.

Tablo 9’deki veriler dikkatle incelendiğinde öğretmenlerin hizmet süreleri ile sanat etkinliklerine ilişkin görüşleri arasında farklılık olduğu söylenebilir. Ancak, her bir soruda farklı bir hizmet süresine sahip grup yüksek puan ortalamasına sahiptir. Ancak, genel olarak 6-10 yıl arasında hizmet süresine sahip öğretmenlerin diğer hizmet süresine sahip öğretmenlere göre daha olumsuz düşündükleri dikkat çekmektedir.

Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin hizmet sürelerine göre sanat etkinlikleriyle ilgili her bir soruya verdikleri yanıtların puan ortalamalarında görülen farkların istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadıklarını sınamak için grup ortalamaları arasında tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Sanat etkinlikleriyle ilgili soruların yanıtları içerisinde yalnızca “Kağıt-kesme ve kağıt-katlama çalışmalarında çocukların özgün ürünler çıkarmalarına fırsat veriliyor mu?” sorusunun yanıtına ilişkin puan ortalamalarında istatistiksel bakımdan anlamlı fark bulunmuştur.

Tablo 9. Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre Sanat Etkinlikleriyle İlgili Sorulara Verdikleri Yanıtların Puan Ortalamaları ve Varyans Analizi Sonuçları

Sanat Etkinlikleriyle İlgili Sorular	Hizmet Süresi	N	\bar{X}	SS	SD	F
Sanat etkinliklerinde her gün boyama çalışmaları, yoğurma maddesi çalışması, artık materyal çalışmaları ve kağıt işlerine yer veriliyor mu?	0-5 yıl	67	3.34	0.80	(4,157)	1.873
	6-10 yıl	22	3.13	0.77		
	11-15 yıl	25	3.44	0.58		
	16-20 yıl	29	3.65	0.48		
	21 yıl ve üstü	19	3.47	0.69		
Toplam		162	3.40	0.71		
Sanat etkinlikleri çocuklara ilgileri doğrultusunda diledikleri sıra ile yaptırılıyor mu?	0-5 yıl	67	3.22	0.86	(4,157)	0.341
	6-10 yıl	22	3.18	0.58		
	11-15 yıl	25	3.32	0.69		
	16-20 yıl	29	3.37	0.56		
	21 yıl ve üstü	19	3.26	0.56		
Toplam		162	3.26	0.72		
Sanat etkinliklerinde bireysel çalışmalar yaptırılıyor mu?	0-5 yıl	67	3.05	0.90	(4,157)	0.219
	6-10 yıl	22	2.90	0.75		
	11-15 yıl	25	3.12	0.83		
	16-20 yıl	29	3.00	0.84		
	21 yıl ve üstü	19	3.00	0.74		
Toplam		162	3.03	0.83		
Sanat etkinliklerinde proje çalışmaları yaptırılıyor mu?	0-5 yıl	67	2.67	0.89	(4,157)	1.322
	6-10 yıl	22	2.68	0.64		
	11-15 yıl	25	3.08	0.75		
	16-20 yıl	29	2.68	0.71		
	21 yıl ve üstü	19	2.73	0.73		
Toplam		162	2.74	0.79		
Sanat etkinliklerinde daha çok, çocukların yaratıcılıklarını kullanmalarına izin veriliyor mu?	0-5 yıl	67	3.46	0.56	(4,157)	0.257
	6-10 yıl	22	3.36	0.65		
	11-15 yıl	25	3.44	0.50		
	16-20 yıl	29	3.51	0.50		
	21 yıl ve üstü	19	3.52	0.51		
Toplam		162	3.46	0.61		
Serbest resim çalışmalarında çocukların diledikleri türde boyayı kullanmalarına izin veriliyor mu?	0-5 yıl	67	3.19	0.76	(4,157)	1.186
	6-10 yıl	22	3.45	0.59		
	11-15 yıl	25	3.24	0.52		
	16-20 yıl	29	3.41	0.73		

	21 yıl ve üstü	19	3.47	0.69		
Toplam		162	3.30	0.69		
Serbest resim çalışmalarında çocuklar her gün, farklı tür boya ile çalıştırılıyor mu?	0-5 yıl	67	3.05	0.86	(4,157)	0.629
	6-10 yıl	22	3.13	0.83		
	11-15 yıl	25	2.92	0.70		
	16-20 yıl	29	2.86	0.87		
	21 yıl ve üstü	19	3.15	0.76		
Toplam		162	3.02	0.82		
Her gün farklı türde yoğurma maddesi ile çalışılıyor mu?	0-5 yıl	67	2.20	0.72	(4,157)	0.839
	6-10 yıl	22	2.36	0.58		
	11-15 yıl	25	2.04	0.67		
	16-20 yıl	29	2.31	0.66		
	21 yıl ve üstü	19	2.15	0.68		
Toplam		162	2.21	0.68		
Kağıt işleri çalışmalarında çocukların özgün bir şekilde çalışmalarına fırsat veriliyor mu?	0-5 yıl	67	3.05	0.88	(4,157)	1.876
	6-10 yıl	22	3.00	0.87		
	11-15 yıl	25	3.44	0.50		
	16-20 yıl	29	3.27	0.52		
	21 yıl ve üstü	19	3.36	0.68		
Toplam		162	3.18	0.76		
Her gün farklı türde kağıt işleri çalışması yaptırılıyor mu?	0-5 yıl	67	2.89	0.78	(4,157)	0.688
	6-10 yıl	22	2.86	0.94		
	11-15 yıl	25	3.04	0.67		
	16-20 yıl	29	3.13	0.78		
	21 yıl ve üstü	19	3.05	0.70		
Toplam		162	2.97	0.77		
Yırtma-yapıştırma çalışmalarında çocukların özgün ürünler çıkarmalarına fırsat veriliyor mu?	0-5 yıl	67	3.05	0.85	(4,157)	1.042
	6-10 yıl	22	2.86	1.03		
	11-15 yıl	25	3.24	0.72		
	16-20 yıl	29	3.27	0.64		
	21 yıl ve üstü	19	3.10	0.65		
Toplam		162	3.10	0.80		
Kağıt-kesme ve kağıt-katlama çalışmalarında çocukların özgün ürünler çıkarmalarına fırsat veriliyor mu?	0-5 yıl	67	3.00	0.77	(4,157)	2.477*
	6-10 yıl	22	3.13	0.71		
	11-15 yıl	25	3.44	0.65		
	16-20 yıl	29	3.37	0.62		
	21 yıl ve üstü	19	3.15	0.68		
Toplam		162	3.17	0.72		

“Kağıt-kesme ve kağıt-katlama çalışmalarında çocukların özgün ürünler çıkarmalarına fırsat veriliyor mu?” sorusunun yanıtında anlamlı fark 11-15 yıl

arası hizmet süresine sahip öğretmenler ile 0-5 yıl, 6-10 yıl arası hizmet süresine sahip öğretmenler ve 21 yıl ve üstü hizmet süresine sahip öğretmenler arasındadır ($F=2.477$, $P<.05$). Bu değerlere göre, 11-15 yıl hizmet süresine sahip öğretmenler, kağıt-kesme ve kağıt-katlama çalışmalarında çocukların özgün ürünler çıkarmalarına fırsat verilmesi konusunda 0-5, 6-10 yıl ve 21 yıl ve üstü hizmet süresine sahip öğretmenlerden daha olumlu düşünmektedirler.

3.3.2. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yükseköğretim Programına Göre Sanat Etkinliklerine İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin mezun oldukları yükseköğretim programına göre sanat etkinlikleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtların puan ortalamaları ile puan dağılımlarının standart sapmaları ve varyans analizi sonuçları Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yükseköğretim Programına Göre Sanat Etkinlikleriyle İlgili Sorulara Verdikleri Yanıtların Puan Ortalamaları ve Varyans Analizi Sonuçları

Sanat Etkinlikleriyle İlgili Sorular	Okul Türü	N	\bar{X}	SS	SD	F
Sanat etkinliklerinde her gün boyama çalışmaları, yoğurma maddesi çalışması, artık materyal çalışmaları ve kağıt işlerine yer veriliyor mu?	Önlisans	72	3.54	0.57	(2,159)	3.541*
	Lisans	54	3.20	0.73		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	3.41	0.87		
	Toplam	162	3.40	0.71		
Sanat etkinlikleri çocuklara ilgileri doğrultusunda diledikleri sıra ile yaptırılıyor mu?	Önlisans	72	3.38	0.61	(2,159)	2.342
	Lisans	54	3.11	0.66		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	3.33	0.93		
	Toplam	162	3.26	0.72		
Sanat etkinliklerinde bireysel çalışmalar yaptırılıyor mu?	Önlisans	72	3.12	0.80	(2,159)	1.467
	Lisans	54	3.03	0.77		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	2.83	0.97		
	Toplam	162	3.03	0.83		

Sanat etkinliklerinde proje çalışmalarını yaptırılıyor mu?	Önlisans	72	2.75	0.72	(2,159)	0.024
	Lisans	54	2.75	0.79		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	2.72	0.94		
Toplam		162	2.74	0.79		
Sanat etkinliklerinde daha çok, çocukların yaratıcılıklarını kullanmalarına izin veriliyor mu?	Önlisans	72	3.50	0.53	(2,159)	0.591
	Lisans	54	3.38	0.59		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	3.50	0.50		
Toplam		162	3.46	0.61		
Serbest resim çalışmalarında çocukların diledikleri türde boyayı kullanmalarına izin veriliyor mu?	Önlisans	72	3.38	0.64	(2,159)	0.923
	Lisans	54	3.22	0.63		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	3.27	0.88		
Toplam		162	3.30	0.69		
Serbest resim çalışmalarında çocuklar her gün, farklı tür boya ile çalıştırılıyor mu?	Önlisans	72	2.91	0.80	(2,159)	1.109
	Lisans	54	3.11	0.74		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	3.11	0.97		
Toplam		162	3.02	0.82		
Her gün farklı türde yoğurma maddesi ile çalışılıyor mu?	Önlisans	72	2.22	0.67	(2,159)	0.573
	Lisans	54	2.14	0.68		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	2.38	0.70		
Toplam		162	2.21	0.68		
Kağıt işleri çalışmalarında çocukların özgün bir şekilde çalışmalarına fırsat veriliyor mu?	Önlisans	72	3.36	0.56	(2,159)	4.357*
	Lisans	54	2.96	0.77		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	3.16	1.00		
Toplam		162	3.18	0.76		
Her gün farklı türde kağıt işleri çalışması yaptırılıyor mu?	Önlisans	72	3.12	0.74	(2,159)	3.524*
	Lisans	54	2.75	0.69		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	3.08	0.89		
Toplam		162	2.97	0.77		
Yırtma-yapıştırma çalışmalarında çocukların özgün ürünler çıkarmalarına fırsat veriliyor mu?	Önlisans	72	3.18	0.67	(2,159)	2.044
	Lisans	54	2.92	0.92		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	3.22	0.83		
Toplam		162	3.10	0.80		
Kağıt-kesme ve kağıt-katlama çalışmalarında çocukların özgün ürünler çıkarmalarına fırsat veriliyor mu?	Önlisans	72	3.31	0.64	(2,159)	2.734
	Lisans	54	3.07	0.69		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	3.02	0.87		
Toplam		162	3.17	0.72		

Tablo 10'da görüldüğü gibi değişik yükseköğretim programlarından mezun olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin sanat etkinlikleriyle ilgili soruların yanıtlarına ilişkin puan ortalamaları birbirinden farklıdır. Sanat etkinlikleriyle ilgili sorulardan “Sanat etkinliklerinde her gün boyama çalışmaları, yoğurma maddesi çalışması, artık materyal çalışmaları ve kağıt işlerine yer veriliyor mu?”, “Sanat etkinlikleri çocuklara ilgileri doğrultusunda diledikleri sıra ile yaptırılıyor mu?”, “Sanat etkinliklerinde bireysel çalışmalar yaptırılıyor mu?”, “Serbest resim çalışmalarında çocukların diledikleri türde boyayı kullanmalarına izin veriliyor mu?”, “Kağıt işleri çalışmalarında çocukların özgün bir şekilde çalışmalarına fırsat veriliyor mu?”, “Her gün farklı türde kağıt işleri çalışması yaptırılıyor mu?” ve “Kağıt-kesme ve kağıt-katlama çalışmalarında çocukların özgün ürünler çıkarmalarına fırsat veriliyor mu?” sorularına verilen yanıtlarda en yüksek puan ortalaması önlisans mezunu öğretmenlere aittir. “Serbest resim çalışmalarında çocuklar her gün, farklı tür boya ile çalıştırılıyor mu?”, “Her gün farklı türde yoğurma maddesi ile çalışılıyor mu?” ve “Yırtma-yapıştırma çalışmalarında çocukların özgün ürünler çıkarmalarına fırsat veriliyor mu?” sorularına verilen yanıtlarda en yüksek puan ortalaması, Kız Meslek Lisesi mezunu olup Açıköğretim Fakültesine devam etmekte olan usta öğreticilerindir. “Sanat etkinliklerinde proje çalışmaları yaptırılıyor mu?” sorusuna verilen yanıtlarda en yüksek puan ortalamalarını önlisans mezunu öğretmenler ile lisans mezunu öğretmenler almıştır. “Sanat etkinliklerinde daha çok, çocukların yaratıcılıklarını kullanmalarına izin veriliyor mu?” sorusuna verilen yanıtlarda en yüksek puan ortalamaları önlisans mezunu öğretmenler ve Kız Meslek Lisesi mezunu olup Açıköğretim Fakültesine devam etmekte olan usta öğreticilere aittir.

Öğretmenlerin, sanat etkinlikleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtlar dikkatle incelendiğinde öğretmenlerin mezun oldukları yükseköğretim programları ile sanat etkinliklerine ilişkin görüşlerinin farklılaştığı söylenebilir. Nitekim lisans mezunu öğretmenlerin önlisans ve Kız Meslek Lisesi mezunu usta öğreticilere göre sanat etkinliklerinin gerçekleşme düzeyi konusunda daha olumsuz düşündükleri söylenebilir.

Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin mezun oldukları yükseköğretim programına göre sanat etkinlikleriyle ilgili her bir sorunun yanıtına ilişkin puan ortalamalarında görülen farkların istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadıklarını sınamak için grup ortalamaları arasında tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Sanat etkinlikleriyle ilgili soruların yanıtları içerisinde “Sanat etkinliklerinde her gün boyama çalışmaları, yoğurma maddesi çalışmaları, artık materyal çalışmaları ve kağıt işlerine yer veriliyor mu?”, “Kağıt işleri çalışmalarında çocukların özgün bir şekilde çalışmalarına fırsat veriliyor mu?” ve “Her gün farklı türde kağıt işleri çalışması yaptırılıyor mu? sorularının yanıtlarına ilişkin puan ortalamalarında istatistiksel bakımdan anlamlı farklar bulunmuştur.

“Sanat etkinliklerinde her gün boyama çalışmaları, yoğurma maddesi çalışmaları, artık materyal çalışmaları ve kağıt işlerine yer veriliyor mu?” sorusunun yanıtında anlamlı fark lisans mezunu öğretmenler ile önlisans mezunu öğretmenler ve Kız Meslek Lisesi mezunu usta öğreticiler arasındadır ($F=3.541$, $P<.05$). Bu değerlere göre, lisans mezunu öğretmenlerin sanat etkinliklerinde her gün boyama çalışmaları, yoğurma maddesi çalışmaları, artık materyal çalışmaları ve kağıt işlerine yer verilme düzeyi konusunda önlisans mezunu öğretmenler ve Kız Meslek Lisesi mezunu usta öğreticilere göre daha olumsuz düşünmektedirler.

“Kağıt işleri çalışmalarında çocukların özgün bir şekilde çalışmalarına fırsat veriliyor mu?” ($F=4.357$, $P<.05$) ve “Her gün farklı türde kağıt işleri çalışması yaptırılıyor mu?” ($F=3.524$, $P<.05$) sorularında anlamlı fark yine lisans mezunu öğretmenler ile önlisans ve Kız Meslek Lisesi mezunu olup Açıköğretim Fakültesine devam etmekte olan usta öğreticiler arasındadır. Bu değerlere göre, lisans mezunu öğretmenlerin “Kağıt işleri çalışmalarında çocukların özgün bir şekilde çalışmalarına fırsat verme” ve “Her gün farklı türde kağıt işleri çalışması yaptırılması” etkinliklerinin gerçekleşme düzeyinin önlisans mezunu öğretmenler ile Kız Meslek Lisesi mezunu olup Açıköğretim Fakültesine devam etmekte olan usta öğreticilerden daha düşük olduğu söylenebilir.

3.3.3. Öğretmenlerin Çalışmakta Oldukları Kurumlara Göre Sanat Etkinliklerine İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin çalışmakta oldukları kurumlara göre sanat etkinlikleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtların puan ortalamaları ile puan dağılımlarının standart sapmaları ve t testi sonuçları Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11’de görüldüğü gibi değişik kurumlarda çalışmakta olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin sanat etkinlikleriyle ilgili soruların yanıtlarına ilişkin puan ortalamaları birbirinden farklıdır. Sanat etkinlikleriyle ilgili sorulardan “Sanat etkinliklerinde her gün boyama çalışmaları, yoğurma maddesi çalışması, artık materyal çalışmaları ve kağıt işlerine yer veriliyor mu?”, “Sanat etkinlikleri çocuklara ilgileri doğrultusunda diledikleri sıra ile yaptırılıyor mu?”, “Sanat etkinliklerinde proje çalışmaları yaptırılıyor mu?”, “Sanat etkinliklerinde daha çok, çocukların yaratıcılıklarını kullanmalarına izin veriliyor mu?”, “Her gün farklı türde yoğurma maddesi ile çalışılıyor mu?”, “Her gün farklı türde kağıt işleri çalışması yaptırılıyor mu?” ve “Yırtma-yapıştırma çalışmalarında çocukların özgün ürünler çıkarmalarına fırsat veriliyor mu?” sorularına verilen yanıtlarda Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta olan öğretmenlerin; “Sanat etkinliklerinde bireysel çalışmalar yaptırılıyor mu?”, “Serbest resim çalışmalarında çocukların diledikleri türde boyayı kullanmalarına izin veriliyor mu?”, “Serbest resim çalışmalarında çocuklar her gün, farklı tür boya ile çalıştırılıyor mu?”, “Kağıt işleri çalışmalarında çocukların özgün bir şekilde çalışmalarına fırsat veriliyor mu?” ve “Kağıt-kesme ve kağıt-katlama çalışmalarında çocukların özgün ürünler çıkarmalarına fırsat veriliyor mu?” sorularına verilen yanıtlarda ise İlköğretim bünyesindeki anasınıflarında çalışmakta olan öğretmenlerin puan ortalamaları daha yüksektir.

Tablo 11 dikkatle incelendiğinde, Resmi ve Özel Anaokullarında çalışan öğretmenlerin sanat etkinliklerinin gerçekleşme düzeyini İlköğretim bünyesindeki anasınıflarında çalışan öğretmenlere göre daha yüksek buldukları söylenebilir.

Tablo 11. Öğretmenlerin Çalışmakta Oldukları Kuruma Göre Sanat Etkinlikleriyle İlgili Sorulara Verdikleri Yanıtların Puan Ortalamaları ve t Testi Sonuçları

Sanat Etkinlikleriyle İlgili Sorular	Çalışılan Kurum	N	\bar{X}	SS	SD	t
Sanat etkinliklerinde her gün boyama çalışmaları, yoğurma maddesi çalışması, artık materyal çalışmaları ve kağıt işlerine yer veriliyor mu?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	3.34	0.74	160	2.301*
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	3.70	0.46		
Toplam		162	3.40	0.71		
Sanat etkinlikleri çocuklara ilgileri doğrultusunda diledikleri sıra ile yaptırılıyor mu?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	2.29	0.70	160	1.345
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	3.08	0.77		
Toplam		162	3.26	0.72		
Sanat etkinliklerinde bireysel çalışmalar yaptırılıyor mu?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	3.03	0.83	160	0.195
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	3.00	0.88		
Toplam		162	3.03	0.83		
Sanat etkinliklerinde proje çalışmaları yaptırılıyor mu?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	2.71	0.80	160	1.410
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	2.95	0.75		
Toplam		162	2.74	0.79		
Sanat etkinliklerinde daha çok, çocukların yaratıcılıklarını kullanmalarına izin veriliyor mu?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	3.45	0.61	160	0.320
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	3.50	0.58		
Toplam		162	3.46	0.61		
Serbest resim çalışmalarında çocukların diledikleri türde boyayı kullanmalarına izin veriliyor mu?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	3.31	0.71	160	0.444
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	3.25	0.60		
Toplam		162	3.30	0.69		

Serbest resim çalışmalarında çocuklar her gün, farklı tür boya ile çalıştırılıyor mu?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	3.06	0.84	160	1.503
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	2.79	0.65		
Toplam		162	3.02	0.82		
Her gün farklı türde yoğurma maddesi ile çalışılıyor mu?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	2.16	0.68	160	2.229*
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	2.50	0.58		
Toplam		162	2.21	0.63		
Kağıt işleri çalışmalarında çocukların özgün bir şekilde çalışmalarına fırsat veriliyor mu	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	3.19	0.80	160	0.416
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	3.12	0.53		
Toplam		162	3.18	0.76		
Her gün farklı türde kağıt işleri çalışması yaptırılıyor mu?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	2.92	0.77	160	1.855
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	3.25	0.79		
Toplam		162	2.97	0.77		
Yırtma-yapıştırma çalışmalarında çocukların özgün ürünler çıkarmalarına fırsat veriliyor mu?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	3.06	0.82	160	1.506
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	3.33	0.70		
Toplam		162	3.10	0.80		
Kağıt-kesme ve kağıt-katlama çalışmalarında çocukların özgün ürünler çıkarmalarına fırsat veriliyor mu?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	3.18	0.74	160	0.348
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	3.12	0.61		
Toplam		162	3.17	0.72		

Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çalışmakta oldukları kurumlara göre sanat etkinlikleriyle ilgili her bir soruya verdikleri yanıtların puan ortalamalarında görülen farkların istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadıklarını sınamak için grup ortalamaları arasında bağımsız t testi yapılmıştır.

Sanat etkinlikleriyle ilgili soruların yanıtları içerisinde “Sanat etkinliklerinde her gün boyama çalışmaları, yoğurma maddesi çalışmaları, artık materyal çalışmaları ve kağıt işlerine yer veriliyor mu?” ve “Her gün farklı türde yoğurma maddesi ile çalışılıyor mu?” sorularının yanıtlarına ilişkin puan ortalamalarında istatistiksel bakımdan anlamlı farklar bulunmuştur.

“Sanat etkinliklerinde her gün boyama çalışmaları, yoğurma maddesi çalışması, artık materyal çalışmaları ve kağıt işlerine yer veriliyor mu?” sorusunda İlköğretim bünyesinde çalışmakta olan öğretmenler, Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta olan öğretmenlere göre daha düşük bir puan ortalamasına sahiptirler (3.34; 3.70). Bu iki ortalama arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını sınamak için yapılan t testinde, t değeri 2.301’dir. t değeri 160 serbestlik derecesinde .05 anlamlılık düzeyindeki 1.96 tablo değerinden büyük olduğundan, Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta olan öğretmenler lehine anlamlı fark vardır.

“Her gün farklı türde yoğurma maddesi ile çalışılıyor mu?” sorusunda İlköğretim bünyesinde çalışmakta olan öğretmenler, Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta olan öğretmenlere göre daha düşük bir puan ortalamasına sahiptirler (2.16; 2.50). Bu iki ortalama arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını sınamak için yapılan t testinde, t değeri 2.229’dur. t değeri 160 serbestlik derecesinde .05 anlamlılık düzeyindeki 1.96 tablo değerinden büyük olduğundan, Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta olan öğretmenler lehine anlamlı fark vardır.

3.4. Öğretmenlerin Sanat Etkinlikleri Çalışmalarında Model Verme Durumları

Öğretmenlerin sanat etkinlikleri çalışmalarında çocuklara model verme durumlarına ilişkin bulgular Tablo 12’de görülmektedir.

Tablo 12’de görüldüğü gibi sanat etkinlikleriyle ilgili sorulardan “Kağıt-katlama çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 4.3’ü yanıtsız bırakmış, yüzde 9.3’ü hiç, yüzde 34.6’sı ara sıra, yüzde 30.2’si genellikle ve

yüzde 21.6'sı da her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 51'inden fazlasının kağıt-katlama çalışmalarında model verdiklerini göstermektedir. Öğretmenlerin “Kağıt-katlama çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.55'dir. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, kağıt-katlama çalışmalarında çocuklara genellikle model verildiğini düşündükleri söylenebilir.

Tablo 12. Öğretmenlerin Sanat Etkinlikleri Çalışmalarında Çocuklara Model Verme Durumları

Sanat etkinlikleri çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?		Her zaman	Genellikle	Ara sıra	Hiç	Yanıtsız	\bar{X}
Kağıt-Katlama Çalışmaları	f	35	51	56	16	7	2.55
	%	21.6	30.2	34.6	9.9	4.3	
Kağıt-Kesme Çalışmaları	f	21	28	63	33	17	2.01
	%	13	17.3	38.9	20.4	10.5	
Yırtma-Yapıştırma Çalışmaları	f	13	37	61	36	15	1.98
	%	8.0	22.8	37.7	22.2	9.3	
Artık Materyal Çalışmaları	f	11	25	54	52	20	1.72
	%	6.8	15.4	33.3	32.1	12.3	
Yoğurma Maddesi Çalışmaları	f	10	8	40	91	18	1.38
	%	6.2	4.9	24.7	56.2	11.1	

“Kağıt-kesme çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 10.5'i yanıtsız bırakmış, yüzde 17.3'ü hiç, yüzde 38.9'u ara sıra, yüzde 20.4'ü genellikle ve yüzde 13.0'ı da her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 55'inden fazlasının kağıt-kesme çalışmalarında model vermediklerini göstermektedir. Öğretmenlerin “Kağıt-kesme çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.01'dir. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, kağıt kesme çalışmalarında çocuklara ara sıra model verildiği görüşünde oldukları söylenebilir.

“Yırtma-yapıştırma çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 9.3’ü yanıtı bırakmış, yüzde 22.2’si hiç, yüzde 37.7’si ara sıra, yüzde 22.8’i genellikle ve yüzde 8.0’ı da her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 55’inin yırtma-yapıştırma çalışmalarında model vermediklerini göstermektedir. Öğretmenlerin “Yırtma-yapıştırma çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 1.98’dir. Bu ortalama öğretmenlerin, yırtma-yapıştırma çalışmalarında çocuklara ara sıra model verildiğini düşündüklerini göstermektedir.

“Artık materyal çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 12.3’ü yanıtı bırakmış, yüzde 32.1’i hiç, yüzde 33.3’ü ara sıra, yüzde 15.1’i genellikle ve yüzde 6.8’i de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 65’inden fazlasının artık materyal çalışmalarında model vermediklerini göstermektedir. Öğretmenlerin “Artık materyal çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 1.72’dir. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, artık materyal çalışmalarında çocuklara hiç model verilmediği görüşünde oldukları söylenebilir.

“Yoğurma maddeleri çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 11.1’i yanıtı bırakmış, yüzde 56.2’si hiç, yüzde 21.6’sı ara sıra, yüzde 4.9’ü genellikle ve yüzde 6.2’si de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin çoğunluğunun yoğurma maddeleri çalışmalarında model vermediklerini göstermektedir. Öğretmenlerin “Yoğurma maddeleri çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 1.38’dir. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, yoğurma maddeleri çalışmalarında çocuklara hiç model verilmediği görüşünde oldukları söylenebilir.

Tablo 12’deki veriler dikkatle incelendiğinde, sanat etkinlikleri çalışmalarında “Kağıt-katlama çalışmalarında” genellikle model verildiği, “Kağıt-kesme” ve “Yırtma-yapıştırma” ara sıra model verilirken; “Artık materyal çalışmalarında” ve “Yoğurma maddeleri çalışmalarında” ise hiç model verilmediği anlaşılmaktadır.

Tablodaki verilerden, öğretmenlerin sanat etkinliklerinde çok fazla model vermedikleri söylenebilir. Nitekim, öğretmenlerin sanat etkinlikleri çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu? sorusuna verdikleri yanıtların tümünün aritmetik ortalamalarının ortalaması 4 üzerinden 1.92'dir. Bu ortalamaya göre, öğretmenlerin, sanat etkinlikleri çalışmalarında çocuklara ara sıra model verdikleri, dolayısıyla model vermenin çocukların yaratıcılıklarını olumsuz yönde etkilediği ilkesine uygun olarak çalışmaları gerçekleştirdikleri söylenebilir.

3.4.1. Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre Sanat Etkinlikleri Çalışmalarında Model Verme Durumlarına İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin meslekteki hizmet sürelerine göre sanat etkinlikleri çalışmalarında model verme durumlarına ilişkin puan ortalamaları ile puan dağılımlarının standart sapmaları ve varyans analizi sonuçları Tablo 13'de gösterilmiştir.

Tablo 13'de görüldüğü gibi değişik hizmet sürelerine sahip okulöncesi eğitim öğretmenlerinin sanat etkinlikleri çalışmalarında model verme durumlarıyla ilgili soruların yanıtlarına ilişkin puan ortalamaları birbirinden farklıdır. Sanat etkinlikleri çalışmalarında model verme durumlarıyla ilgili sorulardan “Kağıt-katlama çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?”, “Artık materyal çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?” ve “Yoğurma maddesi çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?” sorularına verilen yanıtlarda en yüksek puan ortalaması 21 yıl ve üstü hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerine aittir. “Kağıt-kesme çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?” sorusuna verilen yanıtlarda en yüksek puan ortalaması 11-16 yıl arası hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerine aittir; “Yırtma-yapıştırma çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?” sorusuna verdikleri yanıtlarda en yüksek puan ortalamaları 6-10 yıl hizmet süresine sahip olan grup ile 11-16 yıl hizmet sürelerine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerine aittir.

Tablo 13. Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre Sanat Etkinlikleri Çalışmalarında Model Verme Durumlarına İlişkin Puan Ortalamaları ve Varyans Analizi Sonuçları

Sanat etkinlikleri çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?	Hizmet Süresi	N	\bar{X}	SS	SD	F
Kağıt-Katlama Çalışmaları	0-5 yıl	67	2.47	1.06	(4,157)	0.638
	6-10 yıl	22	2.72	0.88		
	11-15 yıl	25	2.48	1.15		
	16-20 yıl	29	2.48	1.02		
	21 yıl ve üstü	19	2.84	1.21		
Toplam		162	2.55	1.06		
Kağıt-Kesme Çalışmaları	0-5 yıl	67	2.10	1.10	(4,157)	1.492
	6-10 yıl	22	2.09	1.10		
	11-15 yıl	25	2.16	1.31		
	16-20 yıl	29	1.55	0.98		
	21 yıl ve üstü	19	2.15	1.30		
Toplam		162	2.01	1.15		
Yırtma-Yapıştırma Çalışmaları	0-5 yıl	67	1.92	0.97	(4,157)	0.585
	6-10 yıl	22	2.16	1.31		
	11-15 yıl	25	2.16	1.31		
	16-20 yıl	29	1.79	1.04		
	21 yıl ve üstü	19	2.15	1.21		
Toplam		162	1.98	1.07		
Artık Materyal Çalışmaları	0-5 yıl	67	1.74	1.06	(4,157)	0.166
	6-10 yıl	22	1.64	1.22		
	11-15 yıl	25	1.64	1.22		
	16-20 yıl	29	1.62	1.08		
	21 yıl ve üstü	19	1.78	1.22		
Toplam		162	1.72	1.08		
Yoğurma Maddeleri Çalışmaları	0-5 yıl	67	1.35	0.94	(4,157)	0.654
	6-10 yıl	22	1.36	1.03		
	11-15 yıl	25	1.36	1.03		
	16-20 yıl	29	1.24	0.95		
	21 yıl ve üstü	19	1.68	1.15		
Toplam		162	1.38	0.96		

Sanat etkinlikleri çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu? sorusuna verilen yanıtlarda öğretmenlerin hizmet sürelerine bakıldığında öğretmenlerin hizmet süreleri ile model verme durumlarına ilişkin puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu

dolayısıyla model verme bakımından çok fazla fark olmadığı söylenebilir. Nitekim, okulöncesi eğitim öğretmenlerinin meslekteki hizmet süresine göre sanat etkinlikleri çalışmalarında model verme durumlarıyla ilgili her bir soruya verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamalarında görülen farkların istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadıklarını sınamak için grup ortalamaları arasında tek yönlü varyans analizi yapılmış; ancak, sanat etkinlikleri çalışmalarında çocuklara model verme durumlarıyla ilgili her bir soruya verilen yanıtlara ilişkin puan ortalamaları arasında istatistiksel bakımdan anlamlı farklar bulunamamıştır.

3.4.2. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yükseköğretim Programına Göre Sanat Etkinlikleri Çalışmalarında Model Verme Durumlarına İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin mezun oldukları yükseköğretim programına göre sanat etkinlikleri çalışmalarında model verme durumlarına ilişkin puan ortalamaları ile puan dağılımlarının standart sapmaları ve varyans analizi sonuçları Tablo 14’de gösterilmiştir.

Tablo 14’de görüldüğü gibi değişik yükseköğretim programlarından mezun olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin sanat etkinlikleri çalışmalarında model verme durumlarıyla ilgili soruların yanıtlarına ilişkin puan ortalamaları birbirinden farklıdır. Sanat etkinlikleri çalışmalarında model verme durumlarıyla ilgili sorulardan “Kağıt-katlama çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?” sorusuna verilen yanıtlarda en yüksek puan ortalaması lisans mezunu olan okulöncesi eğitim öğretmenlerine aittir. “Kağıt-kesme çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?”, “Artık materyal çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?” ve “Yoğurma maddesi çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?” sorularına verilen yanıtlarda ise en yüksek puan ortalaması Açıköğretim Fakültesine devam etmekte olan Kız Meslek Lisesi mezunu usta öğreticilere; “Yırtma-yapıştırma çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?” sorusuna verilen yanıtlarda ise en yüksek puan ortalaması önlisans mezunu okulöncesi eğitim öğretmenlerine aittir.

Tablo 14. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yükseköğretim Programına Göre Sanat Etkinlikleri Çalışmalarında Model Verme Durumlarına İlişkin Puan Ortalamaları ve Varyans Analizi Sonuçları

Sanat etkinlikleri çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?	Okul Türü	N	\bar{X}	SS	SD	F
Kağıt-Katlama Çalışmaları	Önlisans	72	2.61	1.08	(2,159)	1.016
	Lisans	54	2.62	1.06		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	2.33	1.01		
Toplam		162	2.55	1.06		
Kağıt-Kesme Çalışmaları	Önlisans	72	2.05	1.24	(2,159)	0.403
	Lisans	54	1.90	1.13		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	2.11	0.97		
Toplam		162	2.01	1.15		
Yırtma-Yapıştırma Çalışmaları	Önlisans	72	2.08	1.14	(2,159)	0.634
	Lisans	54	1.87	1.04		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	1.94	0.95		
Toplam		162	1.98	1.07		
Artık Materyal Çalışmaları	Önlisans	72	1.75	1.13	(2,159)	0.325
	Lisans	54	1.62	0.99		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	1.80	1.11		
Toplam		162	1.72	1.08		
Yoğurma Maddeleri Çalışmaları	Önlisans	72	1.45	1.03	(2,159)	0.953
	Lisans	54	1.24	0.79		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	1.47	1.05		
Toplam		162	1.38	0.96		

Sanat etkinlikleri çalışmalarında çocuklara model verme durumlarıyla ilgili sorulara verilen yanıtlarla öğretmenlerin mezun oldukları yükseköğretim programına bakıldığında, daha çok Açıköğretim Fakültesine devam etmekte olan usta öğreticilerin model verdikleri görülmekle birlikte puan ortalamaları arasında çok büyük farklılıkların olmadığı söylenebilir.

Nitekim, okulöncesi eğitim öğretmenlerinin mezun oldukları yükseköğretim programına göre sanat etkinlikleri çalışmalarında model verme durumlarıyla ilgili her bir soruya

verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamalarında görülen farkların istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadıklarını sınamak için grup ortalamaları arasında tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Ancak, öğretmenlerin mezun oldukları yükseköğretim programına göre sanat etkinlikleri çalışmalarında çocuklara model verme durumlarıyla ilgili her bir soruya verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamaları arasında istatistiksel bakımdan anlamlı farklar elde edilememiştir.

3.4.3. Öğretmenlerin Çalışmakta Oldukları Kurumlara Göre Sanat Etkinlikleri Çalışmalarında Model Verme Durumlarına İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin çalışmakta oldukları kurumlara göre sanat etkinlikleri çalışmalarında model verme durumlarına ilişkin puan ortalamaları ile puan dağılımlarının standart sapmaları ve t testi sonuçları Tablo 15’de gösterilmiştir.

Tablo 15’de görüldüğü gibi değişik kurumlarda çalışmakta olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin sanat etkinlikleri çalışmalarında model verme durumlarıyla ilgili soruların yanıtlarına ilişkin puan ortalamaları birbirinden farklıdır. Sanat etkinlikleri çalışmalarında model verme durumlarıyla ilgili sorulardan “Kağıt-katlama çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?”, “Kağıt-kesme çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?”, “Yırtma-yapıştırma çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?”, “Artık materyal çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?” ve “Yoğurma maddesi çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?” sorularına verilen yanıtlarda Resmi ve Özel Anaokullarında görev yapan öğretmenlerin puan ortalamaları İlköğretim bünyesindeki anasınıflarında çalışmakta olan öğretmenlerin puan ortalamalarında daha yüksektir.

Sanat etkinlikleri çalışmalarında çocuklara model verme durumlarıyla ilgili sorulara verdikleri yanıtlarda öğretmenlerin çalışmakta oldukları kurumlara bakıldığında daha çok Resmi ve Özel Anaokullarında görev yapan öğretmenlerin model verdikleri görülmektedir.

Tablo 15. Öğretmenlerin Çalışmakta Oldukları Kuruma Göre Sanat Etkinlikleri Çalışmalarında Model Verme Durumlarına İlişkin Puan Ortalamaları ve t Testi Sonuçları

Sanat etkinlikleri çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?	Kurum Adı	N	\bar{X}	SS	SD	t
Kağıt-Katlama Çalışmaları	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	2.50	1.08	160	1.391
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	2.83	0.91		
Toplam		162	2.55	1.06		
Kağıt-Kesme Çalışmaları	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	1.94	1.15	160	2.050*
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	2.45	1.02		
Toplam		162	2.01	1.15		
Yırtma-Yapıştırma Çalışmaları	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	1.91	1.08	160	1.966*
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	2.37	1.95		
Toplam		162	1.98	1.07		
Artık Materyal Çalışmaları	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	1.68	1.06	160	1.159
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	1.95	1.19		
Toplam		162	1.72	1.08		
Yoğurma Maddeleri Çalışmaları	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	1.36	0.93	160	0.838
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	1.54	1.14		
Toplam		162	1.38	0.96		

Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çalışmakta oldukları kurumlara göre sanat etkinlikleri çalışmalarında model verme durumlarıyla ilgili her bir soruya verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamalarında görülen farkların istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadıklarını sınamak için grup ortalamaları arasında bağımsız t testi yapılmıştır.

Sanat etkinlikleri çalışmalarında çocuklara model verme durumlarıyla ilgili her bir soruya verdikleri yanıtlar içerisinde “Kağıt-kesme çalışmaları” ve “Yırtma-yapıştırma çalışmaları” sorularının yanıtlarına ilişkin puan ortalamalarında istatistiksel bakımdan anlamlı farklar bulunmuştur.

“Kağıt-kesme çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?” sorusunda İlköğretim bünyesindeki anasınıflarında çalışmakta olan öğretmenler, Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta olan öğretmenlere göre daha düşük bir puan ortalamasına sahiptirler (1.94; 2.45). Bu iki ortalama arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını sınamak için yapılan t testinde, t değeri 2.050’dir. t değeri 160 serbestlik derecesinde .05 anlamlılık düzeyindeki 1.96 değerinden büyük olduğundan, Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta olan öğretmenlerin model vermenin çocuğun yaratıcılık gelişimini olumsuz etkilediği ilkesini dikkate almadıklarını göstermektedir. Dolayısıyla İlköğretim bünyesindeki anasınıflarında çalışmakta olan öğretmenler daha az model verdiklerinden İlköğretim bünyesindeki anasınıflarında çalışmakta olan öğretmenler lehine, istatistiksel bakımdan anlamlı farklar bulunmuştur.

“Yırtma-yapıştırma çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?” sorusunda İlköğretim bünyesindeki anasınıflarında çalışmakta olan öğretmenler, Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta olan öğretmenlere göre daha düşük bir puan ortalamasına sahiptirler (1.91; 2.37). Bu iki ortalama arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını sınamak için yapılan t testinde, t değeri 1.966’dır. t değeri 160 serbestlik derecesinde .05 anlamlılık düzeyindeki 1.96 değerinden büyük olduğundan, Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta olan öğretmenlerin model vermenin çocuğun yaratıcılık gelişimini olumsuz etkilediği ilkesini dikkate almadıklarını göstermektedir. Dolayısıyla İlköğretim bünyesindeki anasınıflarında çalışmakta olan öğretmenler daha az model verdiklerinden İlköğretim bünyesindeki anasınıflarında çalışmakta olan öğretmenler lehine, istatistiksel bakımdan anlamlı farklar bulunmuştur.

3.5. Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulama İlkelerine İlişkin Görüşleri

Araştırma kapsamına giren öğretmenlerin serbest zaman etkinliklerinin uygulama ilkeleriyle ilgili sorulara ilişkin bulguları Tablo 16’da görülmektedir.

Tablo 16. Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulama İlkeleriyle İlgili Sorulara Verdikleri Yanıtlar

Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulama İlkeleriyle İlgili Sorular		Her zaman	Genellikle	Ara sıra	Hiç	Yanıtsız	\bar{X}
Günlük planda yer alan serbest zaman etkinlikleri tüm çocuklara sıra ile yaptırılıyor mu ?	f %	37 22.8	98 40.7	28 17.3	19 11.7	12 7.4	2.59
Planlanan etkinliklerden çocukların tümünün yararlanması sağlanıyor mu?	f %	98 60.5	54 33.3	3 1.9	1 0.6	6 3.7	3.46
Etkinlikler hazırlanırken, bireysel farklılıklara dikkat ediliyor mu?	f %	86 53.1	57 32.2	11 6.8	2 1.2	2 1.2	3.32
Serbest zaman etkinlikleri diliminde çocuklar, birden fazla etkinliğe katılabiliyorlar mı?	f %	82 50.6	66 40.7	8 4.9	- -	6 3.7	3.34
Yıllık plan, ünite planı ve günlük planlarda yer alan hedef ve hedef davranışları (amaç-davranışsal amaçlar) gerçekleştirecek etkinliklere serbest zaman diliminde yer veriliyor mu?	f %	88 54.2	63 38.9	6 3.7	- -	5 3.1	3.41
Serbest zaman etkinliklerinde sınıfın araç-gereç donanımı sağlanarak kazanılması gereken davranışların, çocuklar tarafından buluş yöntemi ile etkin öğrenmelerine olanak veriliyor mu?	f %	43 26.5	83 51.2	29 17.9	1 0.6	6 3.7	2.96
Çocuklar serbest zaman etkinlikleri için ayrılan süreyi etkili olarak kullanabiliyorlar mı?	f %	64 39.5	91 56.2	2 1.2	- -	5 3.1	3.29
Serbest zaman etkinlikleri için ayrılan süreyi, etkili olarak kullandığınızı düşünüyor musunuz?	f %	59 36.4	92 56.8	5 3.1	- -	6 3.7	3.22

Serbest zaman etkinliklerinin yapılabilmesi için sınıfların fiziki donanımları yeterli mi?	f	26	65	41	25	5	
	%	16.0	40.1	25.3	15.4	3.1	2.50
Serbest zaman etkinliklerinde, araç-gereç donanımı zamanın etkili kullanılmasına katkıda bulunuyor mu?	f	62	77	11	-	12	
	%	38.3	47.5	6.8	-	7.4	3.09
Serbest zaman etkinliklerini yeterli araç-gereç olmasa da etkili olarak gerçekleştirebiliyor musunuz?	f	19	103	24	5	11	
	%	11.7	63.6	14.8	3.1	6.8	2.70
Serbest zaman etkinlikleri çocukların tüm gelişim alanlarını destekliyor mu?	f	59	84	9	-	1	
	%	36.4	51.9	5.6	-	6.2	3.12
Serbest zaman etkinliklerinin çocuklara kazanılması gereken davranışları kazandırdığını düşünüyor musunuz?	f	71	74	5	-	12	
	%	43.8	45.7	3.1	-	7.4	3.18

Tablo 16’da görüldüğü gibi serbest zaman etkinlikleriyle ilgili sorulardan “Günlük planda yer alan serbest zaman etkinlikleri tüm çocuklara sıra ile yaptırılıyor mu?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 7.4’ü yanıtı bırakmış, yüzde 11.7’si hiç, yüzde 17.3’ü ara sıra, yüzde 40.7’si genellikle ve yüzde 22.8’i de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 60’ından fazlasının günlük planda yer alan serbest zaman etkinliklerini tüm çocuklara sıra ile yaptıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin “Günlük planda yer alan serbest zaman etkinlikleri tüm çocuklara sıra ile yaptırılıyor mu?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.59’dur. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, günlük planda yer alan serbest zaman etkinliklerinin genellikle tüm çocuklara sırayla yaptırıldığı görüşünde oldukları söylenebilir.

“Planlanan etkinliklerden çocukların tümünün yararlanması sağlanıyor mu?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 3.7’si yanıtı bırakmış, yüzde 0.6’sı hiç, yüzde 1.9’u ara sıra, yüzde 33.3’ü genellikle ve yüzde 60.5’i de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 90’ından fazlasının planlanan etkinliklerden tüm çocukların yararlanmasını sağladıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin “Planlanan etkinliklerden

çocukların tümünün yararlanması sağlanıyor mu?" sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.46'dır. Bu ortalama öğretmenlerin, planlanan etkinliklerden tüm çocukların yararlanmasının her zaman sağlandığını göstermektedir.

"Etkinlikler hazırlanırken, bireysel farklılıklara dikkat ediliyor mu?" sorusunu, öğretmenlerin yüzde 3.7'si yanıtı bırakmış, yüzde 1.2'si hiç, yüzde 6.8'i ara sıra, yüzde 35.2'si genellikle ve yüzde 53.1'i de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 85'inden fazlasının etkinlikleri hazırlarken bireysel farklılıklara dikkat ettiklerini göstermektedir. Öğretmenlerin "Etkinlikler hazırlanırken, bireysel farklılıklara dikkat ediliyor mu?" sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.32'dir. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, etkinlikler hazırlanırken her zaman bireysel farklılıklara dikkat edildiğini düşündükleri söylenebilir.

"Serbest zaman etkinlikleri diliminde çocuklar birden fazla etkinliğe katılabiliyorlar mı?" sorusunu, öğretmenlerin yüzde 3.7'si yanıtı bırakmış yüzde 4.9'u ara sıra, yüzde 40.7'si genellikle ve yüzde 50.6'sı da her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 90'ından fazlasının serbest zaman etkinliklerinde çocukların birden fazla etkinliğe katıldıklarını gözlemlediklerini göstermektedir. Öğretmenlerin "Serbest zaman etkinlikleri diliminde çocuklar birden fazla etkinliğe katılabiliyorlar mı?" sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.34'dür. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, çocukların serbest zaman etkinlikleri diliminde birden fazla etkinliğe katılmalarına her zaman olanak tanındığı kanaatinde oldukları söylenebilir.

"Yıllık plan, ünite planı ve günlük planlarda yer alan hedef ve hedef davranışları (amaç-davranışsal amaçları) gerçekleştirecek etkinliklere serbest zaman diliminde yer veriliyor mu?" sorusunu, öğretmenlerin yüzde 3.1'i yanıtı bırakmış, yüzde 3.7'si ara sıra, yüzde 38.9'u genellikle ve yüzde 54.3'ü de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 90'ından fazlasının serbest zaman etkinliklerinde yıllık plan, ünite planı ve günlük planlarda yer alan hedef ve hedef davranışları (amaç-davranışsal amaçları) gerçekleştirecek etkinliklere serbest zaman diliminde yer verdiklerini göstermektedir. Öğretmenlerin "Yıllık plan, ünite planı ve günlük planlarda yer alan hedef ve hedef davranışları (amaç-davranışsal amaçları) gerçekleştirecek etkinliklere

serbest zaman diliminde yer veriliyor mu?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.41’dir. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, yıllık plan, ünite planı ve günlük planlarda yer alan hedef ve hedef davranışları (amaç-davranışsal amaçları) gerçekleştirecek etkinliklere serbest zaman etkinliklerinde her zaman yer verildiğini düşündükleri söylenebilir.

“Serbest zaman etkinliklerinde sınıfın araç-gereç donanımı sağlanarak kazanılması gereken davranışların, çocuklar tarafından buluş yöntemi ile etkin öğrenmelerine olanak veriliyor mu?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 3.7’si yanıtsız bırakmış, yüzde 0.6’sı hiç, yüzde 17.9’u ara sıra, yüzde 51.2’si genellikle ve yüzde 26.5’i de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 75’inden fazlasının serbest zaman etkinliklerinde sınıfın araç-gereç donanımını sağlayarak kazanılması gereken davranışların çocuklar tarafından buluş yöntemi ile etkin olarak öğrenmelerine olanak tanıdıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin “Serbest zaman etkinliklerinde sınıfın araç-gereç donanımı sağlanarak kazanılması gereken davranışların, çocuklar tarafından buluş yöntemi ile etkin öğrenmelerine olanak veriliyor mu?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.96’dır. Bu ortalama öğretmenlerin, sınıfın araç-gereç donanımının sağlanarak kazanılması gereken davranışların çocuklar tarafından buluş yöntemi ile etkin öğrenmelerine genellikle olanak verildiği görüşünde oldukları söylenebilir.

“Çocuklar serbest zaman etkinlikleri için ayrılan süreyi etkili olarak kullanabiliyorlar mı?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 3.1’i yanıtsız bırakmış, yüzde 1.2’si ara sıra, yüzde 56.2’si genellikle ve yüzde 39.5’i de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 95’inin serbest zaman etkinlikleri için ayrılan sürenin çocuklar tarafından etkili olarak kullanıldığını gözlemlediklerini göstermektedir. Öğretmenlerin “Çocuklar serbest zaman etkinlikleri için ayrılan süreyi etkili olarak kullanabiliyorlar mı?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.29’dur. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, serbest zaman etkinlikleri için ayrılan sürenin her zaman çocuklar tarafından etkili olarak kullanıldığını gözlemledikleri söylenebilir.

“Serbest zaman etkinlikleri için ayrılan süreyi, etkili olarak kullandığınızı düşünüyor musunuz?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 3.7’si yanıtı bırakmış, yüzde 3.1’i ara sıra, yüzde 56.8’i genellikle ve yüzde 36.4’ü de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 90’ından fazlasının serbest zaman etkinlikleri için ayrılan süreyi etkili olarak kullandıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin “Serbest zaman etkinlikleri için ayrılan süreyi, etkili olarak kullandığınızı düşünüyor musunuz?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.22’dir. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, serbest zaman etkinlikleri için ayrılan süreyi genellikle etkili olarak kullandıklarını düşündükleri söylenebilir.

“Serbest zaman etkinliklerinin yapılabilmesi için sınıfların fiziki donanımları yeterli midir?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 3.1’i yanıtı bırakmış, yüzde 15.4’ü hiç, yüzde 25.3’ü ara sıra, yüzde 40.1’i genellikle ve yüzde 16.0’ı da her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yarısından fazlasının serbest zaman etkinliklerinin yapılabilmesi için sınıfların fiziki donanımlarının yeterli olduğunu belirttiklerini diğer yarısının ise sınıfların fiziki donanımlarının yetersiz olduğunu belirttiklerini göstermektedir. Öğretmenlerin “Serbest zaman etkinliklerinin yapılabilmesi için sınıfların fiziki donanımları yeterli midir?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.50’dir. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, yarısı sınıfların fiziki donanımlarını yeterli bulurken, diğer yarısı da sınıfların fiziki donanımlarının serbest zaman etkinliklerinin etkili bir biçimde gerçekleştirilebilmesi için yetersiz olduğunu belirttikleri söylenebilir.

“Serbest zaman etkinliklerinde, araç-gereç donanımı zamanın etkili kullanılmasına katkıda bulunuyor mu?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 7.4’ü yanıtı bırakmış, yüzde 6.8’i ara sıra, yüzde 47.5’i genellikle ve yüzde 38.3’ü de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin çoğunluğunun serbest zaman etkinliklerinde araç-gereç donanımının zamanın etkili olarak kullanılmasına katkıda bulunduğunu belirttiklerini göstermektedir. Öğretmenlerin “Serbest zaman etkinliklerinde, araç-gereç donanımı zamanın etkili kullanılmasına katkıda bulunuyor mu?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.09’dur. Bu ortalamaya göre, öğretmenlerin serbest zaman

etkinliklerinde sınıfların araç-gereç donanımlarının zamanın etkili olarak kullanılmasını genellikle etkilediğini belirttikleri söylenebilir.

“Serbest zaman etkinliklerini yeterli araç-gereç olmasa da etkili olarak gerçekleştirebiliyor musunuz?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 6.8’i yanıtı bırakmış yüzde 3.1’i hiç, yüzde 14.8’i ara sıra, yüzde 63.6’sı genellikle ve yüzde 11.7’si de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 75’inden fazlasının serbest zaman etkinliklerinde araç-gereç donanımının zamanın etkili olarak kullanılmasını etkilese bile bu zamanı yeterli araç-gereç olmasa da etkili olarak gerçekleştirebildiklerini göstermektedir. Öğretmenlerin “Serbest zaman etkinliklerini yeterli araç-gereç olmasa da etkili olarak gerçekleştirebiliyor musunuz?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.70’dir. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, yeterli araç-gereç olmasa da serbest zaman etkinliklerini genellikle etkili olarak gerçekleştirebildiklerini belirttikleri söylenebilir.

“Serbest zaman etkinlikleri çocukların tüm gelişim alanlarını destekliyor mu?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 6.2’si yanıtı bırakmış, yüzde 5.6’sı ara sıra, yüzde 51.9’u genellikle ve yüzde 36.4’ü de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 85’inin serbest zaman etkinliklerinin çocukların tüm gelişim alanlarını desteklediklerini gözlemlediklerini göstermektedir. Öğretmenlerin “Serbest zaman etkinlikleri çocukların tüm gelişim alanlarını destekliyor mu?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.12’dir. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, serbest zaman etkinliklerinin çocukların tüm gelişim alanlarını genellikle desteklediğini gözlemledikleri söylenebilir.

“Serbest zaman etkinliklerinin çocuklara kazanılması gereken davranışları kazandırdığını düşünüyor musunuz?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 7.4’ü yanıtı bırakmış, yüzde 3.1’i ara sıra, yüzde 45.7’si genellikle ve yüzde 43.8’i de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 85’inden fazlasının serbest zaman etkinliklerinin çocuklara kazanılması gereken davranışları kazandırdığını belirttiklerini göstermektedir. Öğretmenlerin “Serbest zaman etkinliklerinin çocuklara kazanılması gereken davranışları kazandırdığını düşünüyor musunuz?” sorusuna ilişkin yanıtlarının

aritmetik ortalaması 3.18'dir. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, serbest zaman etkinliklerinin çocuklara, kazanılması gereken tüm davranışları genellikle kazandırdığını belirttikleri söylenebilir.

Tablo 16 dikkatle incelendiğinde, öğretmenlerin serbest zaman etkinliklerinin uygulama ilkelerinden “Planlanan etkinliklerden çocukların tümünün yararlanması sağlanıyor mu?”, “Etkinlikler hazırlanırken, bireysel farklılıklara dikkat ediliyor mu?”, “Serbest zaman etkinlikleri diliminde çocuklar birden fazla etkinliğe katılabiliyor mu?”, “Yıllık plan, ünite planı ve günlük planlarda yer alan hedef ve hedef davranışları (amaç-davranışsal amaçları) gerçekleştirecek etkinliklere serbest zaman diliminde yer veriliyor mu?” ve “Çocuklar serbest zaman etkinlikleri için ayrılan süreyi etkili olarak kullanabiliyorlar mı?” ilkelerinin her zaman; “Günlük planda yer alan serbest zaman etkinlikleri tüm çocuklara sıra ile yaptırılıyor mu?”, “Serbest zaman etkinliklerinde sınıfın araç-gereç donanımı sağlanarak kazanılması gereken davranışların, çocuklar tarafından buluş yöntemi ile etkin öğrenmelerine olanak veriliyor mu?”, “Serbest zaman etkinlikleri için ayrılan süreyi, etkili olarak kullanıldığının düşünüyor musunuz?”, “Serbest zaman etkinliklerinin yapılabilmesi için sınıfların fiziki donanımları yeterli mi?”, “Serbest zaman etkinliklerinde, araç-gereç donanımı zamanın etkili kullanılmasına katkıda bulunuyor mu?”, “Serbest zaman etkinliklerinin yeterli araç-gereç olmasa da etkili olarak gerçekleştirebiliyor musunuz?”, “Serbest zaman etkinlikleri çocukların tüm gelişim alanlarını destekliyor mu?”, “Serbest zaman etkinliklerinin çocuklara kazanılması gereken davranışları kazandırdığının düşünüyor musunuz?” biçimindeki ilkelerinin genellikle gerçekleştiğini düşündükleri söylenebilir.

Öğretmenlerin serbest zaman etkinliklerinin uygulama ilkeleriyle ilgili soruların tümüne verdikleri yanıtların aritmetik ortalamalarının ortalaması 4 üzerinden 3.09'dur. Bu ortalamaya göre de öğretmenlerin serbest zaman etkinliklerinin genellikle amaç ve ilkelerine uygun olarak gerçekleştiği kanaatinde oldukları söylenebilir.

3.5.1. Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulama İlkelerine İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin meslekteki hizmet sürelerine göre serbest zaman etkinliklerinin uygulama ilkelerine ilişkin sorulara verdikleri yanıtların puan ortalamaları ile puan dağılımlarının standart sapmaları ve varyans analizi sonuçları Tablo 17'de gösterilmiştir.

Tablo 17. Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulama İlkeleriyle İlgili Soruların Yanıtlarına İlişkin Puan Ortalamaları ve Varyans Analizi Sonuçları

Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulama İlkeleriyle İlgili Sorular	Hizmet Süresi	N	\bar{X}	SS	SD	F
Günlük planda yer alan serbest zaman etkinlikleri tüm çocuklara sıra ile yaptırılıyor mu ?	0-5 yıl	67	2.70	1.16	(4,157)	0.403
	6-10 yıl	22	2.36	1.29		
	11-15 yıl	25	2.64	1.25		
	16-20 yıl	29	2.58	1.26		
	21 yıl ve üstü	19	2.47	0.84		
Toplam		162	2.59	1.17		
Planlanan etkinliklerden çocukların tümünün yararlanması sağlanıyor mu?	0-5 yıl	67	3.58	0.72	(4,157)	1.680
	6-10 yıl	22	3.59	0.59		
	11-15 yıl	25	3.48	0.91		
	16-20 yıl	29	3.10	1.34		
	21 yıl ve üstü	19	3.42	0.60		
Toplam		162	3.46	0.87		
Etkinlikler hazırlanırken, bireysel farklılıklara dikkat ediliyor mu?	0-5 yıl	67	3.40	0.87	(4,157)	2.503*
	6-10 yıl	22	3.63	0.58		
	11-15 yıl	25	3.16	0.89		
	16-20 yıl	29	2.93	1.33		
	21 yıl ve üstü	19	3.52	0.61		
Toplam		162	3.32	0.93		
Serbest zaman etkinlikleri diliminde çocuklar, birden fazla etkinliğe katılabiliyorlar mı?	0-5 yıl	67	3.46	0.85	(4,157)	1.263
	6-10 yıl	22	3.36	0.58		
	11-15 yıl	25	3.32	0.85		
	16-20 yıl	29	3.03	1.20		
	21 yıl ve üstü	19	3.42	0.60		
Toplam		162	3.34	0.87		

Yıllık plan, ünite planı ve günlük planlarda yer alan hedef ve hedef davranışları (amaç-davranışsal amaçlar)	0-5 yıl	67	3.35	0.75	(4,157)	1.106
	6-10 yıl	22	3.36	0.95		
	11-15 yıl	25	3.36	0.86		
gerçekleştirecek etkinliklere serbest zaman diliminde yer veriliyor mu?	16-20 yıl	29	3.37	1.04		
	21 yıl ve üstü	19	3.78	0.41		
Toplam		162	3.41	0.83		
Serbest zaman etkinliklerinde sınıfın araç-gereç donanımı sağlanarak kazanılması gereken davranışların, çocuklar tarafından buluş yöntemi ile etkin öğrenmelerine olanak veriliyor mu?	0-5 yıl	67	2.92	0.97	(4,157)	0.524
	6-10 yıl	22	3.09	0.75		
	11-15 yıl	25	2.96	0.88		
	16-20 yıl	29	2.82	0.96		
	21 yıl ve üstü	19	3.15	0.68		
Toplam		162	2.96	0.89		
Çocuklar serbest zaman etkinlikleri için ayrılan süreyi etkili olarak kullanabiliyorlar mı?	0-5 yıl	67	3.26	0.78	(4,157)	0.661
	6-10 yıl	22	3.36	0.49		
	11-15 yıl	25	3.20	0.81		
	16-20 yıl	29	3.20	1.01		
	21 yıl ve üstü	19	3.52	0.51		
Toplam		162	3.29	0.77		
Serbest zaman etkinlikleri için ayrılan süreyi, etkili olarak kullandığınızı düşünüyor musunuz?	0-5 yıl	67	3.20	0.78	(4,157)	1.090
	6-10 yıl	22	3.18	0.58		
	11-15 yıl	25	3.16	0.80		
	16-20 yıl	29	3.10	1.17		
	21 yıl ve üstü	19	3.57	0.50		
Toplam		162	3.22	0.82		
Serbest zaman etkinliklerinin yapılabilmesi için sınıfların fiziki donanımları yeterli mi?	0-5 yıl	67	2.41	1.04	(4,157)	0.331
	6-10 yıl	22	2.68	0.94		
	11-15 yıl	25	2.60	1.04		
	16-20 yıl	29	2.51	1.08		
	21 yıl ve üstü	19	2.47	1.07		
Toplam		162	2.50	1.03		
Serbest zaman etkinliklerinde, araç-gereç donanımı zamanın etkili kullanılmasına katkıda bulunuyor mu?	0-5 yıl	67	3.13	1.04	(4,157)	0.140
	6-10 yıl	22	3.18	1.00		
	11-15 yıl	25	3.04	1.27		
	16-20 yıl	29	3.00	1.30		
	21 yıl ve üstü	19	3.05	0.84		
Toplam		162	3.09	1.05		
Serbest zaman etkinliklerini yeterli araç-gereç olmasa da etkili olarak gerçekleştirebiliyor musunuz?	0-5 yıl	67	2.74	0.87	(4,157)	1.029
	6-10 yıl	22	2.68	0.64		
	11-15 yıl	25	2.76	1.01		
	16-20 yıl	29	2.41	1.26		
	21 yıl ve üstü	19	2.94	0.91		
Toplam		162	2.70	0.95		

Serbest zaman etkinlikleri çocukların tüm gelişim alanlarını destekliyor mu?	0-5 yıl	67	3.22	0.90	(4,157)	0.703
	6-10 yıl	22	3.09	0.52		
	11-15 yıl	25	3.04	0.84		
	16-20 yıl	29	2.89	1.44		
	21 yıl ve üstü	19	3.26	0.99		
Toplam		162	3.12	0.98		
Serbest zaman etkinliklerinin çocuklara kazanılması gereken davranışları kazandırdığını düşünüyor musunuz?	0-5 yıl	67	3.28	0.99	(4,157)	1.562
	6-10 yıl	22	3.31	0.56		
	11-15 yıl	25	3.08	0.81		
	16-20 yıl	29	2.79	1.54		
	21 yıl ve üstü	19	3.42	0.96		
Toplam		162	3.18	1.05		

Tablo 17’de görüldüğü gibi değişik hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin serbest zaman etkinliklerinin uygulama ilkeleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtların puan ortalamaları birbirinden farklıdır. Serbest zaman etkinlikleriyle ilgili sorulardan, “Günlük planda yer alan serbest zaman etkinlikleri tüm çocuklara sıra ile yaptırılıyor mu?” ve “Serbest zaman etkinlikleri diliminde çocuklar, birden fazla etkinliğe katılabiliyorlar mı?” sorularına verilen yanıtlarda en yüksek puan ortalaması 0-5 yıl arası hizmet süresine sahip okulöncesi eğitim öğretmenlerine; “Planlanan etkinliklerden çocukların tümünün yararlanması sağlanıyor mu?”, “Etkinlikler hazırlanırken, bireysel farklılıklara dikkat ediliyor mu?”, “Serbest zaman etkinliklerinin yapılabilmesi için sınıfların fiziki donanımları yeterli mi?” ve “Serbest zaman etkinliklerinde, araç-gereç donanımı zamanın etkili kullanılmasına katkıda bulunuyor mu?” sorularına verilen yanıtlarda en yüksek puan ortalaması 6-10 yıl arası hizmet süresine sahip okulöncesi eğitim öğretmenlerine aittir. “Yıllık plan, ünite planı ve günlük planlarda yer alan hedef ve hedef davranışları (amaç-davranışsal amaçlar) gerçekleştirecek etkinliklere serbest zaman diliminde yer veriliyor mu?”, “Serbest zaman etkinliklerinde sınıfın araç-gereç donanımı sağlanarak kazanılması gereken davranışların, çocuklar tarafından buluş yöntemi ile etkin öğrenmelerine olanak veriliyor mu?”, “Çocuklar serbest zaman etkinlikleri için ayrılan süreyi etkili olarak kullanabiliyorlar mı?”, “Serbest zaman etkinlikleri için ayrılan süreyi, etkili olarak kullandığınızı düşünüyor musunuz?”, “Serbest zaman etkinliklerini yeterli araç-gereç olmasa da etkili olarak gerçekleştirebiliyor musunuz?”, “Serbest zaman etkinlikleri çocukların tüm gelişim alanlarını destekliyor mu?” ve “Serbest zaman etkinliklerinin

çocuklara kazanılması gereken davranışları kazandırdığını düşünüyor musunuz?” sorularına verilen yanıtlarda en yüksek puan ortalamasına ise 21 yıl ve üstü hizmet süresine sahip okulöncesi eğitim öğretmenleri sahiptir.

Öğretmenlerin, serbest zaman etkinliklerinin uygulama ilkeleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtlarda öğretmenlerin meslekteki hizmet sürelerine bakıldığında öğretmenlerin hizmet süresine göre görüşlerinin farklılaştığı, 16-20 yıl hizmet süresine sahip öğretmenlerin diğer hizmet sürelerine sahip öğretmenlere göre serbest zaman etkinliklerinin uygulama ilkelerinin gerçekleşme düzeyini daha olumlu buldukları söylenebilir.

Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin meslekteki hizmet sürelerine göre serbest zaman etkinliklerinin uygulama ilkeleriyle ilgili her bir soruya verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamalarında görülen farkların istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadıklarını sınamak için grup ortalamaları arasında tek yönlü varyans analizi yapılmış; öğretmenlerin serbest zaman etkinliklerinin uygulama ilkeleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtlar içerisinde yalnızca “Etkinlikler hazırlanırken, bireysel farklılıklara dikkat ediliyor mu?” sorusunun yanıtına ilişkin puan ortalamalarında istatistiksel bakımdan anlamlı fark bulunmuştur.

“Etkinlikler hazırlanırken, bireysel farklılıklara dikkat ediliyor mu?” sorusunun yanıtında anlamlı fark 16-20 yıl hizmet süresine sahip öğretmenler ile diğer hizmet süresine sahip öğretmenler arasındadır ($F=2.503$, $P<.05$). Bu değerlere göre, 16-20 yıl hizmet süresine sahip öğretmenlerin “Etkinlikler hazırlanırken, bireysel farklılıklara dikkat ediliyor mu?” konusundaki görüşleri diğer hizmet sürelerine sahip öğretmenlerin görüşlerine göre daha olumsuzdur.

3.5.2. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yükseköğretim Programına Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulama İlkelerine İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin mezun oldukları yüksek öğretim programına göre serbest zaman etkinliklerinin uygulama ilkelerine ilişkin sorulara verdikleri yanıtların puan ortalamaları ile puan dağılımlarının standart sapmaları ve varyans analizi sonuçları Tablo 18'de gösterilmiştir.

Tablo 18. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yükseköğretim Programına Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulama İlkeleriyle İlgili Soruların Yanıtlarına İlişkin Puan Ortalamaları ve Varyans Analizi Sonuçları

Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulama İlkeleriyle İlgili Sorular	Okul Türü	N	\bar{X}	SS	SD	F
Günlük planda yer alan serbest zaman etkinlikleri tüm çocuklara sıra ile yaptırılıyor mu ?	Önlisans	72	2.52	1.13	(2,159)	4.377*
	Lisans	54	2.37	1.29		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	3.08	0.93		
Toplam		162	2.59	1.17		
Planlanan etkinliklerden çocukların tümünün yararlanması sağlanıyor mu?	Önlisans	72	3.29	1.05	(2,159)	2.571
	Lisans	54	3.57	0.63		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	3.63	0.76		
Toplam		162	3.46	0.87		
Etkinlikler hazırlanırken, bireysel farklılıklara dikkat ediliyor mu?	Önlisans	72	3.45	1.06	(2,159)	0.914
	Lisans	54	3.46	0.66		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	3.30	1.00		
Toplam		162	3.32	0.93		
Serbest zaman etkinlikleri diliminde çocuklar, birden fazla etkinliğe katılabiliyorlar mı?	Önlisans	72	3.18	0.95	(2,159)	2.421
	Lisans	54	3.44	0.79		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	3.52	0.81		
Toplam		162	3.34	0.87		
Yıllık plan, ünite planı ve günlük planlarda yer alan hedef ve hedef davranışları (amaç-davranışsal amaçlar) gerçekleştirecek etkinliklere serbest zaman diliminde yer veriliyor mu?	Önlisans	72	3.48	0.87	(2,159)	0.599
	Lisans	54	3.38	0.73		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	3.30	0.88		
Toplam		162	3.41	0.83		

Serbest zaman etkinliklerinde sınıfın araç-gereç donanımı sağlanarak kazanılması gereken davranışların, çocuklar tarafından buluş yöntemi ile etkin öğrenmelerine olanak veriliyor mu?	Önlisans	72	2.91	0.91	(2,159)	0.199
	Lisans	54	3.01	0.87		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	2.97	0.77		
Toplam		162	2.96	0.89		
Çocuklar serbest zaman etkinlikleri için ayrılan süreyi etkili olarak kullanabiliyorlar mı?	Önlisans	72	3.27	0.84	(2,159)	0.314
	Lisans	54	3.35	0.48		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	3.22	0.98		
Toplam		162	3.29	0.77		
Serbest zaman etkinlikleri için ayrılan süreyi, etkili olarak kullandığınızı düşünüyor musunuz?	Önlisans	72	3.19	0.92	(2,159)	0.074
	Lisans	54	3.24	0.54		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	3.25	0.96		
Toplam		162	3.22	0.82		
Serbest zaman etkinliklerinin yapılabilmesi için sınıfların fiziki donanımları yeterli mi?	Önlisans	72	2.54	1.06	(2,159)	0.106
	Lisans	54	2.50	0.98		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	2.44	1.08		
Toplam		162	2.50	1.03		
Serbest zaman etkinliklerinde, araç-gereç donanımı zamanın etkili kullanılmasına katkıda bulunuyor mu?	Önlisans	72	3.00	1.38	(2,159)	0.828
	Lisans	54	3.24	0.90		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	3.05	1.09		
Toplam		162	3.09	1.05		
Serbest zaman etkinliklerini yeterli araç-gereç olmasa da etkili olarak gerçekleştirebiliyor musunuz?	Önlisans	72	2.55	1.08	(2,159)	1.861
	Lisans	54	2.75	0.77		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	2.91	0.90		
Toplam		162	2.70	0.95		
Serbest zaman etkinlikleri çocukların tüm gelişim alanlarını destekliyor mu?	Önlisans	72	2.98	1.13	(2,159)	1.274
	Lisans	54	3.24	0.54		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	3.22	1.14		
Toplam		162	3.12	0.98		
Serbest zaman etkinliklerinin çocuklara kazanılması gereken davranışları kazandırdığını düşünüyor musunuz?	Önlisans	72	3.02	1.98	(2,159)	1.458
	Lisans	54	3.31	0.57		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	3.30	1.26		
Toplam		162	3.18	1.05		

Tablo 18’de görüldüğü gibi farklı yükseköğretim programlarından mezun olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin serbest zaman etkinliklerinin uygulama ilkeleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtların puan ortalamaları birbirinden farklıdır. Serbest zaman etkinlikleriyle ilgili sorulardan, “Günlük planda yer alan serbest zaman etkinlikleri tüm çocuklara sıra ile yaptırılıyor mu?”, “Planlanan etkinliklerden çocukların tümünün yararlanması sağlanıyor mu?”, “Serbest zaman etkinlikleri diliminde çocuklar, birden fazla etkinliğe katılabiliyorlar mı?”, “Serbest zaman etkinlikleri için ayrılan süreyi, etkili olarak kullandığınızı düşünüyor musunuz?”, “Serbest zaman etkinliklerini yeterli araç-gereç olmasa da etkili olarak gerçekleştirebiliyor musunuz?” ve “Serbest zaman etkinliklerinin çocuklara kazanılması gereken davranışları kazandırdığını düşünüyor musunuz?” sorularına verilen yanıtlarda en yüksek puan ortalaması Açıköğretim Fakültesine devam etmekte olan Kız Meslek Lisesi mezunu usta öğreticilere aittir. “Etkinlikler hazırlanırken, bireysel farklılıklara dikkat ediliyor mu?”, “Serbest zaman etkinliklerinde sınıfın araç-gereç donanımı sağlanarak kazanılması gereken davranışların, çocuklar tarafından buluş yöntemi ile etkin öğrenmelerine olanak veriliyor mu?”, “Serbest zaman etkinliklerinde, araç-gereç donanımı zamanın etkili kullanılmasına katkıda bulunuyor mu?” ve “Serbest zaman etkinlikleri çocukların tüm gelişim alanlarını destekliyor mu?” sorularına verilen yanıtlarda en yüksek puan ortalaması lisans mezunu okulöncesi eğitim öğretmenlerine aittir. “Yıllık plan, ünite planı ve günlük planlarda yer alan hedef ve hedef davranışları (amaç-davranışsal amaçlar) gerçekleştirecek etkinliklere serbest zaman diliminde yer veriliyor mu?”, “Çocuklar serbest zaman etkinlikleri için ayrılan süreyi etkili olarak kullanabiliyorlar mı?” ve “Serbest zaman etkinliklerinin yapılabilmesi için sınıfların fiziki donanımları yeterli mi?” sorularına verilen yanıtlarda ise en yüksek puan ortalamasına önlisans mezunu okulöncesi eğitim öğretmenleri sahiptir.

Serbest zaman etkinlikleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtlara göre öğretmenlerin mezun oldukları yükseköğretim programına bakıldığında, farklı sorularda en yüksek puan ortalamalarının farklı programlardan mezun olan okulöncesi eğitim öğretmenlerine ait olduğu görülmektedir. Ayrıca herhangi bir yükseköğretim programından mezun olan grubun sorulara verdikleri yanıtların aritmetik ortalamaları birbirine yakın olup diğerlerinden çok farklı değildir.

Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin mezun oldukları yükseköğretim programına göre serbest zaman etkinliklerinin uygulama ilkeleriyle ilgili her bir soruya verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamalarında görülen farkların istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadıklarını sınamak için grup ortalamaları arasında tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Öğretmenlerin serbest zaman etkinliklerinin uygulama ilkeleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtlar içerisinde yalnızca “Günlük planda yer alan serbest zaman etkinlikleri tüm çocuklara sıra ile yaptırılıyor mu? sorusunun yanıtına ilişkin puan ortalamalarında istatistiksel bakımdan anlamlı fark bulunmuştur.

“Günlük planda yer alan serbest zaman etkinlikleri tüm çocuklara sıra ile yaptırılıyor mu? sorusunun yanıtında anlamlı fark Açıköğretim Fakültesine devam etmekte olan Kız Meslek Lisesi mezunu usta öğreticiler ile önlisans mezunu öğretmenler ve lisans mezunu öğretmenler arasındadır ($F=4.377$, $P<.05$). Bu değerlere göre, Açıköğretim Fakültesine devam eden usta öğreticiler ve önlisans mezunu öğretmenlerin günlük planda yer alan serbest zaman etkinliklerini çocuklara sıra ile yaptırılmaları, çocukların etkinlikleri ilgileri ve istekleri doğrultusunda seçmelerini engellemekte ve çocukların karar verebilme becerilerini olumsuz yönde etkilemektedir. Dolayısıyla lisans mezunu öğretmenler lehine istatistiksel bakımdan anlamlı fark bulunmuştur.

3.5.3. Öğretmenlerin Çalışmakta Oldukları Kuruma Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulama İlkelerine İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin çalışmakta oldukları kurumuna göre serbest zaman etkinliklerinin uygulama ilkeleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamaları ile puan dağılımlarının standart sapmaları ve t testi sonuçları Tablo 19’da gösterilmiştir.

Tablo 19. Öğretmenlerin, Çalıştıkları Kuruma Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulama İlkeleri İle İlgili Sorulara Verdikleri Yanıtların Puan Ortalamaları ve t Testi Sonuçları

Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulama İlkeleriyle İlgili Sorular	Çalışılan Kurum	N	\bar{X}	SS	SD	t
Günlük planda yer alan serbest zaman etkinlikleri tüm çocuklara sıra ile yaptırılıyor mu ?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	2.59	1.11	160	0.118
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	2.62	1.52		
Toplam		162	2.59	1.17		
Planlanan etkinliklerden çocukların tümünün yararlanması sağlanıyor mu?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	3.44	0.87	160	0.474
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	3.54	0.93		
Toplam		162	3.46	0.87		
Etkinlikler hazırlanırken, bireysel farklılıklara dikkat ediliyor mu?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	3.33	0.94	160	0.200
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	3.29	0.90		
Toplam		162	3.32	0.93		
Serbest zaman etkinlikleri diliminde çocuklar, birden fazla etkinliğe katılabiliyorlar mı?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	3.33	0.88	160	0.427
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	3.41	0.88		
Toplam		162	3.34	0.87		
Yıllık plan, ünite planı ve günlük planlarda yer alan hedef ve hedef davranışları (amaç-davranışsal amaçlar) gerçekleştirecek etkinliklere serbest zaman diliminde yer veriliyor mu?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	3.39	0.82	160	0.551
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	3.50	0.88		
Toplam		162	3.41	0.83		
Serbest zaman etkinliklerinde sınıfın araç-gereç donanımı sağlanarak kazanılması gereken davranışların, çocuklar tarafından buluş yöntemi ile etkin öğrenmelerine olanak veriliyor mu?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	2.96	0.87	160	0.027
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	2.95	1.04		
Toplam		162	2.96	0.89		

Çocuklar serbest zaman etkinlikleri için ayrılan süreyi etkili olarak kullanabiliyorlar mı?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	3.30	0.76	160	0.557
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	3.20	0.88		
Toplam		162	3.29	0.77		
Serbest zaman etkinlikleri için ayrılan süreyi, etkili olarak kullandığınızı düşünüyor musunuz?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	3.21	0.82	160	0.178
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	3.25	0.84		
Toplam		162	3.22	0.82		
Serbest zaman etkinliklerinin yapılabilmesi için sınıfların fiziki donanımları yeterli mi?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	2.44	1.00	160	1.687
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	2.83	1.16		
Toplam		162	2.50	1.03		
Serbest zaman etkinliklerinde, araç-gereç donanımı zamanın etkili kullanılmasına katkıda bulunuyor mu?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	3.00	1.06	160	2.506*
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	3.58	0.88		
Toplam		162	3.09	1.05		
Serbest zaman etkinliklerini yeterli araç-gereç olmasa da etkili olarak gerçekleştirebiliyor musunuz?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	2.71	0.90	160	0.435
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	2.62	1.24		
Toplam		162	2.70	0.95		
Serbest zaman etkinlikleri çocukların tüm gelişim alanlarını destekliyor mu?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	3.11	1.00	160	0.233
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	3.16	0.86		
Toplam		162	3.12	0.98		
Serbest zaman etkinliklerinin çocuklara kazanılması gereken davranışları kazandırdığını düşünüyor musunuz?	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	3.17	1.04	160	0.326
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	3.25	1.11		
Toplam		162	3.18	1.05		

Tablo 19’da görüldüğü gibi, değişik kurumlarda çalışmakta olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin serbest zaman etkinliklerinin uygulama ilkeleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtların puan ortalamaları birbirinden farklıdır. Serbest zaman etkinlikleriyle ilgili sorulardan, “Günlük planda yer alan serbest zaman etkinlikleri tüm

çocuklara sıra ile yaptırılıyor mu?”, “Planlanan etkinliklerden çocukların tümünün yararlanması sağlanıyor mu?”, “Serbest zaman etkinlikleri diliminde çocuklar, birden fazla etkinliğe katılabiliyorlar mı?”, “Yıllık plan, ünite planı ve günlük planlarda yer alan hedef ve hedef davranışları (amaç-davranışsal amaçlar) gerçekleştirecek etkinliklere serbest zaman diliminde yer veriliyor mu?”, “Serbest zaman etkinlikleri için ayrılan süreyi, etkili olarak kullandığınızı düşünüyor musunuz?”, “Serbest zaman etkinliklerinin yapılabilmesi için sınıfların fiziki donanımları yeterli mi?”, “Serbest zaman etkinliklerinde, araç-gereç donanımı zamanın etkili kullanılmasına katkıda bulunuyor mu?”, “Serbest zaman etkinlikleri çocukların tüm gelişim alanlarını destekliyor mu?” ve “Serbest zaman etkinliklerinin çocuklara kazanılması gereken davranışları kazandırdığını düşünüyor musunuz?” sorularına verilen yanıtlarda Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin puan ortalamaları; “Etkinlikler hazırlanırken, bireysel farklılıklara dikkat ediliyor mu?”, “Serbest zaman etkinliklerinde sınıfın araç-gereç donanımı sağlanarak kazanılması gereken davranışların, çocuklar tarafından buluş yöntemi ile etkin öğrenmelerine olanak veriliyor mu?”, “Çocuklar serbest zaman etkinlikleri için ayrılan süreyi etkili olarak kullanabiliyorlar mı?” ve “Serbest zaman etkinliklerini yeterli araç-gereç olmasa da etkili olarak gerçekleştirebiliyor musunuz?” sorularına verilen yanıtlarda da İlköğretim bünyesinde bulunan anasınıflarında çalışmakta olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin puan ortalamaları daha yüksektir.

Serbest zaman etkinlikleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtlarda öğretmenlerin çalışmakta oldukları kurumlara bakıldığında farklı sorularda en yüksek puan ortalamalarının farklı kurumlarda çalışmakta olan okulöncesi eğitim öğretmenlerine ait olduğu görülmektedir. Çizelge dikkatle incelendiğinde öğretmenlerin çalıştıkları kurumlara göre bir soru hariç sorulara verdikleri yanıtların puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Buradan öğretmenlerin çalıştıkları kurumlara göre serbest zaman etkinliklerinin uygulama ilkeleriyle ilgili görüşleri arasında fark olmadığı söylenebilir.

Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çalışmakta oldukları kurumlara göre serbest zaman etkinliklerinin uygulama ilkeleriyle ilgili her bir soruya verdikleri yanıtlara ilişkin puan

ortalamalarında görülen farkların istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadıklarını sınamak için grup ortalamaları arasında bağımsız t testi yapılmıştır.

Öğretmenlerin serbest zaman etkinliklerinin uygulama ilkeleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtlar içerisinde yalnızca “Serbest zaman etkinliklerinde, araç-gereç donanımı zamanın etkili kullanılmasına katkıda bulunuyor mu?” sorusunun yanıtlarına ilişkin puan ortalamalarında istatistiksel bakımdan anlamlı fark bulunmuştur.

“Serbest zaman etkinliklerinde, araç-gereç donanımı zamanın etkili kullanılmasına katkıda bulunuyor mu?” sorusunda İlköğretim bünyesindeki anasınıflarında çalışmakta olan öğretmenler, Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta olan öğretmenlerden daha düşük bir puan ortalamasına sahiptirler (3.00; 3.58). Bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını sınamak için yapılan t testinde, t değeri 2.506’dır. t değeri 160 serbestlik derecesinde .05 anlamlılık düzeyindeki tablo değerinden büyük olduğundan, Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta olan öğretmenler lehine anlamlı bir fark vardır.

3.6. Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerinde Kullandıkları Öğretim Stratejisi, Yöntem ve Teknikler

Öğretmenlerin serbest zaman etkinliklerinde öğretim stratejisi, yöntem ve tekniklerini ne derecede kullandıkları Tablo 20’de gösterilmiştir.

Tablo 20’de serbest zaman etkinlikleri sırasında öğretmenlerin öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini ne derecede kullandıkları görülmektedir. Buna göre, “Buluş yoluyla öğretim stratejisini ne derecede kullanıyorsunuz?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 17.3’ü yanıtı bırakmış, yüzde 0.6’sı hiç, yüzde 16’sı ara sıra, yüzde 40.7’si genellikle ve yüzde 25.3’ü de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 65’inden fazlasının buluş yoluyla öğretim stratejisini kullandıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin “Buluş yoluyla öğretim stratejisini ne derecede kullanıyorsunuz?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.56’dır. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, buluş yoluyla öğretim stratejisini genellikle kullandıkları söylenebilir.

Tablo 20. Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerinde Kullandıkları Öğretim Stratejisi, Yöntem ve Teknikleri

Öğretmenlerin, serbest zaman etkinliklerinde kullandıkları öğretim stratejisi, yöntem ve teknikleri		Her zaman	Genellikle	Ara sıra	Hiç	Yanıtsız	\bar{X}
Buluş Yoluyla Öğretim Stratejisi	f	41	66	26	1	28	
	%	25.3	40.7	16.0	0.6	17.3	2.56
Sunuş Yoluyla Öğretim Stratejisi	f	34	65	34	3	26	
	%	21.0	40.1	21.0	1.9	16	2.48
Araştırma İnceleme Stratejisi	f	36	67	26	2	31	
	%	22.2	41.4	16.0	1.2	19.1	2.46
Düzanlatım Yöntemi	f	17	38	51	14	42	
	%	10.5	23.5	31.5	8.6	25.9	1.83
Soru-Yanıt Yöntemi	f	56	53	25	3	25	
	%	34.6	32.7	15.4	1.9	15.4	2.69
Problem Çözme Yöntemi	f	36	61	32	2	31	
	%	22.2	37.7	19.8	1.2	19.1	2.42
Bireysel Çalışma Tekniği	f	52	53	29	-	28	
	%	32.1	32.7	17.9	-	17.3	2.62
Küme Çalışması Tekniği	f	42	50	38	1	31	
	%	25.9	30.9	23.5	0.6	19.1	2.43
Gösterip Yaptırma Tekniği	f	40	41	48	5	28	
	%	24.7	25.3	29.6	3.1	17.3	2.37
Benzetim Tekniği	f	23	54	42	3	40	
	%	14.2	33.3	25.9	1.9	24.7	2.10
Oyunlaştırma Tekniği	f	86	43	12	-	12	
	%	53.1	26.5	7.4	-	7.4	3.06

“Sunuş yoluyla öğretim stratejisini ne derecede kullanıyorsunuz?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 16.0’ı yanıtsız bırakmış, yüzde 1.9’u hiç, yüzde 21.0’ı ara sıra, yüzde 40.1’i genellikle ve yüzde 21.0’ı her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 60’ından fazlasının sunuş yoluyla öğretim stratejisini kullandıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin “Sunuş yoluyla öğretim stratejisini ne

derecede kullanıyorsunuz?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.48’dir. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, sunuş yoluyla öğretim stratejisini de ara sıra kullandıkları söylenebilir.

“Araştırma inceleme stratejisini ne derecede kullanıyorsunuz?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 19.1’i yanıtı bırakmış, yüzde 1.2’si hiç, yüzde 16.0’ı ara sıra, yüzde 41.4’ü genellikle ve yüzde 22.2’si de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 60’ından fazlasının araştırma inceleme stratejisini kullandıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin “Araştırma inceleme stratejisini ne derecede kullanıyorsunuz?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.46’dır. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, araştırma inceleme stratejisini de ara sıra kullandıkları söylenebilir.

“Düzanlatım yöntemini ne derecede kullanıyorsunuz?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 25.9’u yanıtı bırakmış, yüzde 8.6’sı hiç, yüzde 31.5’i ara sıra, yüzde 23.5’i genellikle ve yüzde 10.5’i de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 33’ünün düzanlatım yöntemini sıklıkla kullandıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin “Düzanlatım yöntemini ne derecede kullanıyorsunuz?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 1.83’tür. Alınan en düşük ortalama düzanlatım yönteminin kullanılma derecesiyle ilgili ortalamadır. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, düzanlatım yöntemini diğer yöntemlere göre daha az kullandıkları söylenebilir.

“Soru-yanıt yöntemini ne derecede kullanıyorsunuz?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 15.4’ü yanıtı bırakmış, yüzde 1.9’u hiç, yüzde 15.4’ü ara sıra, yüzde 32.7’si genellikle ve yüzde 34.6’sı da her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 65’inden fazlasının soru-yanıt yöntemini kullandıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin “Soru-yanıt yöntemini ne derecede kullanıyorsunuz?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.69’dur. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, soru-yanıt yöntemi genellikle kullandıkları söylenebilir.

“Problem çözme yöntemini ne derecede kullanıyorsunuz?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 19.1’i yanıtı bırakmış, yüzde 1.2’si hiç yüzde 19.8’i ara sıra, yüzde 37.7’si genellikle ve yüzde 22.2’si de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin

yüzde 55'inden fazlasının serbest zaman etkinlikleri uygulamalarında problem çözme yöntemini kullandıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin “Problem çözme yöntemini derecede kullanıyorsunuz?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.42'dir. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, problem çözme yöntemini de ara sıra kullandıkları söylenebilir.

“Bireysel çalışma tekniğini ne derecede kullanıyorsunuz?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 17.3'ü yanıtı bırakmış, yüzde 17.9'u ara sıra, yüzde 32.7'si genellikle ve yüzde 32.1'i de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 60'ından fazlasının bireysel çalışma tekniğini kullandıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin “Bireysel çalışma tekniğini ne derecede kullanıyorsunuz?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.62'dir. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, bireysel çalışma tekniğini genellikle kullandıkları söylenebilir.

“Küme çalışması tekniğini ne derecede kullanıyorsunuz?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 19.1'i yanıtı bırakmış, yüzde 0.6'sı hiç yüzde 23.5'i ara sıra, yüzde 30.9'u genellikle ve yüzde 25.9'u da her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 55'inden fazlasının serbest zaman etkinlikleri uygulamalarında küme çalışması tekniğini kullandıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin “Küme çalışması tekniğini ne derecede kullanıyorsunuz?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.43'tür. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, küme çalışması tekniğini ara sıra kullandıkları söylenebilir.

“Gösterip yaptırma tekniğini ne derecede kullanıyorsunuz?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 17.3'ü yanıtı bırakmış, yüzde 3.1'i hiç yüzde 29.6'sı ara sıra, yüzde 25.3'ü genellikle ve yüzde 24.7'si de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 50'sinin serbest zaman etkinlikleri uygulamalarında gösterip yaptırma tekniğini kullandıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin “Gösterip yaptırma tekniğini ne derecede kullanıyorsunuz?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.37'dir. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, gösterip yaptırma tekniğini ara sıra kullandıkları söylenebilir.

“Benzetim tekniğini ne derecede kullanıyorsunuz?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 24.7’si yanıtı bırakmış, yüzde 1.9’u hiç yüzde 25.9’u ara sıra, yüzde 33.3’ü genellikle ve yüzde 14.2’si de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 45’inden fazlasının serbest zaman etkinlikleri uygulamalarında benzetim tekniğini kullandıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin “Benzetim tekniğini ne derecede kullanıyorsunuz?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.10’dur. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, benzetim tekniğini ara sıra kullandıkları söylenebilir.

“Oyunlaştırma tekniğini ne derecede kullanıyorsunuz?” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 13.0’ı yanıtı bırakmış, yüzde 7.4’ü ara sıra, yüzde 26.5’i genellikle ve yüzde 53.1’i de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 75’inden fazlasının serbest zaman etkinlikleri uygulamalarında oyunlaştırma tekniğini kullandıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin “Oyunlaştırma tekniğini ne derecede kullanıyorsunuz?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.06’dır. Bu ortalama kullanılan öğretim stratejisi, yöntemleri ve teknikleri arasındaki en yüksek ortalamadır. Bu ortalamaya göre, öğretmenlerin oyunlaştırma tekniğini genellikle kullandıkları söylenebilir.

Tablo 20’deki veriler dikkatlice incelendiğinde, öğretmenlerin, serbest zaman etkinliklerinde; “Buluş yoluyla öğretim stratejisi”, “Soru-yanıt yöntemi”, “Bireysel çalışma tekniği” ve “Oyunlaştırma tekniği”ni genellikle; “Sunuş yoluyla öğretim stratejisi”, “Araştırma inceleme stratejisi”, “Düzanlatım yöntemi”, “Problem çözme yöntemi”, “Küme çalışması tekniği”, “Gösterip yaptırma tekniği” ve “Benzetim tekniği”ni de ara sıra kullanmaktadırlar. Öğretmenlerin, serbest zaman etkinliklerinde en çok kullandıkları stratejiler sırasıyla; buluş yoluyla öğretim stratejisi, sunuş yoluyla öğretim stratejisi, araştırma inceleme stratejisidir. Öğretmenlerin buluş yoluyla öğretim stratejisini diğer stratejilere göre biraz daha fazla kullandıkları söylenebilir. Öğretmenlerin, serbest zaman etkinliklerinde en çok kullandıkları yöntemler sırasıyla; soru-yanıt yöntemi, problem çözme yöntemi ve düzanlatım yöntemidir. Öğretmenlerin düzanlatım yönteminin kullanılma sıklığı oldukça düşüktür. En çok kullandıkları teknikler ise sırasıyla; oyunlaştırma tekniği, bireysel çalışma tekniği, küme çalışması tekniği, gösterip yaptırma tekniği ve benzetim tekniğidir.

Tablodaki verilerden öğretmenlerin öğretim stratejisi, yöntem ve tekniklerini çok sık kullanmadıkları dolayısıyla öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanma durumlarının çok yüksek olmadığı söylenebilir.

3.6.1. Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Kullandıkları Öğretim Strateji, Yöntem ve Teknikler

Öğretmenlerin meslekteki hizmet sürelerine göre serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında kullandıkları öğretim strateji, yöntem ve teknikleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamaları ile puan dağılımlarının standart sapmaları ve varyans analizi sonuçları Tablo 21’de gösterilmiştir.

Tablo 21’de görüldüğü gibi öğretmenlerin meslekteki hizmet sürelerine göre serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında kullandıkları öğretim strateji, yöntem ve teknikleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamaları birbirinden farklıdır. Serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında kullandıkları öğretim strateji, yöntem ve teknikleriyle ilgili sorulardan “Buluş yoluyla öğretim stratejisi”, “Araştırma inceleme stratejisi”, “Soru-yanıt yöntemi”, “Problem çözme yöntemi”, “Bireysel çalışma tekniği”, “Gösterip yaptırma tekniği” ve “Benzetim tekniği” sorularına verilen yanıtlarda en yüksek puan ortalaması 6-10 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerine aittir. “Sunuş yoluyla öğretim stratejisi” sorusuna verilen yanıtlarda en yüksek puan ortalaması 21 yıl ve üstü hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerine aittir. “Düzanlatım yöntemi”, “Küme çalışması tekniği” ve “Oyunlaştırma tekniği” sorularına verilen yanıtlarda en yüksek puan ortalaması 0-5 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerine aittir.

Serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında kullanılan öğretim strateji, yöntem ve teknikleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtlarda öğretmenlerin meslekteki hizmet sürelerine bakıldığında, 0-5 ve 6-10 yıl hizmet süresine sahip okulöncesi eğitim öğretmenlerinin öğretim stratejisi, yöntem ve tekniklerini kullanma düzeylerinin daha

yüksek olduğu görülmektedir. Buradan öğretmenlerin hizmet süreleri arttıkça öğretim stratejisi, yöntem ve tekniklerini kullanma düzeylerinin azaldığı söylenebilir. Ancak çizelgedeki verilerden 21 yıl ve üstü hizmet süresine sahip öğretmenlerin de öğretim strateji ve yöntemlerini kullanma düzeylerinin de yüksek olduğuna dikkat edilmelidir.

Tablo 21. Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Kullandıkları Öğretim Strateji, Yöntem ve Teknikleriyle İlgili Sorunun Yanıtına İlişkin Puan Ortalamaları ve Varyans Analizi Sonuçları

Öğretmenlerin, serbest zaman etkinliklerinde kullandıkları öğretim strateji, yöntem ve teknikler	Hizmet Süresi	N	\bar{X}	SS	SD	F
Buluş Yoluyla Öğretim Stratejisi	0-5 yıl	67	2.74	1.21	(4,157)	2.405*
	6-10 yıl	22	3.04	0.65		
	11-15 yıl	25	2.40	1.50		
	16-20 yıl	29	2.03	1.61		
	21 yıl ve üstü	19	2.36	1.53		
Toplam		162	2.56	1.34		
Sunuş Yoluyla Öğretim Stratejisi	0-5 yıl	67	2.59	1.20	(4,157)	2.544*
	6-10 yıl	22	2.81	0.79		
	11-15 yıl	25	2.08	1.46		
	16-20 yıl	29	2.03	1.52		
	21 yıl ve üstü	19	2.89	1.24		
Toplam		162	2.48	1.29		
Araştırma İnceleme Stratejisi	0-5 yıl	67	2.62	1.19	(4,157)	1.332
	6-10 yıl	22	2.81	1.00		
	11-15 yıl	25	2.32	1.60		
	16-20 yıl	29	2.13	1.59		
	21 yıl ve üstü	19	2.15	1.57		
Toplam		162	2.46	1.37		
Düzenlatım Yöntemi	0-5 yıl	67	2.07	1.18	(4,157)	2.183
	6-10 yıl	22	2.00	1.15		
	11-15 yıl	25	1.20	1.25		
	16-20 yıl	29	1.82	1.56		
	21 yıl ve üstü	19	1.68	1.52		
Toplam		162	1.83	1.32		

Soru-Yanıt Yöntemi	0-5 yıl	67	2.83	1.29	(4,157)	1.644
	6-10 yıl	22	3.09	0.75		
	11-15 yıl	25	2.60	1.55		
	16-20 yıl	29	2.20	1.56		
	21 yıl ve üstü	19	2.57	1.50		
Toplam		162	2.69	1.37		
Problem Çözme Yöntemi	0-5 yıl	67	2.59	1.16	(4,157)	0.931
	6-10 yıl	22	2.63	1.13		
	11-15 yıl	25	2.56	1.58		
	16-20 yıl	29	2.13	1.59		
	21 yıl ve üstü	19	2.15	1.64		
Toplam		162	2.42	1.36		
Bireysel Çalışma Tekniği	0-5 yıl	67	2.88	1.17	(4,157)	3.073*
	6-10 yıl	22	3.13	0.77		
	11-15 yıl	25	2.24	1.64		
	16-20 yıl	29	2.10	1.58		
	21 yıl ve üstü	19	2.42	1.64		
Toplam		162	2.62	1.38		
Küme Çalışması Tekniği	0-5 yıl	67	2.64	1.21	(4,157)	2.040
	6-10 yıl	22	2.63	0.95		
	11-15 yıl	25	2.56	1.58		
	16-20 yıl	29	1.82	1.67		
	21 ve üstü	19	2.26	1.52		
Toplam		162	2.43	1.39		
Gösterip Yaptırma Tekniği	0-5 yıl	67	2.41	1.22	(4,157)	1.366
	6-10 yıl	22	2.81	0.85		
	11-15 yıl	25	2.24	1.50		
	16-20 yıl	29	1.96	1.63		
	21 yıl ve üstü	19	2.47	1.54		
Toplam		162	2.37	1.35		
Benzetim Tekniği	0-5 yıl	67	2.28	1.20	(4,157)	1.499
	6-10 yıl	22	2.40	1.05		
	11-15 yıl	25	1.88	1.50		
	16-20 yıl	29	1.65	1.65		
	21 yıl ve üstü	19	2.10	1.59		
Toplam		162	2.10	1.38		
Oyunlaştırma Tekniği	0-5 yıl	67	3.14	1.25	(4,157)	0.614
	6-10 yıl	22	3.31	0.71		
	11-15 yıl	25	2.88	1.56		
	16-20 yıl	29	2.82	1.58		
	21 yıl ve üstü	19	3.10	1.44		
Toplam		162	3.06	1.33		

Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin meslekteki hizmet sürelerine göre serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında kullandıkları öğretim strateji, yöntem ve teknikleriyle ilgili her bir soruya verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamalarında görülen farkların istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadıklarını sınamak için grup ortalamaları arasında tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Öğretmenlerin, serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında kullanılan öğretim strateji, yöntem ve teknikleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtlar içerisinde “Buluş yoluyla öğretim stratejisi”, “Sunuş yoluyla öğretim stratejisi” ve “Bireysel çalışma tekniği” sorularının yanıtlarına ilişkin puan ortalamalarında istatistiksel bakımdan anlamlı farklar bulunmuştur.

“Buluş yoluyla öğretim stratejisi”nde anlamlı fark 6-10 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenleri ile 16-20 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenleri arasındadır ($F=2.405$, $P<.05$). Bu değerlere göre, 6-10 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin etkinlikleri gerçekleştirirken buluş yoluyla öğretim stratejisini kullanma düzeyleri 16-20 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinden daha yüksektir.

“Sunuş yoluyla öğretim stratejisi”nde anlamlı fark 21 yıl ve üstü hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenleri ile 11-15 ve 16-20 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenleri arasındadır ($F=2.544$, $P<.05$). Bu değerlere göre, 21 yıl ve üstü hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin etkinlikleri gerçekleştirirken sunuş yoluyla öğretim stratejisini kullanma düzeyleri 11-15 yıl ve 16-20 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinden daha yüksektir.

“Bireysel çalışma tekniği”nde anlamlı fark 6-10 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenleri ile 11-15 yıl ve 16-20 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenleri arasındadır ($F=3.073$, $P<.05$). Bu değerlere göre, 6-10 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin serbest zaman etkinliklerini gerçekleştirirken bireysel çalışma tekniğini kullanma düzeyleri 11-15 yıl ve 16-20 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinden daha yüksektir.

3.6.2. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yükseköğretim Programına Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Kullandıkları Öğretim Strateji, Yöntem ve Teknikler

Öğretmenlerin mezun oldukları yükseköğretim programına göre serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında kullandıkları öğretim strateji, yöntem ve teknikleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamaları ile puan dağılımlarının standart sapmaları ve varyans analizi sonuçları Tablo 22'de gösterilmiştir.

Tablo 22. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yükseköğretim Programına Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Kullandıkları Öğretim Strateji, Yöntem ve Teknikleriyle İlgili Sorunun Yanıtına İlişkin Puan Ortalamaları ve Varyans Analizi Sonuçları

Öğretmenlerin, serbest zaman etkinliklerinde kullandıkları öğretim strateji, yöntem ve teknikler	Okul Türü	N	\bar{X}	SS	SD	F
Buluş Yoluyla Öğretim stratejisi	Önlisans	72	2.37	1.50	(2,159)	1.821
	Lisans	54	2.83	0.96		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	2.52	1.46		
Toplam		162	2.56	1.34		
Sunuş Yoluyla Öğretim Stratejisi	Önlisans	72	2.36	1.43	(2,159)	0.875
	Lisans	54	2.66	0.97		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	2.44	1.42		
Toplam		162	2.48	1.29		
Araştırma İnceleme Stratejisi	Önlisans	72	2.20	1.52	(2,159)	3.330*
	Lisans	54	2.83	1.00		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	2.41	1.42		
Toplam		162	2.66	1.37		
Düzanlatım Yöntemi	Önlisans	72	1.61	1.45	(2,159)	2.137
	Lisans	54	2.09	1.13		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	1.91	1.27		
Toplam		162	1.83	1.32		

Soru-Yanıt Yöntemi	Önlisans	72	2.45	1.50	(2,159)	2.236
	Lisans	54	3.01	0.99		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	2.66	1.51		
Toplam		162	2.69	1.37		
Problem Çözme Yöntemi	Önlisans	72	2.20	1.54	(2,159)	1.921
	Lisans	54	2.68	1.06		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	2.47	1.36		
Toplam		162	2.42	1.36		
Bireysel Çalışma Tekniği	Önlisans	72	2.36	1.56	(2,159)	2.355
	Lisans	54	2.83	1.09		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	2.83	1.34		
Toplam		162	2.62	1.38		
Küme Çalışması Tekniği	Önlisans	72	2.22	1.57	(2,159)	1.573
	Lisans	54	2.61	1.07		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	2.61	1.39		
Toplam		162	2.43	1.39		
Gösterip Yaptırma Tekniği	Önlisans	72	2.20	1.53	(2,159)	2.219
	Lisans	54	2.68	1.00		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	2.22	1.37		
Toplam		162	2.37	1.35		
Benzetim Tekniği	Önlisans	72	1.95	1.53	(2,159)	0.740
	Lisans	54	2.24	1.16		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	2.19	1.36		
Toplam		162	2.10	1.38		
Oyunlaştırma Tekniği	Önlisans	72	2.91	1.47	(2,159)	0.930
	Lisans	54	3.24	0.97		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	3.11	1.50		
Toplam		162	3.06	1.33		

Tablo 22’de görüldüğü gibi öğretmenlerin mezun oldukları yükseköğretim programına göre serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında kullandıkları öğretim strateji, yöntem ve teknikleriyle ilgili soruya verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamaları birbirinden farklıdır. Serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında kullandıkları öğretim strateji, yöntem ve teknikleriyle ilgili sorulardan “Buluş yoluyla öğretim stratejisi”, “Sunuş yoluyla öğretim stratejisi”, “Araştırma inceleme stratejisi”, “Düzenlatım yöntemi”, “Soru-yanıt yöntemi”, “Problem çözme yöntemi”, “Gösterip

yaptırma tekniği” ve “Benzetim tekniği” sorularına verilen yanıtlarda en yüksek puan ortalaması lisans mezunu olan okulöncesi eğitim öğretmenlerine aittir. “Bireysel çalışma tekniği”, “Küme çalışması tekniği” ve “Oyunlaştırma tekniği” sorularına verilen yanıtlarda en yüksek puan ortalaması lisans mezunu öğretmenlere ve Açıköğretim Fakültesine devam etmekte olan Kız Meslek Lisesi mezunu olan usta öğreticilere aittir.

Serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında kullanılan öğretim strateji, yöntem ve teknikleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtlarda öğretmenlerin mezun oldukları yükseköğretim programına bakıldığında lisans mezunu öğretmenlerin öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanma düzeylerinin önlisans mezunu öğretmenlere ve Kız Meslek Lisesi mezunu usta öğreticilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca, öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanma düzeyleri bakımından lisans ve Kız Meslek Lisesi mezunu öğretmenlerin puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu; önlisans mezunu öğretmenlerin puan ortalamalarının dolayısıyla öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanma düzeylerinin düşük olduğu söylenebilir.

Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin mezun oldukları yüksek öğretim programına göre serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında kullandıkları öğretim strateji, yöntem ve teknikleriyle ilgili her bir soruya verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamalarında görülen farkların istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadıklarını sınamak için grup ortalamaları arasında tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında kullanılan öğretim strateji, yöntem ve teknikleriyle ilgili soruların yanıtları içerisinde yalnızca “Araştırma inceleme stratejisi” sorusunun yanıtına ilişkin puan ortalamalarında istatistiksel bakımdan anlamlı fark bulunmuştur.

“Araştırma inceleme stratejisi” sorusunun yanıtında anlamlı fark lisans mezunu olan okulöncesi eğitim öğretmenleri ile önlisans mezunu olan okulöncesi eğitim öğretmenleri arasındadır ($F=3.330$, $P<.05$). Bu değerlere göre, lisans mezunu olan okulöncesi eğitim öğretmenleri serbest zaman etkinliklerini gerçekleştirirken araştırma inceleme stratejisini kullanma düzeyleri önlisans mezunu olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinden daha yüksektir.

3.6.3. Öğretmenlerin Çalışmakta Oldukları Kurumlara Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Kullandıkları Öğretim Strateji, Yöntem ve Teknikler

Öğretmenlerin çalışmakta oldukları kurumlara göre serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında kullandıkları öğretim strateji, yöntem ve teknikleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamaları ile puan dağılımlarının standart sapmaları ve t testi sonuçları Tablo 23’de gösterilmiştir.

Tablo 23. Öğretmenlerin Çalıştıkları Kuruma Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Kullandıkları Öğretim Strateji, Yöntem ve Teknikleriyle İlgili Sorunun Yanıtına İlişkin Puan Ortalamaları ve t Testi Sonuçları

Öğretmenlerin, serbest zaman etkinliklerinde kullandıkları öğretim strateji, yöntem ve teknikler	Kurum Adı	N	\bar{X}	SS	SD	t
Buluş Yoluyla Öğretim stratejisi	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	2.61	1.31	160	1.231
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	2.25	1.51		
Toplam		162	2.56	1.34		
Sunuş Yoluyla Öğretim Stratejisi	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	2.52	1.31	160	0.948
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	2.25	1.18		
Toplam		162	2.48	1.29		
Araştırma İnceleme Stratejisi	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	2.51	1.38	160	1.149
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	2.16	1.27		
Toplam		162	2.46	1.37		
Düzanlatım Yöntemi	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	1.89	1.33	160	1.192
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	1.54	1.28		
Toplam		162	1.83	1.32		
Soru-Yanıt Yöntemi	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	2.71	1.37	160	0.417
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	2.58	1.34		
Toplam		162	2.69	1.37		
Problem Çözme Yöntemi	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	2.44	1.36	160	0.519
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	2.66	1.40		
Toplam		162	2.42	1.36		

Bireysel Çalışma Tekniği	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	2.61	1.38	160	0.165
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	2.33	1.27		
Toplam		162	2.62	1.83		
Küme Çalışması Tekniği	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	2.45	1.41	160	0.399
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	2.29	1.39		
Toplam		162	2.43	1.39		
Gösterip Yaptırma Tekniği	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	2.34	1.37	160	0.506
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	2.50	1.28		
Toplam		162	2.37	1.35		
Benzetim Tekniği	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	2.13	1.37	160	0.562
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	1.95	1.42		
Toplam		162	2.10	1.38		
Oyunlaştırma Tekniği	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	3.07	1.33	160	0.270
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	3.00	1.35		
Toplam		162	3.06	1.33		

Tablo 23’de görüldüğü gibi öğretmenlerin çalışmakta oldukları kurumlara göre serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında kullandıkları öğretim strateji, yöntem ve teknikleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamaları birbirinden farklıdır. Serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında kullandıkları öğretim strateji, yöntem ve teknikleri ile ilgili sorulardan “Buluş yoluyla öğretim stratejisi”, “Sunuş yoluyla öğretim stratejisi”, “Araştırma inceleme stratejisi”, “Düzanlatım yöntemi”, “Soru-yanıt yöntemi”, “Bireysel çalışma tekniği”, “Küme çalışması tekniği”, “Benzetim tekniği” ve “Oyunlaştırma tekniği” sorularına verilen yanıtlarda İlköğretim bünyesinde çalışmakta olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin; “Problem çözme yöntemi” ve “Gösterip yaptırma tekniği” sorularına verilen yanıtlarda ise Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin puan ortalamaları daha yüksektir.

Serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında kullanılan öğretim strateji, yöntem ve teknikleriyle ilgili sorulara verilen yanıtlarda öğretmenlerin çalışmakta oldukları kurumlara bakıldığında İlköğretim bünyesindeki anasınıflarında çalışmakta olan öğretmenlerin Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta olan öğretmenlere göre

öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanma düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çalışmakta oldukları kurumlara göre serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında kullandıkları öğretim strateji, yöntem ve teknikleriyle ilgili her bir soruya verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamalarında görülen farkların istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadıklarını sınamak için grup ortalamaları arasında bağımsız t testi yapılmıştır. Ancak, öğretmenlerin çalışmakta oldukları kurumlara göre serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında kullanılan öğretim strateji, yöntem ve teknikleriyle ilgili her bir soruya verilen yanıtlara ilişkin puan ortalamaları arasında istatistiksel bakımdan anlamlı farklar elde edilememiştir.

3.7. Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Pekiştireç Kullanma Durumları

Öğretmenlerin serbest zaman etkinliklerine çocukların katılımlarını arttırmak için pekiştireç kullanma durumlarına ilişkin bulgular Tablo 24’de görülmektedir.

Tablo 24. Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerinde Pekiştireç Kullanma Durumları

Serbest zaman etkinliklerinde çocukların etkinliklere katılımlarını arttırmak için aşağıdaki pekiştireçleri hangi sıklıkta kullanıyorsunuz?		Her zaman	Genellikle	Ara sıra	Hiç	Yanıtsız	\bar{X}
		f	%	f	%	f	%
Maddi Pekiştireçler	f	12	21	50	25	54	
	%	7.4	13.0	30.9	15.4	33.3	1.45
Manevi Pekiştireçler	f	81	43	12	1	25	
	%	50.0	26.5	7.4	0.6	15.4	2.95

Tablo 24’de görüldüğü gibi serbest zaman etkinliklerine çocukların katılımlarını arttırmak için kullanılan pekiştireçlerin hangi sıklıkla kullanıldıkları görülmektedir.

“Maddi pekiştirenler hangi sıklıkla kullanıyorsunuz?” sorusunu, öğretmenlerin, yüzde 33.3’ü yanıtızsız bırakmış, yüzde 15.4’ü hiç, yüzde 30.9’u ara sıra, yüzde 13.0’ı genellikle ve yüzde 7.4’ü de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 20’sinin maddi pekiştirenler kullandıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin “Maddi pekiştirenler hangi sıklıkla kullanıyorsunuz?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 1.45’dir. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, serbest zaman etkinliklerine çocukların katılımlarını arttırmak için maddi pekiştirenler hiç kullanmadıkları söylenebilir.

“Manevi pekiştirenler hangi sıklıkla kullanıyorsunuz?” sorusunu, öğretmenlerin, yüzde 15.4’ü yanıtızsız bırakmış, yüzde 0.6’sı hiç, yüzde 7.4’ü ara sıra, yüzde 26.5’i genellikle ve yüzde 50.0’si da her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 75’inden fazlasının çoğunlukla manevi pekiştirenler kullandıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin “Manevi pekiştirenler hangi sıklıkla kullanıyorsunuz?” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.95’dir. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, serbest zaman etkinliklerine çocukların katılımlarını arttırmak için manevi pekiştirenler genellikle kullandıkları söylenebilir.

Tablo dikkatle incelendiğinde, öğretmenlerin manevi pekiştirenler genellikle, maddi pekiştirenler ise hiç kullanmadıkları görülmektedir. Çizelgedeki verilerden, öğretmenlerin, serbest zaman etkinliklerinin uygulanması sırasında pekiştiren kullanma düzeylerinin yüksek olmadığı ve çocukların katılımlarını arttırmak için manevi pekiştirenler, maddi pekiştirenlere göre daha çok kullandıkları söylenebilir.

3.7.1. Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Pekiştiren Kullanma Durumlarına İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin meslekteki hizmet sürelerine göre serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında pekiştiren kullanma durumlarıyla ilgili sorulara verdikleri yanıtlara

ilişkin puan ortalamaları ile puan dağılımlarının standart sapmaları ve varyans analizi sonuçları Tablo 25’de gösterilmiştir.

Tablo 25. Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Pekiştirici Kullanma Durumlarıyla İlgili Soruların Yanıtlarına İlişkin Puan Ortalamaları ve Varyans Analizi Sonuçları

Serbest zaman etkinliklerinde çocukların etkinliklere katılımlarını arttırmak için aşağıdaki pekiştiricileri hangi sıklıkla kullanıyorsunuz?	Hizmet Süresi	N	\bar{X}	SS	SD	F
Maddi Pekiştiriciler	0-5 yıl	67	1.52	1.15	(4,157)	3.839*
	6-10 yıl	22	2.00	1.30		
	11-15 yıl	25	1.80	1.32		
	16-20 yıl	29	1.03	1.34		
	21 yıl ve üstü	19	0.78	1.08		
Toplam		162	1.45	1.27		
Manevi Pekiştiriciler	0-5 yıl	67	3.08	1.31	(4,157)	1.122
	6-10 yıl	22	3.31	0.99		
	11-15 yıl	25	2.72	1.40		
	16-20 yıl	29	2.79	1.67		
	21 yıl ve üstü	19	2.57	1.71		
Toplam		162	2.95	1.41		

Tablo 25’de görüldüğü gibi öğretmenlerin meslekteki hizmet sürelerine göre serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında pekiştirici kullanma durumlarıyla ilgili sorulara verilen yanıtlara ilişkin puan ortalamaları birbirinden farklıdır. Serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında pekiştirici kullanma durumlarıyla ilgili sorulardan “Maddi pekiştiriciler” ve “Manevi pekiştiriciler” sorularına verilen yanıtlarda en yüksek puan ortalaması 6-10 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerine aittir.

Serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında pekiştirici kullanma durumlarıyla ilgili sorulara verilen yanıtlarda, öğretmenlerin meslekteki hizmet sürelerine bakıldığında 6-10 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin maddi ve manevi pekiştiricileri diğer hizmet sürelerine sahip öğretmenlere göre daha çok kullandıkları,

buna karşın 21 yıl ve üstü hizmet süresine sahip olan grubun ise pekiştireçleri en az kullanan grup olduğu söylenebilir.

Okulöncesi eğitim öğretmenlerin meslekteki hizmet sürelerine göre serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında pekiştireç kullanma durumlarıyla ilgili her bir soruya verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamalarında görülen farkların istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadıklarını sınamak için grup ortalamaları arasında tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Öğretmenlerin, serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında pekiştireç kullanma durumlarıyla ilgili sorulara verdikleri yanıtları içerisinde yalnızca “Maddi pekiştireçler” yanıtına ilişkin puan ortalamalarında istatistiksel bakımdan anlamlı fark bulunmuştur.

Serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında pekiştireç kullanma durumlarıyla ilgili sorulardan “Maddi pekiştireçler” sorusunun yanıtında anlamlı fark 0-5 yıl ile 21 yıl ve üstü hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenleri; 6-10 yıl ile 16 yıl ve üstü hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenleri; 11-15 yıl ile 16 yıl ve üstü hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenleri arasındadır ($F=3.839$, $P<.05$). Bu değerlere göre, 0-5 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin maddi pekiştireçleri kullanma düzeyleri 21 yıl ve üstü hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerden daha yüksektir. 6-10 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin maddi pekiştireçleri kullanma düzeyleri 16 ve üstü hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinden daha yüksektir. 11-15 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin maddi pekiştireçleri kullanma düzeyleri de 16 yıl ve üstü hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinden daha yüksektir.

3.7.2. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yükseköğretim Programına Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Pekiştireç Kullanma Durumlarına İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin mezun oldukları yükseköğretim programına göre serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında pekiştireç kullanma durumlarıyla ilgili sorulara verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamaları ile puan dağılımlarının standart sapmaları ve varyans analizi sonuçları Tablo 26’da gösterilmiştir.

Tablo 26. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yükseköğretim Programına Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Pekiştireç Kullanma Durumlarıyla İlgili Soruların Yanıtlarına İlişkin Puan Ortalamaları ve Varyans Analizi Sonuçları

Serbest zaman etkinliklerinde çocukların etkinliklere katılımlarını arttırmak için aşağıdaki pekiştireçleri hangi sıklıkla kullanıyorsunuz?	Okul Türü	N	\bar{X}	SS	SD	F
Maddi Pekiştireçler	Önlisans	72	1.34	1.38	(2,159)	1.806
	Lisans	54	1.72	1.18		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	1.27	1.13		
Toplam		162	1.45	1.27		
Manevi Pekiştireçler	Önlisans	72	2.75	1.50	(2,159)	1.739
	Lisans	54	3.22	1.16		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	2.94	1.52		
Toplam		162	2.95	1.41		

Tablo 26’da görüldüğü gibi öğretmenlerin mezun oldukları yükseköğretim programına göre serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında pekiştireç kullanma durumlarıyla ilgili sorulara verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamaları birbirinden farklıdır. Serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında pekiştireç kullanma durumlarıyla ilgili sorulardan “Maddi pekiştireçler” ve “Manevi pekiştireçler”, sorularına verilen yanıtlarda en yüksek puan ortalaması lisans mezunu olan okulöncesi eğitim öğretmenlerine aittir.

Serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında pekiştireç kullanma durumlarıyla ilgili sorulara verilen yanıtlarda öğretmenlerin mezun oldukları yükseköğretim programına bakıldığında, lisans mezunu olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin maddi ve manevi pekiştireçleri daha fazla kullandıkları söylenebilir.

Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin mezun oldukları yükseköğretim programına göre serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında pekiştireç kullanma durumlarıyla ilgili her bir soruya verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamalarında görülen farkların istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadıklarını sınamak için grup ortalamaları arasında tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında pekiştireç kullanma durumlarıyla ilgili soruların yanıtları içerisinde öğretmenlerin mezun oldukları yükseköğretim programlarına göre puan ortalamalarında istatistiksel bakımdan anlamlı farklar bulunamamıştır.

3.7.3. Öğretmenlerin Çalışmakta Oldukları Kurumlara Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Pekiştireç Kullanma Durumlarına İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin çalışmakta oldukları kurumlara göre serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında pekiştireç kullanma durumlarıyla ilgili sorulara verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamaları ile puan dağılımlarının standart sapmaları ve t testi sonuçları Tablo 27’de gösterilmiştir.

Tablo 27’de görüldüğü gibi öğretmenlerin çalışmakta oldukları kurumlara göre serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında pekiştireç kullanma durumlarıyla ilgili sorulara verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamaları birbirinden farklıdır. Serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında pekiştireç kullanma durumlarıyla ilgili sorulardan “Maddi pekiştireçler” sorusuna verilen yanıtlarda Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin; “Manevi pekiştireçler” sorusuna verilen yanıtlarda ise İlköğretim bünyesindeki anasınıflarında çalışmakta olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin puan ortalamaları daha yüksektir.

Tablo 27. Öğretmenlerin Çalıştıkları Kuruma Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Pekiştirici Kullanma Durumlarıyla İlgili Soruların Yanıtlarına İlişkin Puan Ortalamaları ve t Testi Sonuçları

Serbest zaman etkinliklerinde çocukların etkinliklere katılımlarını arttırmak için aşağıdaki pekiştiricileri hangi sıklıkla kullanıyorsunuz?		Kurum Adı	N	\bar{X}	SS	SD	t
Maddi Pekiştiriciler	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı		138	1.36	1.19	160	2.118*
	Resmî ve Özel Anaokulları		24	1.95	1.62		
Toplam			162	1.45	1.27		
Manevi Pekiştiriciler	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı		138	2.95	1.40	160	0.127
	Resmî ve Özel Anaokulları		24	2.91	1.47		
Toplam			162	2.95	1.41		

Serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında pekiştirici kullanma durumlarıyla ilgili sorulara verilen yanıtlarda öğretmenlerin çalışmakta oldukları kurumlara bakıldığında Resmî ve Özel Anaokullarında çalışmakta olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin daha çok maddi pekiştiricileri; İlköğretim bünyesindeki anasınıflarında çalışmakta olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin ise daha çok manevi pekiştiricileri kullandıkları söylenebilir.

Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çalışmakta oldukları kurumlara göre serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında pekiştirici kullanma durumlarıyla ilgili her bir soruya verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamalarında görülen farkların istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadıklarını sınamak için grup ortalamaları arasında bağımsız t testi yapılmıştır.

Serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında öğretmenlerin pekiştirici kullanma durumlarıyla ilgili soruların yanıtları içerisinde yalnızca “Maddi pekiştiriciler” sorusunun yanıtına ilişkin puan ortalamalarında istatistiksel bakımdan anlamlı fark bulunmuştur.

“Maddi pekiştireçler” sorusunda İlköğretim bünyesindeki anasınıflarında çalışmakta olan öğretmenler, Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta olan okulöncesi eğitim öğretmenlerine göre daha düşük bir puan ortalamasına sahiptirler (1.36; 1.95). Bu iki ortalama arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını sınamak için yapılan t testinde, t değeri 2.118’dir. t değeri 160 serbestlik derecesinde .05 anlamlılık düzeyindeki 1.96 tablo değerinden büyük olduğundan, Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta olan okulöncesi eğitim öğretmenler lehine anlamlı bir fark vardır.

3.8. Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerinin Değerlendirilmesinde Kullandıkları Ölçme Araçları

Öğretmenlerin serbest zaman etkinliklerinde, çocukların hedef ve hedef davranışları (amaç-davranışsal amaçları) kazanıp kazanmadıklarını belirlemek için kullandıkları ölçme araçlarıyla ilgili bulgular Tablo 28’de görülmektedir.

Tablo 28. Öğretmenlerin, Serbest Zaman Etkinliklerinin Değerlendirilmesinde Kullandıkları Ölçme Araçları

Öğretmenlerin, çocukların hedef ve hedef davranışları (amaç-davranışsal amaçları) kazanıp-kazanmadıklarını belirlemek için kullandıkları ölçme araçları							\bar{X}
		Her zaman	Genellikle	Ara sıra	Hiç	Yanıtsız	
Gözlem	f	108	27	3	1	23	3.20
	%	66.7	16.7	1.9	0.6	14.2	
Gözlem formu	f	69	46	13	1	33	2.72
	%	42.6	28.4	8.0	0.6	20.4	
Etkinlik dosyalarının incelenmesi	f	95	27	26	5	42	2.38
	%	58.6	16.7	16.0	3.1	25.9	

Tablo 28’de görüldüğü gibi öğretmenlerin, serbest zaman etkinliklerinde çocukların hedef ve hedef davranışları (amaç-davranışsal amaçları) kazanıp kazanmadıklarını belirlemek için kullandıkları ölçme araçlarıyla ilgili olarak “Gözlem” tekniğini,

öğretmenlerin yüzde 14.2'si yanıtı bırakmış, yüzde 0.6'sı hiç, yüzde 1.9'u ara sıra, yüzde 16.7'si genellikle ve yüzde 66.7'si de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin tamamına yakınının kullandığı ölçme aracının gözlem olduğunu göstermektedir. Öğretmenlerin “Gözlem” tekniğine ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.20'dir. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, çocukların amaç ve davranışsal amaçları kazanıp kazanmadıklarını belirlemek için en çok kullandıkları ölçme aracının genellikle gözlem olduğu söylenebilir.

“Gözlem formu” tekniğini, öğretmenlerin yüzde 20.4'ü yanıtı bırakmış, yüzde 0.6'sı hiç, yüzde 8.0'ı ara sıra, yüzde 28.4'ü genellikle ve yüzde 42.6'sı da her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 65'inden fazlasının ölçme aracı olarak gözlem formunu kullandığını göstermektedir. Öğretmenlerin “Gözlem formu” tekniğine ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.72'dir. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, çocukların amaç ve davranışsal amaçları kazanıp kazanmadıklarını belirlemek için genellikle kullandıkları ölçme araçlarından birinin de gözlem formu olduğunu söylenebilir.

“Etkinlik dosyalarının incelenmesi” tekniğini, öğretmenlerin yüzde 25.9'u yanıtı bırakmış, yüzde 3.1'i hiç, yüzde 16.0'ı ara sıra, yüzde 16.7'si genellikle ve yüzde 38.3'ü de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 55'inin çocukların amaç ve davranışsal amaçları kazanıp kazanmadıklarını belirlemek için etkinlik dosyalarını incelediklerini göstermektedir. Öğretmenlerin “Etkinlik dosyalarının incelenmesi” tekniğine ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.38'dir. Bu ortalamaya göre, öğretmenlerin, çocukların amaç ve davranışsal amaçları kazanıp kazanmadıklarını belirlemek için ara sıra etkinlik dosyalarını inceledikleri söylenebilir.

Tablo 28'deki verilere göre serbest zaman etkinliklerinde çocukların amaç ve davranışsal amaçları kazanıp kazanmadıklarını belirlemek için öğretmenlerin genellikle gözlem ve gözlem formunu kullandıkları; ara sıra da etkinlik dosyalarını inceledikleri söylenebilir.

3.8.1. Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Değerlendirilmesinde Kullandıkları Ölçme Araçlarına İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin meslekteki hizmet sürelerine göre serbest zaman etkinliklerinin değerlendirilmesinde kullandıkları ölçme araçlarıyla ilgili sorulara verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamaları ile puan dağılımlarının standart sapmaları ve varyans analizi sonuçları Tablo 29’da gösterilmiştir.

Tablo 29. Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Değerlendirilmesinde Kullandıkları Ölçme Araçlarıyla İlgili Soruların Yanıtlarına İlişkin Puan Ortalamaları ve Varyans Analizi Sonuçları

Öğretmenlerin, çocukların hedef ve hedef davranışları (amaç-davranışsal amaçları) kazanıp kazanmadıklarını belirlemek için kullandıkları ölçme araçları	Hizmet Süresi	N	\bar{X}	SS	SD	F
Gözlem	0-5 yıl	67	3.22	1.35	(4,157)	2.248*
	6-10 yıl	22	3.86	0.35		
	11-15 yıl	25	3.24	1.33		
	16-20 yıl	29	3.17	1.53		
	21 yıl ve üstü	19	2.42	1.83		
Toplam		162	3.20	1.39		
Gözlem formu	0-5 yıl	67	2.94	1.40	(4,157)	1.714
	6-10 yıl	22	2.90	1.19		
	11-15 yıl	25	2.60	1.47		
	16-20 yıl	29	2.68	1.64		
	21 yıl ve üstü	19	1.94	1.92		
Toplam		162	2.72	1.51		
Etkinlik dosyalarının incelenmesi	0-5 yıl	67	2.44	1.46	(4,157)	2.373*
	6-10 yıl	22	3.09	1.23		
	11-15 yıl	25	2.36	1.70		
	16-20 yıl	29	2.24	1.76		
	21 ve üstü	19	1.57	1.95		
Toplam		162	2.38	1.62		

Tablo 29’da görüldüğü gibi öğretmenlerin meslekteki hizmet sürelerine göre serbest zaman etkinliklerinin değerlendirilmesinde kullandıkları ölçme araçlarıyla ilgili sorulara verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamaları birbirinden farklıdır. Serbest zaman etkinliklerinin değerlendirilmesinde öğretmenlerin kullandıkları ölçme araçlarıyla ilgili sorulardan “Gözlem” ve “Etkinlik dosyalarının incelenmesi” sorularına verilen yanıtlarda en yüksek puan ortalaması 6-10 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerine aittir. “Gözlem formu” sorusuna verilen yanıtlarda en yüksek puan ortalaması 0-5 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerine aittir.

Serbest zaman etkinliklerinin değerlendirilmesinde öğretmenlerin kullandıkları ölçme araçlarıyla ilgili sorulara verdikleri yanıtlarda öğretmenlerin meslekteki hizmet sürelerine bakıldığında 6-10 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çocukların hedef ve hedef davranışları (amaç-davranışsal amaçları) kazanıp kazanmadıklarını anlamak için daha çok gözlem yaptıkları ve etkinlik dosyalarını daha çok inceledikleri söylenebilir. 0-5 yıl hizmet süresine sahip okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çocukların hedef ve hedef davranışları (amaç-davranışsal amaçları) kazanıp kazanmadıklarını anlamak için gözlem formunu diğer hizmet sürelerine sahip öğretmenlere göre fazla kullandıkları söylenebilir.

Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin meslekteki hizmet sürelerine göre serbest zaman etkinliklerinin değerlendirilmesinde kullandıkları ölçme araçları ile ilgili her bir soruya verilen yanıtlara ilişkin puan ortalamalarında görülen farkların istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadıklarını sınamak için grup ortalamaları arasında tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Öğretmenlerin, serbest zaman etkinliklerinin değerlendirilmesinde kullandıkları ölçme araçlarıyla ilgili soruların yanıtları içerisinde “Gözlem” ve “Etkinlik dosyalarının incelenmesi” sorularının yanıtlarına ilişkin puan ortalamalarında istatistiksel bakımdan anlamlı farklar bulunmuştur.

“Gözlem” sorusunun yanıtında anlamlı fark 0-5 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenleri ile 21 yıl ve üstü hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenleri, 6-10 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenleri

ile 21 yıl ve üstü hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenleri arasındadır ($F=2.248$, $P<.05$). Bu değerlere göre, 0-5 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çocukların hedef ve hedef davranışları (amaç-davranışsal amaçları) kazanıp kazanmadıklarını ölçmek için gözlem yapma düzeyleri 21 yıl ve üstü hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinden; 6-10 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çocukların hedef ve hedef davranışları (amaç-davranışsal amaçları) kazanıp kazanmadıklarını ölçmek için gözlem yapma düzeyleri ise 21 yıl ve üstü hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinden daha yüksektir.

“Etkinlik dosyalarının incelenmesi” sorusunun yanıtında anlamlı fark 0-5 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenleri ile 21 yıl ve üstü hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenleri, 6-10 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenleri ile 21 yıl ve üstü hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenleri arasındadır ($F=2.373$, $P<.05$). Bu değerlere göre, 0-5 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çocukların hedef ve hedef davranışları (amaç-davranışsal amaçları) kazanıp kazanmadıklarını ölçmek için etkinlik dosyalarını inceleme düzeyleri 21 yıl ve üstü hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinden daha yüksektir. 6-10 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çocukların hedef ve hedef davranışları (amaç-davranışsal amaçları) kazanıp kazanmadıklarını ölçmek için etkinlik dosyalarını inceleme düzeyleri 21 yıl ve üstü hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinden daha yüksektir.

3.8.2. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yükseköğretim Programına Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Değerlendirilmesinde Kullandıkları Ölçme Araçlarına İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin mezun oldukları yükseköğretim programına göre serbest zaman etkinliklerinin değerlendirilmesinde kullandıkları ölçme araçlarıyla ilgili sorulara

verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamaları ile puan dağılımlarının standart sapmaları ve varyans analizi sonuçları Tablo 30’da gösterilmiştir.

Tablo 30. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yükseköğretim Programına Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Değerlendirilmesinde Kullandıkları Ölçme Araçlarıyla İlgili Soruların Yanıtlarına İlişkin Puan Ortalamaları ve Varyans Analizi Sonuçları

Öğretmenlerin, çocukların hedef ve hedef davranışları (amaç-davranışsal amaçları) kazanıp kazanmadıklarını belirlemek için kullandıkları ölçme araçları	Okul Türü	N	\bar{X}	SS	SD	F
Gözlem	Önlisans	72	3.02	1.55	(2,159)	3.118*
	Lisans	54	3.59	0.87		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	3.00	1.60		
Toplam		162	3.20	1.39		
Gözlem formu	Önlisans	72	2.47	1.65	(2,159)	1.960
	Lisans	54	3.00	1.21		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	1.21	1.60		
Toplam		162	2.72	1.51		
Etkinlik dosyalarının incelenmesi	Önlisans	72	2.11	1.78	(2,159)	4.746*
	Lisans	54	2.92	1.22		
	A.Ö.F. Öğrencileri	36	2.11	1.65		
Toplam		162	2.38	1.62		

Tablo 30’da görüldüğü gibi öğretmenlerin mezun oldukları yükseköğretim programına göre serbest zaman etkinliklerinin değerlendirilmesinde kullandıkları ölçme araçlarıyla ilgili sorulara verilen yanıtlara ilişkin puan ortalamaları birbirinden farklıdır. Serbest zaman etkinliklerinin değerlendirilmesinde öğretmenlerin kullandıkları ölçme araçları ile ilgili sorulardan “Gözlem”, “Gözlem formu” ve “Etkinlik dosyalarının incelenmesi” sorularına verilen yanıtlarda en yüksek puan ortalaması lisans mezunu olan okulöncesi eğitim öğretmenlerine aittir.

Serbest zaman etkinliklerinin değerlendirilmesinde öğretmenlerin kullandıkları ölçme araçlarıyla ilgili sorulara verdikleri yanıtlarda öğretmenlerin mezun oldukları yükseköğretim programına bakıldığında, lisans mezunu olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin önlisans mezunu ve Açıköğretim Fakültesine devam etmekte olan Kız Meslek Lisesi mezunu usta öğreticilere göre çocukların hedef ve hedef davranışları (amaç-davranışsal amaçları) kazanıp kazanmadıklarını anlamak için daha çok gözlem yaptıkları, gözlem formu doldurdıkları ve etkinlik dosyalarını inceledikleri söylenebilir.

Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin mezun oldukları yükseköğretim programına göre serbest zaman etkinliklerinin değerlendirilmesinde kullandıkları ölçme araçlarıyla ilgili her bir soruya verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamalarında görülen farkların istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadıklarını sınamak için grup ortalamaları arasında tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Öğretmenlerin, serbest zaman etkinliklerinin değerlendirilmesinde kullandıkları ölçme araçlarıyla ilgili soruların yanıtları içerisinde “Gözlem” ve “Etkinlik dosyalarının incelenmesi” sorularının yanıtlarına ilişkin puan ortalamalarında istatistiksel bakımdan anlamlı farklar bulunmuştur.

“Gözlem” sorusunun yanıtında anlamlı fark lisans mezunu olan okulöncesi eğitim öğretmenleri ile önlisans mezunu olan okulöncesi eğitim öğretmenleri ve Açıköğretim Fakültesine devam etmekte olan Kız Meslek Lisesi Mezunu usta öğreticiler arasındadır ($F=3.118$, $P<.05$). Bu değerlere göre, lisans mezunu olan okulöncesi eğitim öğretmenlerin çocukların hedef ve hedef davranışları (amaç-davranışsal amaçları) kazanıp kazanmadıklarını ölçmek için gözlem yapma düzeyleri önlisans mezunu olan okulöncesi eğitim öğretmenleri ve Açıköğretim Fakültesine devam etmekte olan Kız Meslek Lisesi Mezunu usta öğreticilerden daha yüksektir.

“Etkinlik dosyalarının incelenmesi” sorusunun yanıtında anlamlı fark ise lisans mezunu olan okulöncesi eğitim öğretmenleri ile önlisans mezunu olan okulöncesi eğitim öğretmenleri ve Açıköğretim Fakültesine devam etmekte olan Kız Meslek Lisesi Mezunu usta öğreticiler arasındadır ($F=4.746$, $P<.05$). Bu değerlere göre, lisans mezunu olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çocukların hedef ve hedef davranışları (amaç-

davranışsal amaçları) kazanıp kazanmadıklarını ölçmek için etkinlik dosyalarını inceleme düzeyleri önlisans mezunu olan okulöncesi eğitim öğretmenleri ve Açıköğretim Fakültesine devam etmekte olan Kız Meslek Lisesi Mezunu usta öğreticilerden daha yüksektir.

3.8.3. Öğretmenlerin Çalışmakta Oldukları Kurumlara Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Değerlendirilmesinde Kullandıkları Ölçme Araçlarına İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin çalışmakta oldukları kurumlara göre serbest zaman etkinliklerinin değerlendirilmesinde kullandıkları ölçme araçlarıyla ilgili sorulara verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamaları ile puan dağılımlarının standart sapmaları ve t testi sonuçları Tablo 31’de gösterilmiştir.

Tablo 31. Öğretmenlerin Çalıştıkları Kuruma Göre Serbest Zaman Etkinliklerinin Değerlendirilmesinde Kullandıkları Ölçme Araçlarıyla İlgili Soruların Yanıtlarına İlişkin Puan Ortalamaları ve t Testi Sonuçları

Öğretmenlerin, çocukların hedef ve hedef davranışları (amaç-davranışsal amaçları) kazanıp kazanmadıklarını belirlemek için kullandıkları ölçme araçları						
ölçme araçları	Kurum Adı	N	\bar{X}	SS	SD	t
Gözlem	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	3.18	1.41	160	0.626
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	3.37	1.34		
Toplam		162	3.20	1.39		
Gözlem formu	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	2.73	1.51	160	0.194
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	2.66	1.57		
Toplam		162	2.72	1.51		
Etkinlik dosyalarının incelenmesi	İlköğretim Bünyesinde Anasınıfı	138	2.33	1.62	160	0.928
	Resmi ve Özel Anaokulları	24	2.66	1.63		
Toplam		162	2.38	1.62		

Tablo 31’de görüldüğü gibi öğretmenlerin çalışmakta oldukları kurumlara göre serbest zaman etkinliklerinin değerlendirilmesinde kullandıkları ölçme araçlarıyla ilgili sorulara verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamaları birbirinden farklıdır. Serbest zaman etkinliklerinin değerlendirilmesinde öğretmenlerin kullandıkları ölçme araçlarıyla ilgili sorulardan “Gözlem” ve “Etkinlik dosyalarının incelenmesi” sorularına verilen yanıtlarda Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin; “Gözlem formu” sorusuna verilen yanıtlarda ise İlköğretim bünyesinde çalışmakta olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin puan ortalaması daha yüksektir.

Serbest zaman etkinliklerinin değerlendirilmesinde öğretmenlerin kullandıkları ölçme araçlarıyla ilgili sorulara verdikleri yanıtlarda öğretmenlerin çalışmakta oldukları kurumlara bakıldığında Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çocukların hedef ve hedef davranışları (amaç-davranışsal amaçları) kazanıp kazanmadıklarını anlamak için daha çok gözlem yaptıkları ve etkinlik dosyalarını inceledikleri; İlköğretim bünyesindeki anasınıflarında çalışmakta olan öğretmenlerin ise daha çok gözlem formu doldurdıkları söylenebilir.

Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çalışmakta oldukları kurumlara göre serbest zaman etkinliklerinin değerlendirilmesinde kullandıkları ölçme araçlarıyla ilgili her bir soruya verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamalarında görülen farkların istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadıklarını sınamak için grup ortalamaları arasında bağımsız t testi yapılmıştır. Ancak, öğretmenlerin, serbest zaman etkinliklerinin değerlendirilmesinde kullandıkları ölçme araçlarıyla ilgili soruların yanıtları içerisinde öğretmenlerin çalışmakta oldukları kurumlara göre puan ortalamalarında istatistiksel bakımdan anlamlı farklar bulunamamıştır.

3.9. Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında karşılaştıkları sorunlarla ilgili bulgular Tablo 32’de görülmektedir.

Tablo 32. Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Karşılaştıkları Sorunlar

Öğretmenlerin, serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında karşılaştıkları sorunlar		Her zaman	Genellikle	Ara sıra	Hiç	Yanıtız	\bar{X}
Fiziki şartların yetersiz olması	f	32	40	39	16	35	
	%	19.8	24.7	24.1	9.9	21.6	2.11
Araç-gereç sayısının yetersiz olması	f	42	33	47	9	31	
	%	25.9	20.4	29.0	5.6	19.1	2.28
Çocuk sayısının çok ya da az olması	f	20	40	33	34	35	
	%	12.3	24.7	20.4	21.0	21.6	1.85
Konu hakkında yeterli bilgiye sahip olmama	f	1	14	40	64	43	
	%	0.6	8.6	24.7	39.5	26.5	1.17
Konu hakkında yeterli sayıda kaynak kitap bulunmaması	f	10	26	55	34	37	
	%	6.2	16.0	34.0	21.0	22.8	1.61

Tablo 32’de görüldüğü gibi serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında karşılaşılan sorunlardan “Fiziki şartların yetersiz olması” sorusunu, öğretmenlerin, yüzde 21.6’sı yanıtız bırakmış, yüzde 9.9’u hiç, yüzde 24.1’i ara sıra, yüzde 24.7’si genellikle ve yüzde 19.8’i de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 40’ının fiziki şartların yetersiz olduğunu belirttiklerini göstermektedir. Öğretmenlerin “Fiziki şartların yetersiz olması” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.11’dir. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, fiziki şartlardan kaynaklanan sorunları ara sıra yaşadıkları söylenebilir.

“Araç-gereç sayısının yetersiz olması” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 19.1’i yanıtız bırakmış, yüzde 5.6’ı hiç, yüzde 29.0’ı ara sıra, yüzde 20.4’ü genellikle ve yüzde 25.9’u da her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 75’nin araç-gereç sayısının yetersiz olmasından kaynaklanan sorunlar yaşadıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin “Araç-gereç sayısının yetersiz olması” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.28’dir. Bu, sorulara verilen yanıtlar içinde en yüksek ortalamadır.

Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, araç-gereç sayısının yetersiz olmasından kaynaklanan sorunları da ara sıra yaşadıkları söylenebilir.

“Çocuk sayısının çok ya da az olması” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 21.6’sı yanıtızsız bırakmış, yüzde 21.0’ı hiç, yüzde 20.4’ü ara sıra, yüzde 24.7’si genellikle ve yüzde 12.3’ü de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yarısının çocuk sayısının az ya da çok olmasından kaynaklanan sorunlar yaşadıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin “Çocuk sayısının az ya da çok olması” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 1.85’tir. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, çocuk sayısının az ya da çok olmasından kaynaklanan sorunları ara sıra yaşadıkları söylenebilir.

“Konu hakkında yeterli bilgiye sahip olmama” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 26.5’i yanıtızsız bırakmış, yüzde 39.5’i hiç, yüzde 24.7’si ara sıra, yüzde 8.6’sı genellikle ve yüzde 0.6’sı da her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yüzde 30’undan fazlasının konu hakkında yeterli bilgiye sahip olmamalarından kaynaklanan sorunlar yaşadıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin “Konu hakkında yeterli bilgiye sahip olmama” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 1.17’dir. Bu sorun, öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar içinde en düşük ortalamadır. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, konu hakkında yeterli bilgiye sahip olmama gibi bir sorunu hiç yaşamadıkları söylenebilir.

“Konu hakkında yeterli sayıda kaynak kitap bulunmaması” sorusunu, öğretmenlerin yüzde 22.8’i yanıtızsız bırakmış, yüzde 21.0’ı hiç, yüzde 34.0’ı ara sıra, yüzde 16.0’ı genellikle ve yüzde 6.2’si de her zaman yanıtını vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin yarısının konu hakkında yeterli kaynak bulunmamasından kaynaklanan sorunlar yaşadıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin “Konu hakkında yeterli sayıda kaynak kitap bulunmaması” sorusuna ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 1.61’dir. Bu ortalamaya göre öğretmenlerin, konu hakkında yeterli sayıda kaynak kitap bulunmaması sorununu hiç yaşamadıkları söylenebilir.

Tablo 32 dikkatlice incelendiğinde, öğretmenlerin serbest zaman etkinliklerinin uygulaması sırasında araç-gereç sayısı ve fiziki şartların yetersiz olması ile çocuk sayısının az ya da çok olmasını ara sıra sorun olarak gördükleri; konu hakkında yeterli

bilgiye sahip olmama ve konu hakkında yeterli sayıda kaynak kitap bulunmaması sorunlarıyla ise neredeyse hiç karşılaşmadıkları görülmektedir. Elde edilen verilerden öğretmenlerin araç-gereç sayısının yetersiz olması başta olmak üzere fiziki şartların yetersiz olması ve çocuk sayısının az ya da çok olması sorunlarıyla ara sıra da olsa karşılaştıkları söylenebilir.

3.10. Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerine İlişkin Belirttikleri Diğer Görüşler

Araştırma kapsamına giren öğretmenlerin, serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasıyla ilgili görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 33’de görülmektedir.

Tablo 33. Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasıyla İlgili Olarak Belirttikleri Diğer Görüşler

Görüşler	Sayı	Yüzde
Eğitim Programıyla İlgili Olanlar		
Programda yer alan hedef ve hedef davranışların geliştirilmesi	1	0.6
Serbest zaman etkinliklerinde, ilgi köşelerinde oyun ve sanat etkinliklerinin eş zamanlı olarak gerçekleştirilmesinin zorluğu	1	0.6
Öğretmenler İle İlgili Olanlar		
Öğretmen tutum ve davranışlarının serbest zaman etkinliklerinin etkili bir biçimde gerçekleştirilmesini etkilediği	1	0.6
Öğretmenlerin öğrencilere rehberlik etmesi gerektiği	1	0.6

Öğrencilerle İlgili Olanlar

Sosyalleşme becerilerini artırır	1	0.6
Kendine güveni geliştirir	1	0.6
Başarma duygusunu geliştirir	1	0.6
Çocukların daha çok özgür bırakılması gerektiği	1	0.6
Sanat etkinlikleri el-göz koordinasyonunu geliştirir	1	0.6

Eğitim Ortamıyla İlgili Olanlar

Fiziki şartların yetersiz olması	4	2.5
Davranış kazandırmaya yönelik araç-gerecin sağlanması	2	1.2
Eğitim ortamlarının tek düzelikten kurtarılması	1	0.6
Eğitim ortamlarının yaratıcılığı destekleyecek biçimde düzenlenmesi	1	0.6
İlgi köşelerinin sık sık yenilenmesi	3	1.9
Aynı sınıfın farklı gruplar tarafından kullanılmaması	1	0.6
Eğitim ortamlarının daha geniş olması	1	0.6
Sınıfta bir yardımcının bulunması gerekliliği	2	1.2

Sayı=162

Tablo 33'de görüldüğü gibi eğitim programıyla ilgili "Programda yer alan hedef ve hedef davranışların (amaç-davranışsal amaçların) geliştirilmesi", "Serbest zaman etkinliklerinde, ilgi köşelerinde oyun ve sanat etkinliklerinin eş zamanlı olarak gerçekleştirilmesinin zorluğu" görüşlerini öğretmenlerin yüzde 0.6'sı belirtmiştir.

Öğretmenlerle ilgili, "Öğretmen tutum ve davranışlarının serbest zaman etkinliklerinin etkili bir biçimde gerçekleştirilmesini etkilediği", "Öğretmenlerin öğrencilere rehberlik etmesi gerektiği" görüşlerini öğretmenlerin yüzde 0.6'sı belirtmiştir.

Öğrencilerle ilgili, “Çocuklarda sosyalleşme becerilerini geliştirir”, “Çocuklarda kendine güveni geliştirir”, “Çocuklarda başarıma duygusunu geliştirir”, “Çocukların daha çok özgür bırakılması gerektiği” ve “Sanat etkinliklerinin çocukların el-göz koordinasyonunun geliştirdiği” görüşlerini öğretmenlerin yüzde 0.6’sı belirtmiştir.

Eğitim ortamıyla ilgili, “Fiziki şartların yetersiz olması” görüşünü öğretmenlerin yüzde 2.5’i, “Davranış kazandırmaya yönelik araç-gereçlerin sağlanması” görüşünü öğretmenlerin yüzde 1.2’si, “Eğitim ortamının tek düzelikten kurtarılması”, “Eğitim ortamının yaratıcılığı destekleyecek biçimde düzenlenmesi”, “Aynı sınıfın farklı gruplar tarafından kullanılmaması” ve “Eğitim ortamlarının daha geniş olması” görüşlerini öğretmenlerin yüzde 0.6’sı, “İlgi köşelerinin sık sık yenilenmesi” görüşünü öğretmenlerin yüzde 1.9’u ve “Sınıfta bir yardımcının bulunması gerekliliği” görüşünü ise öğretmenlerin yüzde 1.2’si belirtmiştir.

Tablo 33’deki veriler, öğretmenlerin; eğitim programı, öğretmenler, öğrenciler ve eğitim ortamıyla ilgili değişik görüşlerinin olduğunu göstermektedir.

4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümde, elde edilen bulgular ve yorumlarına dayalı olarak varılan sonuçlara ve bu sonuçlar doğrultusunda geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

4.1. Sonuçlar

4.1.1. Öğretmenlerin İlgî Köşelerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Sonuçlar

- Öğretmenler ilgi köşeleriyle ilgili olarak “İlgî köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocukların karar verebilme becerisini geliştiriyor mu?”, “İlgî köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocukların sosyalleşmesine olumlu katkılar getiriyor mu?”, “İlgî köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocuklarda işbirliği, paylaşma, saygı ve sevgi becerilerini geliştiriyor mu?”, “Çocukların ilgi köşelerinde oynadıkları serbest oyunlara öğretmen katılıyor ve gözlemliyor mu?” ve “İlgî köşeleri, ünite planları ve günlük planlara uygun olarak sürekli yenileniyor mu?” sorularının **her zaman**, “İlgî köşeleri çocukların ilgi, gereksinim ve isteklerine göre hazırlanıyor mu?”, “İlgî köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocuklarda problem çözme becerisini geliştiriyor mu?”, “İlgî köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocuklara farklı bakış açıları kazandırıyor mu?” ve “İlgî köşelerinde oynanan serbest oyunlarda yönlendirmeler sunulan materyallerle yapılıyor mu?” sorularının da **genellikle** gerçekleştirildiği düşüncesindedirler.
- Öğretmenlerin ilgi köşeleriyle ilgili tüm sorulara verdikleri yanıtların tümünün aritmetik ortalaması 4 üzerinden 3.31’dir. Bu ortalamaya göre, öğretmenler, ilgi köşelerinde gerçekleştirilen etkinliklerin **her zaman** gerçekleştiğini düşünmektedirler.

- İlgili köşeleriyle ilgili sorulara verilen yanıtlarda öğretmenlerin hizmet sürelerine bakıldığında 21 yıl ve üstü grubun çoğu soruda en düşük puan ortalamasına sahip olduğu; 0-5 yıl, 6-10 yıl ve 11-15 yıl gruplarının puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu ve 16-20 yıl mesleki kıdeme sahip olan grubun ise en yüksek puan ortalamasına sahip olduğu bulunmuştur. Buna göre, 16-20 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin ilgi köşelerinde gerçekleştirilen etkinliklere ilişkin görüşleri daha olumludur. Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin hizmet sürelerine göre ilgi köşeleriyle ilgili sorulardan “İlgili köşeleri çocukların ilgi, gereksinim ve isteklerine göre hazırlanıyor mu?” sorusunun yanıtına ilişkin puan ortalamalarında 16-20 yıl hizmet süresine sahip öğretmenler lehine istatistiksel bakımdan anlamlı fark bulunmuştur.
- Öğretmenlerin ilgi köşelerine ilişkin görüşlerinin mezun oldukları yükseköğretim programlarına göre farklılık gösterdiği; özellikle Açıköğretim Fakültesine devam eden Kız Meslek Lisesi mezunları grubunda yer alan usta öğreticilerin görüşlerinin önlisans ve lisans mezunlarına göre daha olumlu olduğu bulunmuştur. Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin mezun oldukları yükseköğretim programına göre ilgi köşeleriyle ilgili sorulardan yalnızca “İlgili köşelerinde oynanan serbest oyunlarda, yönlendirmeler, sunulan materyallerle yapılıyor mu?” sorusunun yanıtına ilişkin puan ortalamalarında önlisans ve lisans mezunu öğretmenler lehine istatistiksel bakımdan anlamlı fark bulunmuştur.
- Öğretmenlerin ilgi köşelerine ilişkin görüşlerinin çalışmakta oldukları kurumlara göre farklılık gösterdiği; Resmi ve Özel Anaokullarında çalışan öğretmenlerin ilgi köşelerinde gerçekleştirilen etkinlikler konusunda İlköğretim bünyesindeki anasınıflarında çalışmakta olan öğretmenlere göre daha olumlu düşündükleri bulunmuştur. Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çalışmakta oldukları kurumlara göre ilgi köşeleriyle ilgili sorulardan “İlgili köşeleri çocukların ilgi, gereksinim ve isteklerine göre hazırlanıyor mu?” ve “İlgili köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocukların sosyalleşmesine olumlu katkılar getiriyor mu?” sorularının yanıtlarında, Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta olan öğretmenler lehine istatistiksel bakımdan anlamlı farklar bulunmuştur.

4.1.2. Öğretmenlerin Sınıflarında Bulunan İlgi Köşeleri

- Öğretmenlerin, sınıflarında en çok bulunan ilgi köşeleri sırasıyla; Evcilik Köşesi, Atatürk Köşesi, Kukla Köşesi, Kitap Köşesi, Eğitici Oyuncak Köşesi, Kum Havuzu Köşesi, Ünite Köşesi, Fen-Doğa Etkinlikleri Köşesi, Müzik Köşesi, Blok Köşesi, Sanat Köşesi, Sağlık Köşesi, Meslekler Köşesi, Alış-Veriş Köşesi, Tamir Köşesi, Taşıtlar Köşesi, Trafik Köşesi ve Spor Köşesidir.

4.1.3. Öğretmenlerin Sanat Etkinliklerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Sonuçlar

- Öğretmenler, sanat etkinlikleri içinde “Sanat etkinliklerinde daha çok çocukların yaratıcılıklarını kullanmalarına izin veriliyor mu?”, “Sanat etkinliklerinde her gün boyama çalışmaları, yoğurma maddesi çalışmaları, artık materyal çalışmaları ve kağıt işlerine yer veriliyor mu?”, “Sanat etkinlikleri çocuklara ilgileri doğrultusunda diledikleri sıra ile yaptırılıyor mu?” ve “Serbest resim çalışmalarında çocukların diledikleri türde boyayı kullanmalarına izin veriliyor mu?” etkinliklerinin **her zaman**; “Sanat etkinliklerinde bireysel çalışmalar yaptırılıyor mu?”, “Sanat etkinliklerinde proje çalışmaları yaptırılıyor mu?”, “Serbest resim çalışmalarında çocuklara her gün, farklı tür boya ile çalıştırılıyor mu?”, “Kağıt işleri çalışmalarında çocukların özgün bir şekilde çalışmalarına fırsat veriliyor mu?”, “Her gün farklı türde kağıt işleri çalışması yaptırılıyor mu?”, “Yırtma-yapıştırma çalışmalarında çocukların özgün ürünler çıkarmalarına fırsat veriliyor mu?” ve “Kağıt-kesme ve kağıt-katlama çalışmalarında çocukların özgün ürünler çıkarmalarına fırsat veriliyor mu?” etkinliklerinin **genellikle** gerçekleştirildiği; yalnızca “Her gün farklı türde yoğurma maddesi ile çalışılıyor mu?” etkinliğinin ise **ara sıra** gerçekleştiğini düşünmektedirler.
- Öğretmenlerin sanat etkinlikleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtların tümünün aritmetik ortalaması 4 üzerinden 3.07’dir. Bu ortalamaya göre, öğretmenler sanat etkinliklerinin **genellikle** gerçekleştiğini düşünmektedirler.

- Öğretmenlerin hizmet süreleri ile sanat etkinliklerine ilişkin görüşleri arasında farklılık olduğu bulunmuştur. Genel olarak 6-10 yıl arasında hizmet süresine sahip öğretmenlerin diğer hizmet süresine sahip öğretmenlere göre daha olumsuz düşündükleri dikkat çekmektedir. Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin hizmet sürelerine göre sanat etkinlikleriyle ilgili sorulardan yalnızca “Kağıt-kesme ve Kağıt-katlama çalışmalarında çocukların özgün ürünler çıkarmalarına fırsat veriliyor mu?” sorusunun yanıtına ilişkin puan ortalamalarında 11-15 yıl hizmet süresine sahip olan grubun lehine istatistiksel bakımdan anlamlı fark bulunmuştur.
- Öğretmenlerin, mezun oldukları yükseköğretim programlarına göre sanat etkinliklerine ilişkin görüşleri farklılaşmaktadır. Nitekim lisans mezunu öğretmenler önlisans ve Kız Meslek Lisesi mezunu usta öğreticilere göre, sanat etkinliklerinin gerçekleşme düzeyi konusunda daha olumsuz düşünmektedirler. Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin mezun oldukları yükseköğretim programına göre sanat etkinlikleriyle ilgili sorulardan “Sanat etkinliklerinde her gün boyama çalışmaları, yoğurma maddesi çalışmaları, artık materyal çalışmaları ve kağıt işlerine yer veriliyor mu?”, “Kağıt işleri çalışmalarında çocukların özgün bir şekilde çalışmalarına fırsat veriliyor mu?” ve “Her gün farklı türde kağıt işleri çalışması yaptırılıyor mu? sorularının yanıtlarına ilişkin puan ortalamalarında önlisans ve Kız Meslek Lisesi mezunu Açıköğretim Fakültesine devam etmekte olan usta öğreticiler lehine istatistiksel bakımdan anlamlı farklar bulunmuştur.
- Öğretmenlerin çalışmakta oldukları kurumlara göre sanat etkinliklerine ilişkin görüşleri farklılaşmakta; Resmi ve Özel Anaokullarında çalışan öğretmenler sanat etkinliklerinin gerçekleşme düzeyini ilköğretim bünyesindeki anasınıflarında çalışan öğretmenlere göre daha yüksek bulmaktadır. Nitekim, okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çalışmakta oldukları kurumlara göre sanat etkinlikleriyle ilgili olarak “Sanat etkinliklerinde her gün boyama çalışmaları, yoğurma maddesi çalışması, artık materyal çalışmaları ve kağıt işlerine yer veriliyor mu?” ve “Her gün farklı türde yoğurma maddesi ile çalışılıyor mu?” sorularında, Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta olan öğretmenler lehine istatistiksel bakımdan anlamlı farklar bulunmuştur.

4.1.4. Öğretmenlerin Sanat Etkinlikleri Çalışmalarında Model Verme Durumuna İlişkin Sonuçlar

- Öğretmenlerin, sanat etkinlikleri çalışmalarında “Kağıt-katlama çalışmalarında” **genellikle**; “Kağıt-kesme” ve “Yırtma-yapıştırma çalışmalarında” **ara sıra**; “Artık materyal çalışmaları” ve “Yoğurma maddeleri çalışmalarında” ise **hiç** model vermedikleri anlaşılmıştır.
- Öğretmenlerin sanat etkinlikleri çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu? sorusuna verdikleri yanıtların tümünün aritmetik ortalamalarının ortalaması 4 üzerinden 1.92’dir. Bu ortalamaya göre, öğretmenler, sanat etkinlikleri çalışmalarında çocuklara **ara sıra** model vermekte, dolayısıyla model vermenin çocukların yaratıcılıklarını olumsuz yönde etkilediği ilkesine uygun olarak çalışmaları gerçekleştirmektedirler.
- Öğretmenlerin hizmet süreleri ile model verme durumlarına ilişkin puan ortalamaları birbirine yakındır. Dolayısıyla öğretmenlerin hizmet süreleri ile model verme durumları arasında çok fazla fark yoktur. Nitekim, okulöncesi eğitim öğretmenlerinin meslekteki hizmet süresine göre sanat etkinlikleri çalışmalarında model verme durumlarıyla ilgili her bir soruya verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamaları arasında istatistiksel bakımdan anlamlı farklar bulunamamıştır.
- Öğretmenlerin mezun oldukları yükseköğretim programına bakıldığında, daha çok Açıköğretim Fakültesine devam etmekte olan usta öğreticilerin model verdikleri görülmekle birlikte puan ortalamaları arasında çok büyük farklılıklar bulunmamıştır. Nitekim, okulöncesi eğitim öğretmenlerinin mezun oldukları yükseköğretim programına göre sanat etkinlikleri çalışmalarında model verme durumlarıyla ilgili her bir soruya verdikleri yanıtlara ilişkin puan ortalamaları arasında istatistiksel bakımdan anlamlı farklar elde edilememiştir.
- Öğretmenlerin çalışmakta oldukları kurumlara bakıldığında, daha çok Resmi ve Özel Anaokullarında görev yapan öğretmenlerin model verdikleri ortaya çıkmıştır.

Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çalışmakta oldukları kurumlara göre sanat etkinlikleri çalışmalarında model verme durumlarıyla ilgili olarak; “Kağıt kesme çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?” ve “Yırtma-yapıştırma çalışmalarında çocuklara model veriliyor mu?” sorularında Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta olan öğretmenlerin model vermenin çocuğun yaratıcılık gelişimini olumsuz etkilediği ilkesini dikkate almadıklarını göstermektedir. Dolayısıyla İlköğretim bünyesindeki anasınıflarında çalışmakta olan öğretmenler daha az model verdiklerinden İlköğretim bünyesindeki anasınıflarında çalışmakta olan öğretmenler lehine istatistiksel bakımdan anlamlı farklar bulunmuştur.

4.1.5. Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulama İlkelerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Sonuçlar

- Öğretmenler, serbest zaman etkinliklerinin uygulama ilkelerinden; “Planlanan etkinliklerden çocukların tümünün yararlanması sağlanıyor mu?”, “Etkinlikler hazırlanırken, bireysel farklılıklara dikkat ediliyor mu?”, “Serbest zaman etkinlikleri diliminde çocuklar birden fazla etkinliğe katılabiliyor mu?”, “Yıllık plan, ünite planı ve günlük plarlarda yer alan hedef ve hedef davranışları (amaç-davranışsal amaçları) gerçekleştirecek etkinliklere serbest zaman diliminde yer veriliyor mu?” ve “Çocuklar serbest zaman etkinlikleri için ayrılan süreyi etkili olarak kullanabiliyorlar mı?” ilkelerinin **her zaman**; “Günlük planda yer alan serbest zaman etkinlikleri tüm çocuklara sıra ile yaptırılıyor mu?”, “Serbest zaman etkinliklerinde sınıfın araç-gereç donanımı sağlanarak kazanılması gereken davranışların, çocuklar tarafından buluş yöntemi ile etkin öğrenmelerine olanak veriliyor mu?”, “Serbest zaman etkinlikleri için ayrılan süreyi, etkili olarak kullandığınızı düşünüyor musunuz?”, “Serbest zaman etkinliklerinin yapılabilmesi için sınıfların fiziki donanımları yeterli mi?”, “Serbest zaman etkinliklerinde, araç-gereç donanımı zamanın etkili kullanılmasına katkıda bulunuyor mu?”, “Serbest zaman etkinliklerinin yeterli araç-gereç olmasa da etkili olarak gerçekleştirebiliyor musunuz?”, “Serbest zaman etkinlikleri çocukların tüm gelişim alanlarını destekliyor mu?” ve “Serbest zaman etkinliklerinin çocuklara kazanılması gereken

davranışları kazandırdığının düşünüyor musunuz?” biçimindeki ilkelerin ise **genellikle** gerçekleştiğini düşünmektedirler.

- Öğretmenlerin serbest zaman etkinliklerinin uygulama ilkeleriyle ilgili soruların tümüne verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 4 üzerinden 3.09’dur. Bu ortalamaya göre öğretmenler serbest zaman etkinliklerinin **genellikle** amaç ve ilkelerine uygun olarak gerçekleştiği kanaatindedirler.
- Öğretmenlerin hizmet süresine göre serbest zaman etkinliklerinin uygulama ilkelerine yönelik görüşleri farklılaşmakta; 16-20 yıl hizmet süresine sahip öğretmenler diğer hizmet sürelerine sahip öğretmenlere göre serbest zaman etkinliklerinin uygulama ilkelerinin gerçekleşme düzeyini daha olumlu bulmaktadırlar. Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin meslekteki hizmet sürelerine göre serbest zaman etkinliklerinin uygulama ilkeleriyle ilgili sorular içerisinde, yalnızca “Etkinlikler hazırlanırken, bireysel farklılıklara dikkat ediliyor mu?” sorusuna ilişkin puan ortalamalarında 16-20 yıl hizmet süresine sahip grup dışındaki gruplar lehine, istatistiksel bakımdan anlamlı fark bulunmuştur.
- Öğretmenlerin mezun oldukları yükseköğretim programı ile serbest zaman etkinliklerinin uygulama ilkelerine ilişkin görüşleri farklı olmakla birlikte puan ortalamaları birbirine yakındır. Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin mezun oldukları yükseköğretim programına göre serbest zaman etkinliklerinin uygulama ilkeleriyle ilgili sorulardan yalnızca “Günlük planda yer alan serbest zaman etkinlikleri tüm çocuklara sıra ile yaptırılıyor mu? sorusuna ilişkin puan ortalamalarında Açıköğretim Fakültesine devam eden usta öğreticiler ve önlisans mezunu öğretmenlerin günlük planda yer alan serbest zaman etkinliklerini çocuklara sıra ile yaptırılmaları, çocukların etkinlikleri ilgileri ve istekleri doğrultusunda seçmelerini engellemekte ve çocukların karar verebilme becerilerini olumsuz yönde etkilemektedir. Dolayısıyla lisans mezunu öğretmenler lehine, istatistiksel bakımdan anlamlı fark bulunmuştur.

- Öğretmenlerin çalışmakta oldukları kurumlara göre serbest zaman etkinlikleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtlarda, farklı sorularda en yüksek puan ortalamalarının farklı kurumlarda çalışmakta olan okulöncesi eğitim öğretmenlerine ait olduğu bulunmuştur. Dolayısıyla, öğretmenlerin, çalıştıkları kurumlara göre serbest zaman etkinliklerinin uygulama ilkeleriyle ilgili görüşleri arasında belli bir grubun lehine fark olmadığı anlaşılmıştır. Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çalışmakta oldukları kurumlara göre serbest zaman etkinliklerinin uygulama ilkeleriyle ilgili olarak “Serbest zaman etkinliklerinde, araç-gereç donanımı zamanın etkili kullanılmasına katkıda bulunuyor mu?” sorusunda, Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta öğretmenler lehine, istatistiksel bakımdan anlamlı fark bulunmuştur.

4.1.6. Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerinde Kullandıkları Öğretim Strateji, Yöntem ve Tekniklerine İlişkin Sonuçlar

- Öğretmenler, serbest zaman etkinliklerinde; “Buluş yoluyla öğretim stratejisi”, “Soru-yanıt yöntemi”, “Bireysel çalışma tekniği” ve “Oyunlaştırma tekniği”ni **genellikle**; “Sunuş yoluyla öğretim stratejisi”, “Araştırma inceleme stratejisi”, “Düzanlatım yöntemi”, “Problem çözme yöntemi”, “Küme çalışması tekniği”, “Gösterip yaptırma tekniği” ve “Benzetim tekniği”ni de **ara sıra** kullanmaktadırlar. Öğretmenlerin, serbest zaman etkinliklerinde en çok kullandıkları stratejiler sırasıyla; buluş yoluyla öğretim stratejisi, sunuş yoluyla öğretim stratejisi, araştırma inceleme stratejisidir. Öğretmenlerin buluş yoluyla öğretim stratejisini diğer stratejilere göre biraz daha fazla kullanmaktadırlar. Öğretmenlerin, serbest zaman etkinliklerinde en çok kullandıkları yöntemler; soru-yanıt yöntemi, problem çözme yöntemi ve düzanlatım yöntemidir. Öğretmenlerin düzanlatım yöntemini kullanma sıklığı oldukça düşüktür. Öğretmenlerin, en çok kullandıkları teknikler ise sırasıyla; oyunlaştırma tekniği, bireysel çalışma tekniği, küme çalışması tekniği, gösterip yaptırma tekniği ve benzetim tekniğidir.
- Öğretmenlerin serbest zaman etkinliklerinde kullandıkları öğretim strateji, yöntem ve teknikleriyle ilgili soruların tümüne verdikleri yanıtların aritmetik ortalamalarının

ortalaması 4 üzerinden 2.45'tir. Bu ortalamaya göre, öğretmenler serbest zaman etkinliklerinin uygulanması sırasında öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini **ara sıra** kullanmaktadırlar.

- Serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında kullanılan öğretim strateji, yöntem ve teknikleriyle ilgili sorulara verdikleri yanıtlarda öğretmenlerin meslekteki hizmet sürelerine bakıldığında, 0-5 ve 6-10 yıl hizmet süresine sahip okulöncesi eğitim öğretmenlerinin öğretim stratejisi, yöntem ve tekniklerini kullanma düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca, 21 yıl ve üstü hizmet süresine sahip öğretmenlerin de öğretim strateji ve yöntemlerini kullanma düzeyleri yüksektir. Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin meslekteki hizmet sürelerine göre serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında kullandıkları öğretim strateji, yöntem ve teknikleri içerisinde “Buluş yoluyla öğretim stratejisi” ve “Bireysel çalışma tekniği”ne ilişkin puan ortalamalarında 6-10 yıl hizmet süresine sahip olan grup lehine; “Sunuş yoluyla öğretim stratejisi”ne ilişkin puan ortalamalarında ise 21 yıl ve üstü hizmet süresine sahip grup lehine, istatistiksel bakımdan anlamlı farklar bulunmuştur.
- Öğretmenlerin mezun oldukları yükseköğretim programına göre serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında kullandıkları öğretim strateji, yöntem ve tekniklerine bakıldığında lisans mezunu öğretmenlerin öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanma düzeylerinin önlisans mezunu öğretmenler ile Kız Meslek Lisesi mezunu usta öğreticilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca, öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanma düzeyleri bakımından lisans ve Kız Meslek Lisesi mezunu öğretmenlerin puan ortalamaları birbirine yakın; önlisans mezunu öğretmenlerin puan ortalamaları dolayısıyla öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanma düzeyleri düşüktür. Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin mezun oldukları yüksek öğretim programına göre serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında kullandıkları öğretim strateji, yöntem ve teknikleri içerisinde yalnızca “Araştırma inceleme stratejisi”ne ilişkin puan ortalamalarında lisans mezunu öğretmenler lehine istatistiksel bakımdan anlamlı fark bulunmuştur.

- Serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında kullanılan öğretim strateji, yöntem ve teknikleriyle ilgili sorulara verilen yanıtlarla öğretmenlerin çalışmakta oldukları kurumlara bakıldığında İlköğretim bünyesindeki anasınıflarında çalışmakta olan öğretmenlerin Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta olan öğretmenlere göre öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanma düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ancak, okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çalışmakta oldukları kurumlara göre, serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında kullanılan öğretim strateji, yöntem ve tekniklerine ilişkin puan ortalamaları arasında istatistiksel bakımdan anlamlı farklar elde edilememiştir.

4.1.7. Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Pekiştireç Kullanma Durumlarına İlişkin Sonuçlar

- Öğretmenler serbest zaman etkinliklerinin uygulanması sırasında çocukların katılımlarını arttırmak için manevi pekiştireçleri **genellikle**, maddi pekiştireçleri ise **hiç** kullanmamaktadırlar. Ayrıca, öğretmenler, manevi pekiştireçleri, maddi pekiştireçlere göre daha çok kullanmaktadırlar.
- Öğretmenlerin, çocukların serbest zaman etkinliklerine katılımlarını arttırmak için kullanılan pekiştireçlerden “maddi ve manevi pekiştireçleri” kullanma sıklıklarının aritmetik ortalaması 4 üzerinden 2.20’dir. Bu ortalamaya göre, öğretmenler serbest zaman etkinliklerinin uygulanması sırasında çocukların katılımlarını arttırmak için maddi ve manevi pekiştireçleri **ara sıra** kullanmaktadırlar.
- Öğretmenlerin meslekteki hizmet sürelerine göre 6-10 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin maddi ve manevi pekiştireçleri diğer hizmet sürelerine sahip öğretmenlere göre daha çok kullandıkları, buna karşın 21 yıl ve üstü hizmet süresine sahip olan grubun ise pekiştireçleri en az kullanan grup olduğu anlaşılmıştır. Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin meslekteki hizmet sürelerine göre yalnızca “Maddi pekiştireçler”e ilişkin puan ortalamalarında 0-5 yıl, 6-10 yıl ve 11-

15 yıl hizmet süresine sahip gruplar lehine, istatistiksel bakımdan anlamlı farklar bulunmuştur.

- Öğretmenlerin mezun oldukları yükseköğretim programına göre lisans mezunu olan okulöncesi eğitim öğretmenleri maddi ve manevi pekiştireçleri daha fazla kullanmaktadırlar. Ancak, okulöncesi eğitim öğretmenlerinin mezun oldukları yükseköğretim programına göre serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında pekiştireç kullanma durumlarıyla ilgili soruların yanıtları içerisinde, öğretmenlerin mezun oldukları yükseköğretim programlarına göre puan ortalamalarında istatistiksel bakımdan anlamlı farklar bulunamamıştır.
- Serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında pekiştireç kullanma durumlarıyla ilgili sorulara verilen yanıtlarda öğretmenlerin çalışmakta oldukları kurumlara bakıldığında Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta olan okulöncesi eğitim öğretmenleri daha çok maddi pekiştireçleri; İlköğretim bünyesindeki anasınıflarında çalışmakta olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin ise daha çok manevi pekiştireçleri kullanmaktadırlar. Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çalışmakta oldukları kurumlara göre serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında pekiştireç kullanma durumlarından “Maddi pekiştireçler”e ilişkin puan ortalamalarında, Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta olan öğretmenler lehine istatistiksel bakımdan anlamlı fark bulunmuştur.

4.1.8. Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerinin Değerlendirilmesinde Kullandıkları Ölçme Araçlarına İlişkin Sonuçlar

- Öğretmenler serbest zaman etkinliklerinde çocukların amaç ve davranışsal amaçları kazanıp kazanmadıklarını belirlemek için **genellikle** gözlem ve gözlem formunu kullanmakta, **ara sıra** da etkinlik dosyalarını incelemektedirler.
- Öğretmenlerin, serbest zaman etkinliklerinin değerlendirilmesinde kullandıkları ölçme araçlarıyla ilgili sorulardan “Gözlem”, “Gözlem formu” ve “Etkinlik

dosyalarının incelenmesi” sorularına verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 4 üzerinden 2.76’dır. Bu ortalamaya göre, öğretmenlerin serbest zaman etkinliklerinin değerlendirilmesinde kullandıkları ölçme araçları **genellikle** gözlem, gözlem formu ve etkinlik dosyalarının incelenmesidir.

- Öğretmenlerin meslekteki hizmet sürelerine göre 6-10 yıl hizmet süresine sahip olan okulöncesi eğitim öğretmenlerin diğer hizmet süresine sahip öğretmenlere göre daha çok gözlem yaptıkları ve etkinlik dosyalarını inceledikleri; 0-5 yıl hizmet süresine sahip okulöncesi eğitim öğretmenlerinin ise daha çok gözlem formu kullandıkları ortaya çıkmıştır. Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin meslekteki hizmet sürelerine göre serbest zaman etkinliklerinin değerlendirilmesinde kullandıkları ölçme araçlarından “Gözlem” ve “Etkinlik dosyalarının incelenmesi”ne ilişkin puan ortalamalarında 0-5 yıl ve 6-10 yıl hizmet sürelerine sahip gruplar lehine, istatistiksel bakımdan anlamlı farklar bulunmuştur.
- Öğretmenlerin mezun oldukları yükseköğretim programına göre lisans mezunu olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin önlisans mezunu öğretmenler ve Açıköğretim Fakültesine devam etmekte olan usta öğreticilere göre, daha çok gözlem yaptıkları, gözlem formu doldurdıkları ve etkinlik dosyalarını inceledikleri ortaya çıkmıştır. Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin mezun oldukları yükseköğretim programına göre serbest zaman etkinliklerinin değerlendirilmesinde kullandıkları ölçme araçları içerisinde “Gözlem” ve “Etkinlik dosyalarının incelenmesi”ne ilişkin puan ortalamalarında lisans mezunu öğretmenler lehine istatistiksel bakımdan anlamlı farklar bulunmuştur.
- Öğretmenlerin çalışmakta oldukları kurumlara göre Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta okulöncesi eğitim öğretmenlerinin İlköğretim bünyesindeki anasınıflarında çalışmakta olan öğretmenlere göre, daha çok gözlem yaptıkları ve etkinlik dosyalarını inceledikleri; buna karşın İlköğretim bünyesindeki anasınıflarında çalışmakta olan öğretmenlerin ise Resmi ve Özel Anaokullarında çalışmakta okulöncesi eğitim öğretmenlerine göre, daha çok gözlem formu doldurdıkları saptanmıştır. Ancak, öğretmenlerin, serbest zaman etkinliklerinin

değerlendirilmesinde kullandıkları ölçme araçlarıyla ilgili soruların yanıtları içerisinde öğretmenlerin çalışmakta oldukları kurumlara göre puan ortalamalarında istatistiksel bakımdan anlamlı farklar bulunamamıştır.

4.1.9. Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulanmasında Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Sonuçlar

- Öğretmenlerin serbest zaman etkinliklerinin uygulaması sırasında araç-gereç sayısı ve fiziki şartların yetersiz olması ile çocuk sayısının az ya da çok olması sorunlarıyla **ara sıra**; konu hakkında yeterli bilgiye sahip olmama ve konu hakkında yeterli sayıda kaynak kitap bulunmaması sorunlarıyla ise neredeyse hiç karşılaşmadıklarını belirtmektedirler.

4.1.10. Öğretmenlerin Serbest Zaman Etkinliklerine İlişkin Genel Görüşlerine Yönelik Sonuçlar

- Öğretmenlerin, serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasıyla ilgili görüşleri içinde eğitim programıyla ilgili olanlar; “Programda yer alan hedef ve hedef davranışların (amaç-davranışsal amaçların) geliştirilmesi”, “Serbest zaman etkinliklerinde, ilgi köşelerinde oyun ve sanat etkinliklerinin eş zamanlı olarak gerçekleştirilmesinin zorluğu”; öğretmenlerle ilgili olanlar; “Öğretmen tutum ve davranışlarının serbest zaman etkinliklerinin etkili bir biçimde gerçekleştirilmesini etkilediği”, “Öğretmenlerin öğrencilere rehberlik etmesi gerektiği”; öğrencilerle ilgili olanlar; “Çocuklarda sosyalleşme becerilerini geliştirir”, “Çocuklarda kendine güveni geliştirir”, “Çocuklarda başarıma duygusunu geliştirir”, “Çocukların daha çok özgür bırakılması gerektiği” ve “Sanat etkinliklerinin çocukların el-göz koordinasyonunun geliştirdiği”; eğitim ortamıyla ilgili olanlar; “Fiziki şartların yetersiz olması”, “Davranış kazandırmaya yönelik araç-gereçlerin sağlanması”, “Eğitim ortamının tek düzelikten kurtarılması”, “Eğitim ortamının yaratıcılığı destekleyecek biçimde düzenlenmesi”, “Aynı sınıfın farklı gruplar tarafından kullanılmaması” “Eğitim

ortamlarının daha geniş olması”, “İlgi köşelerinin sık sık yenilenmesi” ve “Sınıfta bir yardımcının bulunması gerekliliğidir.”

4.2. Öneriler

Araştırmanın bulguları doğrultusunda geliştirilen öneriler, uygulamaya ve ileri araştırmalara yönelik olmak üzere iki başlık altında verilmiştir.

4.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

1. Okulöncesi eğitim programında yer alan amaç ve davranışsal amaçların kazandırılmasında ve serbest zaman etkinliklerinin daha etkili bir biçimde gerçekleştirilebilmesinde öğretmenler manevi ve maddi pekiştireçleri daha fazla kullanmalıdırlar. Bu konuda öğretmenlere hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenmesi son derece yararlı sonuçlar verir.
2. Okulöncesi eğitim programında yer alan amaç ve davranışsal amaçların kazandırılmasında ve serbest zaman etkinliklerinin daha etkili bir biçimde gerçekleştirilebilmesinde, öğretmenler öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini daha fazla kullanmalıdırlar. Konuyla ilgili bilgi donanımının sağlanabilmesi için öğretmenlere uygulamalı hizmet içi eğitim programları düzenlenebilir.
3. Serbest zaman etkinliklerinin daha etkili biçimde değerlendirilmesinde, öğretmenler etkinlik dosyalarını daha çok incelemelidirler. Çünkü etkinlik dosyaları çocukların sanat etkinliklerindeki gelişimlerini somut olarak göstermektedir. Ayrıca, serbest zaman etkinliklerinin amacına ulaşp ulaşmadığının belirlenebilmesi için, öğretmenler kendilerini ve eğitim programını da değerlendirmelidirler. Konuyla ilgili bilgi donanımının sağlanabilmesi için öğretmenlere uygulamalı hizmet içi eğitim programları düzenlenebilir.

4. Serbest zaman etkinliklerinde uygulama farklılıklarının azaltılması için okulöncesi eğitim öğretmenlerinin ve okulöncesi eğitim uzmanlarının katıldığı toplantılar düzenlenmelidir.

4.2.2. İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Okulöncesi eğitim programında yer alan Serbest Zaman Etkinliklerinin değerlendirilmesi deneysel yöntem ile çalışılabilir. Ayrıca, serbest zaman etkinlikleri gözlem tekniği yoluyla da değerlendirilebilir.
2. Okulöncesi kurumlarında uygulanmakta olan programda yer alan Türkçe Dil Etkinlikleri, Oyun Etkinlikleri, Müzik Etkinlikleri, Fen ve Doğa Etkinlikleri, Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları ve Drama Etkinliklerinin öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi yapılabilir. Böylece uygulanmakta olan okulöncesi eğitim programının tümüyle değerlendirilmesi yapılmış olacaktır.

EKLER

EK	Sayfa
1. Veri Toplama Aracının Okullarda Uygulanmasına İlişkin Onay Yazısı.....	158
2. Anket Formu.....	159

T.C.
ESKİŞEHİR VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B.08.4.MEM.4.26.00.02.000/
KONU: Anket uygulaması

07.02.02 * 4005

VALİLİK MAKAMINA

İlimiz Anadolu Üniversitesinden alınan 31/01/2001 gün ve 88-494 sayılı yazıda; Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Okulöncesi öğretmenliği Programı Öğrencisi Banu DİKMEN'in Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Programda yer Alan Serbest Zaman Etkinliklerinin öğretmen görüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi" konulu tezle ilgili olarak İlimiz merkez İlköğretim okullarındaki okulöncesi öğretmenlerine anket uygulaması ile ilgili izin istenilmekte olup; sonucundan müdürlüğümüze bilgi verilmek kaydıyla uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Mithat ÖZDEMİR
Milli Eğitim Müdürü

OLUR
06.../02/2002

M.Yaşar ÖZGÜL
Vali a.
Vali Yardımcısı

EK-2
ANKET FORMU

Sayın Öğretmen;

Bu anket “Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Programda yer alan Serbest Zaman Etkinliklerinin Öğretmen Görüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi” konusunda doğrudan programın uygulayıcısı olan siz öğretmenlerin görüş, beklenti ve önerilerini belirlemeyi amaçlayan, bilimsel bir araştırma için hazırlanmıştır.

Bu anket dört bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde, Kişisel Bilgileri belirlemeyi amaçlayan sorular; ikinci bölümde, İlgi Köşeleri; üçüncü bölümde, Sanat Etkinlikleri ve dördüncü bölümde ise Serbest Zaman Etkinliklerinin Uygulama İlkeleri ile ilgili sorular yer almaktadır.

Anket üzerine isim yazmanıza gerek yoktur. Vereceğiniz bilgiler gizli tutulacak ve bu araştırma dışında kullanılmayacaktır. Lütfen anket sorularını yanıtızsız bırakmamaya özen gösteriniz.

Araştırmaya katkılarınızdan dolayı teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Banu DİKMEN
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
İlköğretim Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

1. BÖLÜM: KİŞİSEL BİLGİLER

Aşağıda verilen sorularla ilgili olarak, seçeneklerden durumunuza uygun olanı (x) işareti ile belirleyiniz.

1. Öğretmenlik mesleğindeki hizmet süreniz:

- a. 0-5 yıl
- b. 6-10 yıl
- c. 11-15 yıl
- d. 16-20 yıl
- e. 21 ve yukarısı

2. En son bitirdiğiniz yükseköğretim kurumu:

- a. Önlisans
- b. Lisans
- c. Başka (belirtiniz):

3. Çalışmakta olduğunuz kurum:

- a. İlköğretim bünyesinde Anasınıfı
- b. Resmi ve Özel Anaokulları

2.BÖLÜM: İLĞİ KÖŞELERİ

	Her zaman	Genellikle	Ara sıra	Hiç
1.İlgi köşeleri çocukların ilgi, ihtiyaç ve isteklerine göre hazırlanıyor mu?	()	()	()	()
2. İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocuklarda problem çözebilme becerisini geliştiriyor mu?	()	()	()	()
3. İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocukların karar verebilme becerisini geliştiriyor mu ?	()	()	()	()
4. İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocukların sosyalleşmesine olumlu katkılar getiriyor mu ?	()	()	()	()
5. İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar, çocuklara farklı bakış açıları kazandırıyor mu?	()	()	()	()
6. İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlar çocuklarda iş birliği, paylaşma, saygı ve sevgi becerilerini geliştiriyor mu?	()	()	()	()
7. Çocukların ilgi köşelerinde oynadıkları serbest oyunlara öğretmen katılıyor ve çocukları gözlemliyor mu?	()	()	()	()
8. İlgi köşeleri, ünite planları ve günlük planlara uygun olarak sürekli yenileniyor mu?	()	()	()	()
9. İlgi köşelerinde oynanan serbest oyunlarda yönlendirmeler sunulan materyallerle yapılıyor mu ?	()	()	()	()
10. Sınıfınızda bulunan ilgi köşelerini belirtiniz:(Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz).				
() a. Evcilik Köşesi	() ı. Kukla Köşesi			
() b. Eğitici Oyuncak Köşesi.	() i. Kitap Köşesi			
() c. Blok Köşesi	() j. Atatürk Köşesi			
() d. Müzik Köşesi	() k. Kum Havuzu Köşesi			
() e. Fen-Doğa Köşesi	() l. Ünite Köşesi			
() f. Sanat Köşesi	() m. Diğer belirtiniz			
() g. Meslekler Köşesi				
() h. Sağlık Köşesi				

3. BÖLÜM:SANAT ETKİNLİKLERİ

	Her zaman	Genellikle	Ara sıra	Hiç
11. Sanat etkinliklerinde her gün boyama çalışmaları, yoğurma maddesi, artık materyal çalışmaları ve kağıt işlerine yer veriliyor mu?	()	()	()	()
12. Sanat etkinlikleri çocuklara ilgileri doğrultusunda diledikleri sıra ile yaptırılıyor mu?	()	()	()	()
13. Sanat etkinliklerinde bireysel çalışmalar yaptırılıyor mu?	()	()	()	()
14. Sanat etkinliklerinde proje çalışmaları yaptırılıyor mu?	()	()	()	()
15. Sanat etkinliklerinde daha çok, çocukların yaratıcılıklarını kullanmalarına izin veriliyor mu ?	()	()	()	()
16. Serbest resim çalışmalarında çocukların diledikleri türde boyayı kullanmalarına izin veriliyor mu?	()	()	()	()
17. Serbest resim çalışmalarında çocuklar her gün, farklı tür boya ile çalıştırılıyor mu?	()	()	()	()
18. Her gün, farklı türde yoğurma maddesi ile çalışılıyor mu?	()	()	()	()
19. Kağıt işleri çalışmalarında çocukların özgün bir şekilde çalışmalarına fırsat veriliyor mu?	()	()	()	()
20. Her gün farklı türde kağıt işleri çalışması yaptırılıyor mu?	()	()	()	()
21. Yırtma-yapıştırma-kesme çalışmalarında çocukların özgün ürünler çıkarmalarına fırsat veriliyor mu?	()	()	()	()
22. Kağıt-kesme ve kağıt-katlama çalışmalarında çocukların özgün ürünler çıkarmalarına fırsat veriliyor mu ?	()	()	()	()

23. Sanat etkinlikleri çalışmalarında model veriliyor mu?

a. Kağıt-Katlama	()	()	()	()
b. Kağıt-Kesme	()	()	()	()
c. Yırtma-Yapıştırma	()	()	()	()
d. Artık Materyal Çalışması	()	()	()	()
e. Yoğurma Maddesi Çalışması	()	()	()	()

4. BÖLÜM: SERBEST ZAMAN ETKİNLİKLERİNİN UYGULAMA İLKELERİ

	Her zaman	Genellikle	Ara sıra	Hiç
24. Günlük planda yer alan serbest zaman etkinlikleri tüm çocuklara sıra ile yaptırılıyor mu ?	()	()	()	()
25. Planlanan etkinliklerden çocukların tümünün yararlanması sağlanıyor mu?	()	()	()	()
26. Etkinlikler hazırlanırken, bireysel farklılıklara dikkat ediliyor mu?	()	()	()	()
27. Serbest zaman etkinlikleri diliminde çocuklar, birden fazla etkinliğe katılabiliyorlar mı?	()	()	()	()
28. Yıllık plan, ünite planı ve günlük planlarda yer alan hedef ve hedef davranışları (amaç-davranışsal amaçları) gerçekleştirecek etkinliklere serbest zaman diliminde yer veriliyor mu?	()	()	()	()
29. Serbest zaman etkinliklerinde sınıfın araç-gereç donanımını sağlanarak kazanılması gereken davranışların, çocuklar tarafından buluş yöntemi ile etkin öğrenmelerine olanak veriliyor mu?	()	()	()	()
30. Çocuklar serbest zaman etkinlikleri için ayrılan süreyi etkili olarak kullanabiliyorlar mı?	()	()	()	()
31. Serbest zaman etkinlikleri için ayrılan süreyi, etkili olarak kullandığınızı düşünüyor musunuz?	()	()	()	()

	Her zaman	Genellikle	Ara sıra	Hiç
32. Serbest zaman etkinliklerinin yapılabilmesi için sınıfların fiziki donanımları yeterli mi?	()	()	()	()
33. Serbest zaman etkinliklerinde, araç-gereç donanımı zamanın etkili kullanılmasına katkıda bulunuyor mu?	()	()	()	()
34. Serbest zaman etkinliklerini yeterli araç-gereç olmasa da etkili olarak gerçekleştirebiliyor musunuz?	()	()	()	()
35. Serbest zaman etkinlikleri çocukların tüm gelişim alanlarını destekliyor mu?	()	()	()	()
36. Serbest zaman etkinliklerinin çocuklara kazanılması gereken davranışları kazandırdığını düşünüyor musunuz?	()	()	()	()
37. Serbest zaman etkinlikleri sırasında aşağıdaki öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini ne derecede kullanıyorsunuz?				
a. Buluş Yoluyla Öğretim Stratejisi	()	()	()	()
b. Sunuş Yoluyla Öğretim Stratejisi	()	()	()	()
c. Araştırma İnceleme Stratejisi	()	()	()	()
d. Düz Anlatım Yöntemi	()	()	()	()
e. Soru-Yanıt Yöntemi	()	()	()	()
f. Problem Çözme Yöntemi	()	()	()	()
g. Bireysel Çalışma Tekniği	()	()	()	()
h. Küme Çalışması Tekniği	()	()	()	()
ı. Gösterip Yaptırma Tekniği	()	()	()	()
i. Benzetim Tekniği	()	()	()	()
j. Oyunlaştırma Tekniği	()	()	()	()
38. Serbest zaman etkinliklerinde çocukların etkinliklere katılımlarını arttırmak için aşağıdaki pekiştiricileri hangi sıklıkta kullanıyorsunuz?				
a. Maddi Pekiştiriciler	()	()	()	()
b. Manevi Pekiştiriciler	()	()	()	()

Her zaman Genellikle Ara sıra Hiç

39. Çocukların hedef ve hedef davranışları (amaç-davranışsal amaçları) kazanıp-kazanmadıklarını belirlemek için hangi ölçme değerlendirme yöntemini kullandığınızı belirtiniz.

a. Gözlem	()	()	()	()
b. Gözlem formu	()	()	()	()
c. Etkinlik dosyalarının incelenmesi	()	()	()	()

40. Serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasında hangi tür sorunlarla karşılaşıyorsunuz?

a. Fiziki şartların yetersiz olması	()	()	()	()
b. Araç-gereç sayısının yetersiz olması	()	()	()	()
c. Çocuk sayısının çok ya da az olması	()	()	()	()
d. Konu hakkında yeterli bilgiye sahip olmama	()	()	()	()
e. Konu hakkında yeterli sayıda kaynak kitap bulunmaması	()	()	()	()

41. Serbest zaman etkinliklerinin uygulanması ile ilgili olarak başka görüş ya da düşünceleriniz varsa belirtiniz.

KAYNAKÇA

- Abacı, Oya. **Okulöncesi Dönem Çocuklarında Görsel Sanat Eğitimi**. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, 2000.
- Albayrak, Huriye. “Okuma-Yazma Eğitime Hazırlık Çalışmaları,” **Selçuk Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmen El Kitabı**. İstanbul: YA-PA Yayınları, ss.45-54, 2000.
- _____. “Okulöncesi Eğitimde Fen ve Doğa Çalışmaları,” **Selçuk Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmen El Kitabı**. İstanbul: YA-PA Yayınları, ss.55-63, 2000.
- Aral, Neriman. “Çocuklarda ve Ergenlerde İlginin Gelişimi,” **YA-PA 9. Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri**. İstanbul: YA-PA Yayınları, ss.340-347, 1993.
- Aral, Neriman, Adalet Kandir ve Münevver Can Yaşar. **Okulöncesi Eğitim ve Anasınıfı Programları**. Birinci Basım. İstanbul: Turan Ofset, 2000.
- Aral, Neriman, Figen Gürsoy ve Aysel Köksal. **Okulöncesi Eğitimde Oyun**. Birinci Basım. İstanbul: YA-PA Yayınları, 2000.
- Artan, İsmihan. “Okulöncesi Eğitimde Müziğin Gelişimi ve Etkinlik Örnekleri,” **YA-PA 9. Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri**. İstanbul: YA-PA Yayınları, ss.235-249, 1993.

- Avcı, Neslihan. "Okulöncesi Çocukları İçin Eğitici Oyuncak Planlama ve Seçme," **Gazi Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmen El Kitabı**. Birinci Basım. İstanbul: YA-PA Yayınları, s.49-54, 1999.
- Bal, Servet. "Anaokullarında Fen Çalışmaları," **9. YA-PA Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri**. İstanbul: YA-PA Yayınları, ss.146-152, 1993.
- Baykul, Yaşar. **İstatistik Metodlar ve Uygulamalar**. Üçüncü Basım. Ankara: Anı Yayıncılık, 1999.
- Bilen, Mürüvvet. **Plandan Uygulamaya Öğretim**. Beşinci Basım. Ankara: Anı Yayıncılık, 1999.
- Bilir, Şule. "Okulöncesi Eğitimin Önemi ve Yararları," Milli Eğitim Bakanlığı. Ankara: 1993.
- Binbaşıoğlu, Cavit. **Genel Öğretim Bilgisi**. Yedinci Basım. Ankara: Kadıoğlu Matbaası, 1994.
- Cantekinler, Semra. "Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Serbest Zaman Etkinlikleri," **Selçuk Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmen El Kitabı**. İstanbul: YA-PA Yayınları, ss.74-84, 2000.
- Darıca, Nilüfer. "Okulöncesi Dönemde Sanat ve Estetiksel Algının Değerlendirilmesi," **9. YA-PA Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri**. İstanbul: YA-PA Yayınları, ss.220-232, 1993.
- Demiral, Özgör. "Okulöncesi Döneminde Fen ve Doğa Çalışmaları," **YA-PA 4. Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri**. İstanbul: YA-PA Yayınları, ss.163-169, 1986.

_____. “Okulöncesi Eğitimde Çocuğu Tanımanın Gereği ve Öğretmenin Kullanacağı Teknikler,” **YA-PA 5. Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri.** İstanbul: YA-PA Yayınları, ss.56-61, 1987.

Demirel, Özcan. **Genel Öğretim Yöntemleri.** Ankara: Kardeş Kitapevi, 1998.

_____. **Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı.** Birinci Basım. Ankara: Pegem Yayıncılık, 1999.

Dere, Hale ve Esra Ömeroğlu. **Okulöncesi Dönemde Fen-Doğa-Matematik Çalışmaları.** Ankara: Anı Yayıncılık, 2001.

Etike, Serap. “Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Sanat Eğitimi ve Öğretmenin Yeri,” **9. YA-PA Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri.** İstanbul: YA-PA Yayınları, ss.224-234, 1993.

Fidan, Nurettin ve Münire Erden. **Eğitime Giriş.** İstanbul: Alkım Yayınları, 1998.

Genç, Şengül. “Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Eğitim Programları,” **YA-PA 5. Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri.** İstanbul: YA-PA Yayınları, ss.13-28, 1987.

Gültekin, Mehmet. “Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Programlar,” **Okulöncesi Eğitiminde İlke ve Yöntemler.** (Editör: Şefik Yaşar) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, ss.71-86, 2000.

Güven, Yıldız. “Erken Çocuklukta Yaratıcılık Yeteneğini Tanıma ve Geliştirme,” **Marmara Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmen El Kitabı.** Birinci Basım. İstanbul: YA-PA Yayınları, ss.109-125, 1999.

Kandır, Adalet. "Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Etkinliklerin Planlanması," **Gazi Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmen El Kitabı**. Birinci Basım. İstanbul: YA-PA Yayınları, ss.82-90, 1999.

Karadağ, Asiye. "Yaratıcılığın Geliştirilmesinde Artık Materyallerin Önemi ve Değerlendirilmesi," **9. YA-PA Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri**. İstanbul: YA-PA Yayınları, ss.77-79, 1993.

Karasar, Niyazi. **Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler**. Yedinci Basım. Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd., 1995.

Kavsaoglu, Z. Sinem. "1,5-2,0 ve 4,5-5,0 Yaş Çocuklarında Oyun Yöntemi ile Büyük-Küçük ve Uzun-Kısa Kavramlarının İşlev ve Dil Düzeylerinde Değerlendirilmesi." Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi SBE, 1990.

Kepçeoğlu, Muharrem. **Psikolojik Danışma ve Rehberlik**. Onbirinci Basım. İstanbul: Başak Ofset, 1997.

Kurtuluş, Elif. "Okulöncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden Beş-Altı Yaş Grubu Çocuklarına Yaratıcı Etkinlikler Yoluyla Kavram (Zaman Kavramı) Öğretilmesi." Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi EBE, 1999.

Küçükahmet, Leyla. **Eğitim Programları ve Öğretim İlke ve Yöntemleri**. Sekizinci Basım, Ankara: Gazi Kitapevi, 1997.

Mertoğlu, Ercan. "Okulöncesi Eğitimde Müziğin Gelişimi ve Eğitimi," **9. YA-PA Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri**. İstanbul: YA-PA Yayınları, ss.250-259, 1993.

Milli Eğitim Bakanlığı. **Okulöncesi Eğitimi**. Ankara: 1993.

_____. **Anasınıfı Programı.** İstanbul: 1994.

_____. **Anaokulu Programı.** İstanbul: 1994.

_____. **Kreş Programı.** İstanbul: 1994.

_____. **Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi: Resim ve Elişi Etkinlikleri.**
Ankara:2000

_____. **Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi: Köşe Etkinlikleri.**
Ankara:2000

_____. **Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği.** Ankara: 2002.

Oğuzkan, Şükran. "Yuva ve Anaokulu Programlarında Serbest Zaman Etkinlikleri,"
YA-PA 5. Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri. İstanbul: YA-
PA Yayınları, ss.29-34, 1987.

Oğuzkan, Şükran, Özgör Demiral ve Gülseren Tür. **Okulöncesinde Yaratıcı Çocuk Etkinlikleri.** İstanbul: YA-PA Yayınları,1999.

Oğuzkan, Şükran, Emine Tezcan, Gülseren Tür ve Özgör Demiral. **Yaratıcı Çocuk Etkinlikleri ve Eğitici Oyuncaklar.** İstanbul: MEB Etüd ve Programlama Dairesi Yayınları, 1981.

Oktay, Ayla. "Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Programın Değerlendirilmesi," **YA-PA 5. Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri.** İstanbul: YA-PA Yayınları, ss.152-158, 1987.

_____. **Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem.** İstanbul: Epsilon Yayıncılık,1999.

- _____. “Okulöncesi Dönem Çocuğunun Gereksinimleri ve Okulöncesi Eğitimin Temel İlkeleri,” **Okulöncesi Eğitiminde İlke ve Yöntemler.** (Editör: Şefik Yaşar) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, ss.45-58, 2000.
- Onur, Bekir. **Çocuk ve Ergen Gelişimi.** İkinci Basım. Ankara: İmge Kitabevi, 1995.
- Önder, Alev. **Yaşayarak Öğrenme İçin Eğitici Drama.** Birinci Basım. İstanbul: Epsilon Yayıncılık, 1999.
- Özdamar, Kazım. **SPSS ile Biyoistatistik.** Güncelleştirilmiş Dördüncü Basım. Eskişehir: Kaan Kitabevi, 2001.
- Özgümüş, Reyhan. “Okulöncesi Öğretmeninin Serbest Zaman Etkinlikleri Sırasındaki Davranışlarının İncelenmesi.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi SBE, 1999.
- Poyraz, Hatice. **Okulöncesi Dönemde Oyun ve Oyuncak.** Ankara: Anı Yayıncılık, 1999.
- Poyraz, Hatice ve Hale Dere. **Okulöncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri.** Ankara: Anı Yayıncılık, 2001.
- Senemoğlu, Nuray. “Öğrenme Modelleri, Stratejileri ve Teknikleri,” Ankara: T.C. MEB. Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı, ss.1-40, 2001.
- Sönmez, Veysel. **Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı.** Sekizinci Basım. Ankara: Anı Yayıncılık, 1999.
- Sözer, Ersan. “Öğretimde Strateji, Yöntem ve Teknikler,” **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme.** (Editör: Mehmet Gültekin) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, ss.95-122, 2001.

Şahin, Fatma Tezel. "Okulöncesi Eğitimde Oyun Etkinlikleri," **Gazi Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmen El Kitabı**. Birinci Basım. İstanbul: YA-PA Yayınları, ss.111-116, 1999.

Tan, Şerafettin ve Alaattin Erdoğan. **Öğretimi Planlama ve Değerlendirme**. İkinci Basım. Ankara: Anı Yayıncılık, 2001.

Taşdemir, Vicdan. "Okulöncesi Çocuklarda Sanat Eğitimi," **Marmara Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmen El Kitabı**. Birinci Basım. İstanbul: YA-PA Yayınları, 1995, ss.137-141, 1999.

Tür, Gülseren. "Okulöncesi Dönemde Anadili Etkinlikleri," **YA-PA 4. Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri**. İstanbul: YA-PA Yayınları, ss.154-157, 1986.

Ülküer, Nurper Savaş. "Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Program," **YA-PA 4. Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri**. İstanbul: YA-PA Yayınları, ss.142-153, 1986.

Ürfioğlu, Ayşe. "Müzik ve Oyun Etkinlikleri," **YA-PA 4. Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri**. İstanbul: YA-PA Yayınları, ss.170-173, 1986.

Varış, Fatma. **Eğitimde Program Geliştirme Teori ve Teknikler**. Beşinci Basım. Ankara: Alkım Kitapçılık Yayıncılık, 1994.

Yalçinkaya, Tosun. "Anaokullarında Artık Malzemenin Değerlendirilmesi," **9. YA-PA Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri**. İstanbul: YA-PA Yayınları, ss.202-206, 1993.

_____. **Eğitici Oyun ve Oyuncak Yapımı**. Birinci Basım. İstanbul: Esin Yayınevi, 1996.

Yaşar, Şefik. “Okulöncesi Eğitim Öğrencilerinde Fene Yönelik Duyuşsal Özelliklerin Geliştirilmesi,” **9. YA-PA Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri**. İstanbul: YA-PA Yayınları, ss.140-145, 1993.

Yavuzer, Haluk. **Bedensel, Zihinsel ve Sosyal Gelişimiyle Çocuğunun İlk 6 Yılı**. Onbirinci Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi, 2000.

Yılmaz, Nahide. **Anaokulu Öğretmeninin Rehber Kitabı**. Üçüncü Basım. YA-PA Yayınları, 1999.

Yılmaz, Sema. “Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Yaratıcı Etkinliklerin Değerlendirilmesi.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi SBE, 1990.

Zembat, Rengin. **Nitelik Açısından Okulöncesi Eğitim Kurumları ve İlgili Bir Araştırma**. Marmara Üniversitesi Yayınları, İstanbul: 2001.

Zembat, Rengin, Fatma Şahin, Saime Çağlak ve Özgül Polat. **4. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri 4: Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Okul Öncesi Eğitim, Özel Eğitim**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 1999.